



Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

**POHJANMAAN MAAKUNTAOHJELMAN
TOTEUTTAMISSUUNNITELMA
2009–2010**

Pohjanmaan maakuntahallituksen hyväksymä 20.10.2008

<u>Sisällysluettelo</u>		<u>sivu</u>
1.	JOHDANTO	3
1.1	Lähtökohdat	3
1.2	Valmistelu	3
2.	EDELLISEN SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA, KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET	4
2.1	Pohjanmaan vuosien 2007–2010 maakuntaohjelman ja vuosien 2008–2009 toteuttamissuunnitelman toteutuminen	4
2.2	Pohjanmaan kehityksen nykytila ja näkymät vuosina 2009–2010	7
3.	MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2009-2010	11
3.1	Toteuttamisen tavoitteet ja lähtökohdat	11
3.2	Maakunnan kärkihankkeet ja keskeisimmät hankekokonaisuudet toimintalinjoittain	13
3.2.1	Toimintalinja 1: Innovaatiojärjestelmän ja osaamisen kehittäminen	14
3.2.1.1	Toimintalinjan tavoitteet ja painopisteet	14
3.2.1.2	EU-ohjelmien ja erityisohjelmien painotukset toimintalinjassa 1	16
3.2.1.3	Maakunnan kärkihankkeet/hankekokonaisuudet toimintalinjassa 1	17
3.2.2	Toimintalinja 2: Saavutettavuuden, tasapainoisen aluerakenteen ja hajautetun energiantuotannon kehittäminen	19
3.2.2.1	Toimintalinjan tavoitteet ja painopisteet	19
3.2.2.2	EU-ohjelmien ja erityisohjelmien painotukset toimintalinjassa 2	20
3.2.2.3	Maakunnan kärkihankkeet/hankekokonaisuudet toimintalinjassa 2	22
3.2.3	Toimintalinja 3: Sosiaalisen pääoman kehittäminen	23
3.2.3.1	Toimintalinjan tavoitteet ja painopisteet	23
3.2.3.2	EU-ohjelmien ja erityisohjelmien painotukset toimintalinjassa 3	26
3.2.3.3	Maakunnan kärkihankkeet/hankekokonaisuudet toimintalinjassa 3	27
3.2.4	Toimintalinja 4: Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin edistäminen	29
3.2.4.1	Toimintalinjan tavoitteet ja painopisteet	29
3.2.4.2	EU-ohjelmien ja erityisohjelmien painotukset toimintalinjassa 4	31
3.2.4.3	Maakunnan kärkihankkeet/hankekokonaisuudet toimintalinjassa 4	32
3.3	Toimenpiteiden kohdentuminen maakunnan sisällä	33
4.	ARVIO SUUNNITELMATASOISISTA VAIKUTUKSISTA TOIMINTALINJOITTAIN	33
5.	TOTEUTTAMINEN HALLINNONALOITTAIN	34
5.1	Opetusministeriö	34
5.1.1	Hallinnon alan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen	34
5.2	Maa- ja metsätalousministeriö	37
5.2.1	Hallinnon alan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen	37
5.3	Liikenne- ja viestintäministeriö	39

5.3.1	Hallinnon alan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen	39
5.4	Työ- ja elinkeinoministeriö	42
5.4.1	Hallinnon alan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen	42
5.5	Sosiaali- ja terveysministeriö	45
5.5.1	Hallinnon alan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen	45
5.6	Ympäristöministeriö	46
5.6.1	Hallinnon alan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen	46
5.7	Sisäasiainministeriö	49
5.7.1	Hallinnon alan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen	49
6.	Neuvotteluesitykset ministeriölle	50
7.	Rahoitussuunnitelma (ks. liite 3)	

LIITTEET

Liite 1	Pohjanmaan maakunnan yhteistyöasiakirja (MYAK)
Liite 2	Selvitys Pohjanmaan vuosien 2009–2010 toteuttamissuunnitelmassa käytetyistä lyhenteistä
Liite 3	Pohjanmaan vuosien 2009–2010 toteuttamissuunnitelman rahoitussuunnitelma

TAULUKOT

Taulukko 1	Maakuntaohjelman määrälliset tavoitteet v. 2010
Taulukko 2	Arvio suunnitelmatasoisista vaikutuksista toimintalinjoittain

POHJANMAAN MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA 2009–2010

1. JOHDANTO

1.1 Lähtökohdat

Pohjanmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman 2009–2010 valtionrahoitusta koskeva osuus on maakunnan valtionrahoitusesitys keskeisistä alueiden kehittämiseen vaikuttavista alueellisista määrärahoista ja muista alueiden kehittämiseen vaikuttavista määrärahoista alueiden kehittämissä mukaisesti (10a § 3 mom.). Toteuttamissuunnitelma toimii selkeästi maakuntien valtionrahoitusesityksenä sekä siitä käytävien neuvottelujen pohjana.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma valmistellaan yhteistyössä valtion viranomaisten ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Toteuttamissuunnitelma käsitellään maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR) ja sen hyväksyy maakuntahallitus.

Toteuttamissuunnitelmaan on koottu esitykset maakuntaohjelmaa toteuttavista keskeisimmistä toimenpiteistä ja hankkeista sekä aluekehitysrahoituksen tavoitetasosta vuosien 2009–2010 osalta. Sisäasiainministeriön ohjeistuksen mukaisesti toteuttamissuunnitelmassa on esitetty menokehys-suunnitelma ja keskeiset toimenpiteet valtiontalouden seuraava kehyskausi huomioiden aina vuoteen 2013 asti. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman hallinnonaloittaisessa osuudessa esitetään keskeiset hankkeet/hankekokonaisuudet. Sisäasiainministeriön ohjeistuksen mukaan rahoitustaulukoihin (Liite 3: Vuosien 2009–2010 maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman rahoitussuunnitelma) on koottu maakunnan koko rahoitustarve momenteittain.

Pohjanmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman 2009–2010 valmisteluprosessissa on huomioitu uusi rakennerahastolaki (1401/2006), joka yhtenäistää ajallisesti rakennerahastojen rahoitusta koskevien maakunnan yhteistyöasiakirjojen valmisteluajataulun toteuttamissuunnitelmien valmistelun kanssa. Näin edellytykset EU:n rakennerahasto-ohjelmien ja kansallisen aluepolitiikan yhteensovittamiselle paranevat.

Pohjanmaan maakunnan yhteistyöasiakirjassa on vahvistettu ne periaatteet, joita noudatetaan rahoitettaessa hankkeita ja hankekokonaisuuksia EU-ohjelmien (EAKR, ESR, EMR) kautta. Syksyllä 2008 hyväksytyä maakunnan yhteistyöasiakirjaa on tarkennettu toteuttamissuunnitelman laatimisen yhteydessä (liite 1). Maakuntaohjelman toimintalinjoihin sisältyy myös sellaisia hankkeita ja hankekokonaisuuksia, joiden toteuttaminen edellyttää sekä EU- että kansallista rahoitusta.

Toteuttamissuunnitelmassa esitetään näin ollen Pohjanmaan maakunnassa keskeiset valtion rahoituksella toteutettavat kärkihankkeet/hankekokonaisuudet ja EU- ja kansallisten ohjelmien painopisteet Pohjanmaan vuosien 2007–2010 maakuntaohjelman toimintalinjoittain.

1.2 Valmistelu

Pohjanmaan vuosien 2009–2010 toteuttamissuunnitelma on valmisteltu yhteistyössä valtion viranomaisten ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Valmistelu käynnistettiin maaliskuussa 2008. Viranomaisille (Pohjanmaan TE-keskus, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Länsi-Suomen lääninhallitus, Tiehallinto/Vaasan tiepiiri, Merenkululaitos, Länsi-Suomen väyläyksikkö, Länsi-Suomen merivartiosto, Rannikon metsäkeskus, Finnvera Oyj) ja muille keskeisille toimijoille toimitettiin ohjeistus toteuttamissuunnitelman laatimista varten huhtikuussa 2008.

Huhti- ja toukokuussa järjestettiin viranomaisneuvottelut sekä erilliset neuvottelut aluekeskus- ja osaamiskeskusohjelmien koordinaattorien kanssa toteuttamissuunnitelman laatimiseen liittyen. Seutukuntien kanssa toteuttamissuunnitelmaan liittyvät keskustelut keskeisistä toimenpiteistä ja hankekokonaisuuksista käytiin maaliskuu- ja huhtikuussa 2008. Toteuttamissuunnitelmaa rahoittavien

viranomaisten kanssa on käyty tiiviisti erillisiä keskusteluja liittyen esitettyjen toimenpiteiden ja hankekokonaisuuden realistisuuteen sekä rahoitusmahdollisuuksiin.

Toteuttamissuunnitelman laadinnassa ja käydyissä neuvotteluissa on ollut mukana myös seitsemän korkeakouluyksikön muodostama Vaasan korkeakoulukonsortio. Tämän lisäksi toteuttamissuunnitelman laadinnan yhteydessä on oltu yhteydessä lukuisiin muihin alueellisiin toimijoihin (mm. Teknologiakeskus Merinova Oy, Geologian tutkimuskeskus GTK, Metsähallitus, toimialajärjestöt, muut koulutusorganisaatiot jne.).

Suunnitelman luonnoksesta pyydettiin kommentit valmisteluprosessiin osallistuneilta tahoilta syyskuussa. Maakunnan yhteistyöryhmässä toteuttamissuunnitelma käsiteltiin 10.10.2008 ja maakuntahallitus hyväksyi sen 20.10.2008.

2. EDELLISEN SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA, KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET

2.1 Pohjanmaan vuosien 2007–2010 maakuntaohjelman ja vuosien 2008–2009 toteuttamissuunnitelman toteutuminen

Pohjanmaan maakuntasuunnitelman pitkän aikavälin kehittämisen yleinen tavoite, taloudellinen kasvu ja hyvinvointi, on jaoteltu kolmeen erityiseen tavoitteeseen, osallisuuteen, kilpailukykyyn ja kestäväan kehitykseen. Nämä kolme yleistä tavoitetta on puolestaan jaoteltu Pohjanmaan vuodet 2007–2010 kattavassa maakuntaohjelmassa neljään toimintalinjaan. Maakuntaohjelman toteuttaminen on edennyt hyvin toimintalinjojen *Innovaatiojärjestelmän ja osaamisen kehittäminen*, *Sosiaalinen pääoman kehittäminen* sekä *Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin edistämisen* osalta. Liikennepoliittisen selonteon linjausten myötä myös toimintalinjan *Saavutettavuuden, tasapainoisen aluerakenteen ja hajautetun energian-tuotannon kehittäminen* on edennyt, erityisesti suurten liikennehankkeiden osalta.

Maakuntaohjelman ja toteuttamissuunnitelman seurannan perusteella voidaan todeta, että parhaiten Pohjanmaalla on edistytty toimintalinjan *Innovaatiojärjestelmän ja osaamisen kehittäminen* keskeisissä hankkeissa. Koulutuksen ja tutkimuksen tavoitteita ovat edistäneet paitsi lukuisat projektit myös esimerkiksi seitsemän Vaasassa toimivan korkeakoulun perustama Vaasan korkeakoulukonsortio. Korkeakoulukonsortion keskeisin hanke, innovaatiojärjestelmän edistämisen kannalta merkittävässä roolissa oleva Vaasan tiedepuisto on voimakkaassa kehitysvaiheessa Oy Teknologiakeskus Merinova Ab:n koordinoimana. Tiedepuiston keskuksen, Vaasan yliopistokampukselle rakennettavan Innotalon suunnittelu on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyö on tiivistynyt. Ruotsinkielisten ammattikorkeakoulujen Svenska yrkeshögskolanin ja Yrkeshögskolan Sydvästin muodostaman ”uuden” ammattikorkeakoulun Novian toiminta on käynnistynyt suunnitellusti. Elinkeinoelämän ja koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä ovat merkittävästi edistäneet sekä Vaasan yliopiston itsenäinen teknillistieteellisten tutkintojen myöntöoikeus sähkö- ja energiatekniikan aloilla että Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulun ja Novian yhteisen Vaasan energiainstituutin (VEI) perustaminen. Niin ikään mm. Helsingin yliopiston Vaasassa toteuttaman kaksikielisen juristikoulutuksen lehtoraatin rahoittaminen, Åbo Akademiassa ja Vaasan yliopistossa toimivat kaksi maaseutuprofessoria sekä Jyväskylän yliopiston Chydenius-Instituutin suomenkielinen että Helsingin yliopiston järjestämä ruotsinkielinen sosiaalityöntekijöiden koulutus ovat edistäneet tavoitteita. Åbo Akademin Vaasan yksikön erillislaitoksena toimivan MediaCityn määrätietoista kehittämistä on jatkettu mediakoulutuksen ja -tutkimuksen edistämiseksi Digitaaliset sisällöt – osaamisklusterin liitännäisjäsenenä. Korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen alueellista kattavuutta on edistänyt mm. Pietarsaaren seudun tutkimusasiames. Korkeakoulujen vaikuttavuutta Suupohjan rannikkoseudulle on edistetty eri hankkeiden kautta. Korkeakouluyhteistyötä Merenkurkun yli on jatkettu lukuisten hankkeiden kautta. Merenkurkun ja Korkearannikon maailmanperintöalueiden kehittämiseen liittyvät hankkeet ovat onnistuneet hyvin. Merenkurkun yhteistyön tiivistämiseksi edelleen on suunniteltu mittavia yhteistyöhankkeita mm. Merenkurkun korkeakoulujen yhteistyön

koordinoiduksi kehittämiseksi ja esimerkiksi muotoilun ja kuluttajakäyttäytymisen, ympäristöalan koulutuksen, kosteusvauroiden analysoimisen, vanhushuollon sekä maaseudun kehittämisen sarjoilla.

Pohjanmaalla on jatkettu kärkiklustereiden kehittämistyötä, jota osaltaan ovat toteuttaneet sekä Pietarsaaren seudun ja Vaasanseudun aluekeskusohjelmat että osaamiskeskusohjelmat, joita ovat Tulevaisuuden energiateknologiat –klusteri, Meriklusteri sekä Digitaaliset sisällöt –osaamisklusteri. Myös toimialoiteisten kehittämishankkeiden merkitys on ollut suuri. Kärkiklustereiden kehittämisen vahvistamiseksi Pohjanmaan liitto on käynnistämässä elinkeinofoorumi-toimintaa sekä on suunnannut rahoitusta keskeisten kärkiklustereiden kehittämiseen ja koordinointiin. Kärkiklustereista merkittävin on energia-ala Oy Teknologiakeskus Merinova Ab toimiessa Tulevaisuuden energiateknologiat –klusterin koordinaattorina. Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulun ja Svenska yrkeshögskolanin perustama Vaasan energia-instituutti on kiinteästi mukana energia-alan kehittämistyössä. Pohjanmaan liitto on käynnistänyt energiastrategian laatimistyön osana vuoteen 2040 ulottuvan maakuntasuunnitelman valmistelua.

Maakuntaohjelman toteuttamisen kannalta on tärkeää, että sekä Pietarsaaren että Vaasanseudun aluekeskusohjelmat että Suupohjan rannikkoseudulla toimiva maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman alueellinen maaseutuosio (AMO) jatkavat kehittämistyötään, vuoden 2010 alusta uuden koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO) osana. Pietarsaaren seudun venealan ja muoviteollisuuden vahvoja verkostoja sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaa on vahvistettu paitsi Pietarsaaren seudun aluekeskusohjelman avulla myös yhteistyöllä Kokkolan seudun aluekeskusohjelman ja kemian osaamiskeskusohjelman kanssa. Pietarsaaren seudun elinkeinokeskus Concordia Oy osallistuu yhteistyöhön Meriklusterin kanssa. Vaasanseudun aseman vahvistaminen kansainvälisesti suuntautuneena kasvukeskuksena toteutuu osittain Vaasanseudun aluekeskusohjelman, Euroopan alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen suurten kaupunkiseutujen rahoituksen sekä toimialakohtaisten projektien avulla.

Elinkeinoelämän tukemiseen tarvittavien työllisyysperusteisten investointitukien sekä yritystukien taso on Pohjanmaan maakunnassa edelleen liian alhainen. Myös maakunnan kehittämisrahan ohjelmiin sitomattoman osan korotustarve on edelleen ajankohtaista.

Maakunnan työllisyys on ollut jo pitkään maan parhaita. Työllisyyden edistäminen vaatii kuitenkin jatkuvasti toimenpiteitä – erityisesti huomiota on kiinnitetty työperusteisen maahanmuuton edistämiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Myös työvoimapulaa on jo selkeästi tietyillä aloilla, esimerkkinä mainittakoon hoiva- ja metallialat. Koulutuksen ennakoimista Pohjanmaan liitossa on jatkettu niin toisen asteen kuin korkeakoulu- ja yliopisto-opetuksen osalta ja nyt on erityisesti tarkasteltu koulutuksen tuotosmalleja. Lisäksi ennakoimista tekee Pohjanmaan TE-keskus, joka sai päätökseen Katse tulevaisuuteen –projektin. Sen tavoitteena oli kehittää työmarkkina- ja aluetalousennakointia mm. maakunnan pk-yritysten kehittämiseksi. Valtion tuottavuusohjelma supistaa voimakkaasti työvoimahallinnon resursseja, työvoimatoimistojen osalta resurssit vähenevät noin 30 %. Raju resurssien vähentäminen heijastuu työvoimatoimistojen kykyyn palvella aluetta työvoiman kysynnän ja tarjonnan yhteen saattamisessa.

Pohjanmaan liiton aktiivisen edunvalvonnan tuloksena yliopistojen palvelukeskus Certia on aloittanut toimintansa pääpaikkanaan Vaasa. Myös kielipalvelukeskuksen sijaintipaikaksi ehdotetaan Vaasaa. Pohjanmaan liitto on jatkanut edunvalvontaa mahdollisen valtion uuden ympäristölupaviraston toimintayksikön tai suunnitellun uuden aluehallintoviraston ympäristölupia käsittelevän yksikön perustamiseksi Vaasaan.

Kulttuuria ja vapaa-ajan toimintaa on edistetty lukuisin projektein. Painopisteenä kotimaan matkailun osalta on ollut luontomatkailun aktiivinen kehittäminen Merenkurkun maailmanperintöalueella lukuisten eri tahojen yhteistyönä. Liitto on jatkanut edunvalvontatyötään valtion rahoituksen suuntaamiseksi Merenkurkun maailmanperintöalueen kehittämiseen ja vaalimiseen. Ulkomaanmatkailun markkinointia edistetään mm. FINWEST-projektilla. Pohjanmaan kulttuuriportaali palvelee virtuaalisen kulttuuriverkoston luomista. Åbo Akademin erillislaitoksena toimiva MediaCity on määrätietoisesti kehittänyt digitaalista sisältötuotantoa.

Edistystä on niin ikään tapahtunut toimintalinjan *Sosiaalinen pääoma* keskeiseksi määritellyissä hankkeissa. Pohjanmaan maakuntien ja pohjoismaisia yhteistyöverkostoja on kehitetty edelleen SONet BOTNIAn, suomenkielisen sosiaalialan osaamiskeskuksen ja ruotsinkielisen sosiaalialan osaamiskeskuksen avulla hyvinvointipalvelujen perus- ja erityisosaamisen edistämiseksi. Pohjanmaalla on jatkettu nykyisten kehittämissyksiköiden Pohjanmaan lastensuojelun kehittämissyksikön, Vaasan perhekeskuksen sekä Äldrecentrum i Österbotten toimintaa ja suunniteltu aktiivisesti uusien kehittämissyksiköiden käynnistämistä. Myös ylimaakunnalliset kehittämissyksiköt vanhustyön sekä vammaistyön osalta ovat jatkaneet toimintaansa. Julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan toimijoiden ohella yhteistoiminta on kattanut myös kolmannen sektorin sekä yksityiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuottajat. Hyvinvointia on edistänyt myös PARAS-hankkeeseen liittyen tehdyt selvitykset sosiaali- ja terveydenhuollon uudelleen järjestämiseksi.

Maaseudun kehittämistyö on jatkunut aktiivisena. Kaupungin ja maaseudun välisen vuoro-vaikutuksen kehittämiss verkostoa ovat vahvistaneet aluekeskusohjelmat, maakunnan yhteistyöryhmän asettaman laaja-alaisen maaseutuajaoston työ sekä maakunnassa toimivien kahden toimintaryhmän tiivis yhteistyö. Maaseutuajaoston alaisuudessa on aloittanut työnsä maaseutuasumisen teemaryhmä osana valtakunnallista verkostoa. Kehittämiss työssä on painottunut EU:n alueellisen maaseutuohjelman käynnistyminen. Matkailu- ja elintarvikealan, metsä- ja puutuotealan sekä muiden ylimaakunnallisten toimialojen kehittämiss verkostojen toiminta on kytketty osaksi kärkiklustereiden kehittämistyötä. Projektitoimintaan on luonnollisesti vaikuttanut uuden EU-ohjelmakauden nihkeäkö käynnistyminen.

Liikennepoliittisen selonteon linjaukset edistivät Toimintalinjan *Saavutettavuuden, tasapainoisen aluerakenteen ja hajautetun energiantuotannon* tavoitteiden toteutumisesta, erityisesti liikenteen infrastruktuurihankkeiden osalta. Maakunnan kahden tärkeimmän liikennehankkeen – Seinäjoki–Vaasa rataosuuden sähköistäminen ja Vaasan pohjoinen sisääntulotie (Sepänkylässä ohikulkutie) – toteutumisen varmistuminen ovat erittäin tärkeitä maakunnallisen infrastruktuurin sekä alueen saavutettavuuden kannalta. Väyläverkoston kehittämisen osalta on tärkeää, että Pietarsaaren väylän rahoitus varmistui ja että Kaskisten sataman väyläsyvennys on huomioitu lähivuosien suunnitelmissa, joskin Kaskisten osalta hanketta tulisi aikaistaa vuodella. Varmuutta ei kuitenkaan ole Merenkurkun säännöllisen laivaliikenteen jatkumisesta eikä esimerkiksi **riittävästä** Vaasan ja Pietarsaaren–Pännäisten nopeista Pendolino-yhteyksistä eikä Suupohjan radan peruskunnostuksesta. Perustienpidon rahoitukseen liikennepoliittisessa selonteossa esitetty lisäys ei tuo todellista parannusta, vaan itse asiassa perustienpidon rahoitus Vaasan tiepiiriin alueella vähenee noin 30 %.

Maakunnassa on jatkettu kehittämistyötä liikennejärjestelmien kokonaiskehityksen edistämiseksi sekä logististen verkostojen solmukohtien vahvistamiseksi Kokkolan, Pietarsaaren sekä Kaustisen seudun liikennejärjestelmien (KOPIKALI) ja Vaasanseudun (VASELI) kehittämissuunnitelmien pohjalta. Kokonaisliikennejärjestelmän kehittämistä edistää myös ympäristöministeriöön syksyllä 2008 vahvistettavaksi lähtevä maakuntakaava, joka tukee myös integroitujen, kestävien sekä toiminnallisten aluerakenteiden kehittämistä. Kehittämiskäytävien toteuttamista ja kehittämistä edistäviä kansainvälisiä projekteja on toteutettu lukuisia. Valtatie 8:n/E 8:n kehittämiseksi perustettu yhdistys jatkaa aktiivisesti toimintaansa. Vaasan seudulla lentokentän kehittäminen lentologistiseksi keskuksiksi on edennyt pääosin markkina-ehtoisesti. Vaasan ja Kruunupyyn lentokenttien kehittämiseksi ei ole saatu toivottua valtion rahoitusta. Suunnittelutyö maaliikennekeskuksen osalta on edennyt ripeästi. Matkakeskus Vaasaan on toteutumassa.

Korkeatasoisten ja kohtuuhintaisten tietoliikenneyhteyksien käyttöä edistetään mm. maakunnallisella IT-Pohjanmaa –hankkeella ja Interreg IIIA –rahoitteisella IT 3-hankkeella osana maakunnan laajakaistastrategiaa. Myös ylimaakunnallista tietoliikenneyhteistyötä on kehitetty. Tietoyhteiskunnan mahdollistamien palvelujen käyttöönottoa julkisissa palveluissa tehostaa puolestaan mm. Pohjanmaan e-palveluportaali.

Toimintalinjan *Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin edistäminen* toteutumisessa keskeistä on ollut Merenkurkun maailmanperintökohteen kehittäminen. Maailmanperinnön kehittämiseen ja

vaalimiseen on saatu valtion rahoitusta vuonna 2008. EU-rahoitus jo aiemmin sekä vuonna 2008 saatu valtionrahoitus ovat mahdollistaneet alueen kehittämisen käynnistämisen. Alueen kehittäminen ja vaaliminen edellyttää kuitenkin vuotuista valtion rahoitusta. Pohjanmaalla on ensimmäisenä Suomessa käynnistetty saaristo- ja rannikkoalueiden yhdenmisen käytön ja hoidon alueellisen toimintamallin suunnittelu kansallisen rannikkostrategian linjausten mukaisesti. Toimintaa koordinoidaan Pohjanmaan liitosta. Erilaisten kansallisten ja kansainvälisten projektien avulla on edistetty ympäristöarvoja ja kestävästä kehitystä Länsi-Suomen ympäristöstrategian linjausten mukaisesti. Maan suurimman ympäristökeskuksen, Länsi-Suomen ympäristökeskuksen toimintaympäristö on haasteellinen johtuen elinkeinojen rakenteesta, luonnonolosuhteista sekä alueen isosta koosta. Ympäristökeskuksen toiminnallisten resurssien heikkeneminen, esimerkiksi valtion tuottavuusohjelmasta ja vesihuolto-avustusten alhaisesta tasosta johtuen, vaikeuttaa osaltaan tulostavoitteiden toteutumista.

2.2 Pohjanmaan maakunnan kehityksen nykytila ja näkymät vuosina 2009–2010

Koulutustaso

Pohjanmaan väestön koulutustaso nousi edelleen vuonna 2006. Viisitoista vuotta täyttäneistä henkilöistä 62 % oli suorittanut tutkinnon (koko maa 64,1%). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli 24,4 % (koko maa 25,8 %). Koulutustason nousu jatkuu edelleen, kun suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle ja koulutetun työvoiman tarve kasvaa.

Työmarkkinatilanne

Pohjanmaan maakunnan työllisyystilanne on parantunut jatkuvasti. Vuonna 2007 maakunnan työllisyysaste oli jo 74,2 % (koko maa 69,9 %). Maakunnista vain Ahvenanmaalla, Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla oli parempi työllisyysaste. Myös työttömyys on edelleen laskusuunnassa. Työministeriön tuottamien lukujen mukaan Pohjanmaan työttömyysaste vuonna 2007 oli 5,5 %. Alkuvuonna 2008 työttömien määrä laski edelleen. Toukokuussa 2008 Pohjanmaan työttömyysaste oli painunut jo 4,4 %:iin, ja esimerkiksi Närpiössä päästiin peräti 1,4 %:in lukemiin. Sen sijaan suuremmissa kaupungeissa, kuten Pietarsaareissa ja Vaasassa, työttömyysaste on suurempi (toukokuussa 2008 n. 6 %). Nuorten työllisyystilanne on alueella hyvä. Myös rakennetyöttömyys on pääosin vähenemään päin.

Maailmantalouden suhdannetilanteella on Pohjanmaalla suuri merkitys, sillä alueen varsin kansainvälistynyt teollisuus työllistää noin neljänneksen työllisistä. Näin ollen maailmantalouden suhdanteiden heikkeneminen voi muuttaa työllisyystilannetta nopeastikin. Lisäksi koko Suomen metsäteollisuutta vaivaavat erityisongelmat saattavat hidastaa työllisyyden hyvää kehitystä myös Pohjanmaalla erityisesti Pietarsaaren seudulla ja Suupohjan rannikkoseudulla.

Vaikka suhdanneodotukset maailmantaloudessa ovat heikentyneet, odotetaan alueen työllisyystilanteen edelleen pääosin paranevan myös loppuvuonna 2008. Positiivinen mieliala pohjautuu teollisuuden hyvään kehitykseen ja siihen, että useat alueen suuret yritykset kertovat tilauskirjojensa olevan täynnä jopa pariksi vuodeksi eteenpäin. Lisäksi Pohjanmaalla on monia korkeasta energianhinnasta hyötyviä toimialoja, kuten energia- ja kone- ja metalliteollisuus. Näiden toimialojen hyvän vedon uskotaan näkyvän niiden rekrytointitarpeissa myös jatkossa.

Teollisuuden lisäksi myös hoitoalan rekrytointitarpeet kasvavat jatkuvasti väestön vanhenemisen takia. Hoitohenkilöstöstä alkaa olla pulaa koko Pohjanmaan alueella. Ylipäättään työvoiman saatavuuden odotetaan jatkossa heikenevän kaikissa seutukunnissa. Rekrytointiongelmia odotetaan lähitulevaisuudessa syntyvän monilla toimialoilla, kuten metalliteollisuudessa, hoitoalalla sekä rakennusosalalla. Ongelmaa pyritään lievittämään mm. edistämällä työperusteista maahanmuuttoa erilaisten hankkeiden ja työvoiman vuokrausyritysten avulla. Myös maahanmuuttajien kotouttamista on syytä tehostaa.

Muuttoliike ja väestö

Pohjanmaan väkiluvun kehitys jatkuu positiivisena. Vuonna 2007 väkiluku kasvoi 776 hengellä (0,4 %). Maakunnan sisällä Vaasan seutu kasvatti väkilukuaan eniten, mutta myös Kyrönmaalla ja Pietarsaaren seudulla kehitys oli positiivista. Vain Suupohjan rannikkoseudulla väkiluvun muutos oli negatiivinen. Luonnollisen väestönkasvun osuus väestöstä oli 0,23 % ja nettomuuton osuus 0,21 %. Vuonna 2006 huoltosuhde oli 1,3 eli se oli pysynyt ennallaan.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Pohjanmaan väkiluku jatkaa maltillista kasvuaan. Ennusteen mukaan Pohjanmaalla olisi vuonna 2020 noin 181 000 ja vuonna 2030 noin 184 000 asukasta. Nykyään Pohjanmaalla asuu noin 175 000 ihmistä.

Nykyisellään Pohjanmaan väkilukua kasvattaa luonnollinen väestönkasvu sekä maahanmuutto. Suomen sisäisessä muuttoliikkeessä Pohjanmaa sen sijaan on edelleen häviäjä. Alueen haasteena voidaankin pitää erityisesti sitä, miten alueen korkeakouluista ja muista oppilaitoksista valmistuneet saataisiin jäämään töihin maakuntaan ja miten muualla Suomessa asuvia voitaisiin houkuttaa alueelle.

Tuotanto/alueellinen bkt

Pohjanmaan asukaskohtainen bruttokansantuote vuonna 2006 oli 30 073 euroa, joka on 94,8 % koko maan tasosta. Tällä lukemalla Pohjanmaa sijoittuu maakuntien välisessä vertailussa seitsemänneksi. Alueen arvonlisäyksen kasvu sen sijaan oli Suomen neljänneksi nopeinta. Kasvua edellisvuoteen verrattuna oli noin 7,5 %.

Vuonna 2007 yritysten liikevaihdon kasvu oli Pohjanmaalla reipasta. Teollisuuden liikevaihto kasvoi 11,1 %, rakentamisen 14,7 % ja kaupan 4,3 % edellisvuodesta. Teollisuudessa liikevaihdon kehitys oli selvästi koko maata nopeampaa. Rakentamisen kehitys puolestaan on jo pitkään seurailut suhteellisen tasaisesti koko maan kehitystä, kun taas kaupan kehitys on ollut jokin verran koko maan tasoa vaatimattomampaa. Myös teollisuuden viennin kasvu jatkui voimakkaana. Kasvua kertyi 12,8 %. Uusia yrityksiä on perustettu edelleen vilkkaasti erityisesti palvelualalle ja alihankintaan.

Teollisuudella on suuri painoarvo Pohjanmaalla, jossa sen osuus on yli kolmannes arvonlisäyksestä. Pohjanmaa onkin Suomen neljänneksi teollisuusvaltaisimman maakunta. Lisäksi suuri osa alueen teollisuustuotannosta menee vientiin. Näin ollen maailmantalouden suhdannetilanne vaikuttaa merkittävästi Pohjanmaan talouden näkymiin. Pohjanmaan teollisuusrakenteen on kuitenkin monipuolinen, mikä tasoittaa osin alueen suhdannekehitystä. Suurimmat toimialat arvonlisäyksellä mitattuna ovat koneiden- ja laitteiden valmistus, massan ja paperituotteiden valmistus, elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus sekä metallituotteiden valmistus. Kaikki nämä alat lukuun ottamatta massa- ja paperituotteiden valmistusta ovat kasvaneet vahvasti koko 2000-luvun.

Elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehityksen odotetaan edelleen paranevan tai pysyvän ennallaan myös loppuvuonna 2008. Erityisesti energiaklusteri on pitkään ollut hyvässä myötätulessa ja sen ennakoitaan vahvistuvan edelleen. Jatkossa kasvua odotetaan myös esimerkiksi metalliteollisuudessa sekä palveluilla.

Maailmantalouden suhdanteiden heikkeneminen ja energian hinnannousu uhkaa kuitenkin monien toimialojen näkymiä. Polttoainekustannusten nousu uhkaa esimerkiksi kuljetusalaa ja kuljetuskaluston valmistusta, jotka molemmat ovat merkittäviä työllistäjiä Suupohjan rannikkoseudulla. Metsäteollisuuden vaikeudet saattavat aiheuttaa ongelmia erityisesti Pietarsaaren seudulla, jossa massa- ja paperiteollisuuden osuus teollisuuden työllisistä on yli 15 prosenttia. Raaka-ainepula ja vaikeutuva markkinatilanne aiheuttavat jatkossa uhkia sekä sahoille että sellutehtaille.

Arvio maakuntaohjelman määrällisten tavoitteiden toteutumisesta vuoden 2009 loppuun mennessä

Taulukosta 1 käyvät ilmi Pohjanmaan maakuntaohjelmaan kirjatut määrälliset tavoitteet, jotka on asetettu vuodeksi 2010. Osa tavoitteista on jo saavutettu vuosina 2006 ja 2007, osa tavoitteista on edelleen saavuttamatta. Tavoitteita on myös osin tarkennettu paremmin nykytilannetta vastaaviksi.

Erityisesti työmarkkinatilanne on Pohjanmaalla hyvä, sillä työllisyysasteen osalta maakuntaohjelmassa asetettu tavoite on jo saavutettu ja ylitettykin. Uusimmat luvut osoittavat, että myös työttömyysaste on painumassa kohti asetettua tavoitetta. Sen sijaan työpaikkojen määrän kasvu jää tällä vauhdilla tavoitteesta. ETLAn ennusteen mukaan työllisten määrä jatkaa Pohjanmaalla kasvuaan myös vuosina 2008–2012 ja työllisyysaste saavuttaa 80 prosentin rajapyykin ensimmäisenä Suomessa. Työttömyysasteen ennustetaan painuvan kyseisellä aikavälillä noin 3,5 prosentin tuntumaan.

Myös tuotannon osalta Pohjanmaan tilanne näyttää hyvältä, sillä mittareilla bkt/asukas, liikevaihdon kasvu ja yritysten lukumäärä vuoden 2010 tavoite on jo saavutettu. ETLAn ennusteen mukaan tuotanto kasvaisi maakunnassa vuonna 2008 lähes 4 prosenttia ja vuonna 2009 vajaat 3 prosenttia. Näillä lukemilla Pohjanmaa sijoittuu maakuntien välisessä vertailussa kärkipäähän.

Tilanne saattaa kuitenkin muuttua nopeastikin ja uusien tavoitteiden saavuttaminen vaikeutua, mikäli taantuma maailmantaloudessa pitkittyy ja energian hinta pysyy jatkossakin korkeana. Koska teollisuuden ja viennin merkitys Pohjanmaalla on huomattava, on maailmantalouden suhdanteilla suuri vaikutus alueen talouteen. Lisäksi monikansallisten yritysten suuri painoarvo alueella luo tiettyä epävarmuutta työpaikkojen säilymiselle. Esimerkiksi metsäteollisuuden ongelmat saattavat heikentää kehitystä erityisesti Pietarsaaren seudulla, jossa massa- ja paperiteollisuus on teollisuuden toimialoista suurin työllistäjä.

Pitkällä aikavälillä Pohjanmaan hyvää kehitystä uhkaavat erityisesti osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat. Pohjanmaalla vallitsee käytännössä täystyöllisyys samaan aikaan, kun suuret ikäluokat jäävät vähitellen eläkkeelle. ETLAn ennusteen mukaan työikäisen väestön määrä on Pohjanmaallakin kääntymässä laskuun ja erityisen jyrkkää lasku tulee olemaan Suupohjan rannikkoseudulla. Korvaavaa työvoimaa on saatava tilalle. Pohjanmaalle on viime vuosina onnistuttu houkuttelemaan jonkin verran väkeä ulkomailta, mutta maan sisäisessä muuttoliikkeessä Pohjanmaa menettää jatkuvasti työvoimaa erityisesti Etelä-Suomen alueelle. Paljon on siis tehtävää sekä kotimaisen että ulkomaisen työvoiman houkuttelemisessa alueelle. Työperusteisen maahanmuuton edistäminen, maahanmuuttajien kotouttamisen tehostaminen, työurien pidentäminen ja alueen oppilaitoksista valmistuneiden pitäminen maakunnassa ovat välttämättömiä edellytyksiä alueen elinvoimaisuuden säilyttämiselle. Pitkään jatkuessaan työvoimapula saattaisi heikentää alueen talouskasvua pysyvästi.

Seuraavassa taulukossa on esitetty maakuntaohjelman määrälliset tavoitteet vuonna 2010. Maakuntaohjelmassa asetetut tavoitteet on osin saavutettu ja tämän vuoksi taulukossa esitetään myös tarkennetut tavoitteet koskien vuotta 2010.

Maakunta: Pohjanmaa	Lähtötaso 2006/2007	Maakuntaohj. tavoite 2010	Tarkennettu tavoite 2010
1) KOULUTUSTASO (v. 2006) <ul style="list-style-type: none"> tutkinnon suorittaneiden osuus korkea-asteen suorittaneiden osuus 	62,0 % 24,4 %	70 % 27 %	
2) TYÖMARKKINATILANNE (v.2007) <ul style="list-style-type: none"> työllisyysaste työttömyysaste työpaikkojen määrä (v. 2000=100), (v. 2005) 	74,2 % 5,5 % 101,4	72 % 4,1 % 104,4	77 % 3,5 %
3) MUUTTOLIIKE JA VÄESTÖ (v.2007) <ul style="list-style-type: none"> nettomuutto, osuus väestöstä luonnollinen väestönkasvu, osuus väestöstä huoltosuhde (v. 2006) (ei-työlliset/työlliset) 	0,21 % 0,23 % 1,3	0,3 % 0,06 % 1,3	0,18 %
4) TUOTANTO / ALUEELLINEN BKT <ul style="list-style-type: none"> bkt/asukas (v.2006) liikevaihdon kasvu (v.2006) yriytysten lukumäärä (v.2007) uudet yritykset (v.2007) lopettaneet yritykset (v.2007) 	30 073 €(94,8 %) 17,0 % 10 684 kpl 906 kpl 584 kpl	92% / koko maa 5,0 % 9 900 kpl 1 300 kpl 300 kpl	96 % 10 % 11 000 kpl 1 100 kpl 300 kpl

Taulukko 1. Maakuntaohjelman määrälliset tavoitteet v. 2010

Arvio rakennerahasto-ohjelmien vaikuttavuudesta alueen työllisyyteen, tuottavuuteen ja kilpailukykyyn

Aikaisempien rakennerahastokausien tulosten perusteella odotukset vuosien 2007–2013 rakennerahasto-ohjelmien vaikuttavuuden suhteen ovat suuret. Toisin kuin aikaisemmin, rakennerahastot kattavat uudella ohjelmakaudella koko Pohjanmaan maakunnan. Siten Vaasan kaupunki ei ole enää EU:n aluekehitysrahaston (EAKR) avustusten suhteen valkoista aluetta. Sen sijaan Vaasan kaupunkiseudulla voidaan tukea sekä EAKR:n että Euroopan sosiaalirahaston (ESR) avulla erityisiä teemoja, jotka edistävät kaupunkiseudun kilpailukykyä ja tukevat omalta osaltaan kuntien strategista kehittämistyötä. Toisaalta sekä Suupohjan rannikkoseutu että Kyrönmaa on nimetty EU:n työllisyys- ja kilpailukyky –tavoitteen haasteelliseksi alueeksi. Tämä luo hyvät mahdollisuudet rakentaa suuria toimenpidekokonaisuuksia ja ulottaa esimerkiksi innovaatiojärjestelmä kattamaan Vaasan seutukunnan lisäksi Pietarsaaren seutukunnan ja Suupohjan rannikkoseudun. Rakennerahasto-ohjelmien tehoa lisäävät omalta osaltaan valtioneuvoston erityisohjelmat osaamiskeskusohjelma, aluekeskusohjelma ja alueellinen maaseutuosio, joiden avulla rahoitettavat projektit tukevat myös rakenne-rahasto-ohjelmien tavoitteita. Eri rakennerahasto-ohjelmien yhteensovittaminen on erittäin haasteellista, ja tätä työtä varten Pohjanmaan liitto panostaa muiden rahoittajien kanssa maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön työhön.

Ohjelmien toteuttaminen on käynnistynyt valitettavan hitaasti kansallisista syistä johtuen. Rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanon viivästyminen on aiheuttanut muutamille projekteille hankaluuksia, koska toimijat eivät ole uskaltaneet aloittaa projekteja omalla riskillään. Tämä on vaarantanut eräiden henkilöiden työpaikat. TEM ei ole kuitenkaan pystynyt toteuttamaan rakennerahasto-ohjelmien hallinnointiin liittyviä palveluita (esim. EURA 2007 –ohjelmaa) niin, että ruotsinkielisten asiakkaiden tasavertainen kohtelu olisi saatu turvattua.

Erityisen suuri merkitys työllisyyteen, tuottavuuteen ja maakunnan kilpailukykyyn on rakennerahasto-ohjelmilla toteutettavilla klusterihankkeilla. Maakunnan liiton ja muiden keskeisten rahoittajien kesken on sovittu Pohjanmaan vuosien 2007–2010 maakuntaohjelman kärkihankkeiden ja hankekokonaisuuksien toteuttamisesta sekä rahoituksen järjestämisestä. Maakunnassa vallitsee

yhteinen tahtotila Pohjanmaan vuosien 2007–2010 maakuntaohjelmaan kirjatusta kehittämissä tavoitteista ja kiireellisimmistä toteutettavista kärkihankkeista. Rakennerrahastojen tuella Pohjanmaalla voidaan toteuttaa kiireellisistä sellaisia hankkeita, jotka muuten saattaisivat viivästyä tai jopa jäädä kokonaan toteuttamatta.

Pohjanmaalla työllisyyden, tuottavuuden ja kilpailukykyä edistämiseksi rakennerrahastovarilla kehitetään erityisesti kärkiklustereita ja yrittäjyyttä, Vaasan tiedepuistoa ja innovaatiojärjestelmää mm. laajentamalla se kattamaan kaikki seutukunnat, hajautettua energiantuotantoa, liikennejärjestelmiä ja logistiikkaa, hajautettua energiantuotantoa, ympäristöosaamista, maaseutua, monikulttuurisuutta, pääomaa ja hyvinvointia. Rakennerrahastovarilla edistetään myös kansainvälistä yhteistyötä ja parannetaan alueen kilpailukykyä. Keskeisellä sijalla on turvata osaavan työvoiman saanti ja panostaa työperusteiseen maahanmuuttoon sekä kotouttamiseen. Toteuttamissuunnitelman lukuun 3 ”Maakuntaohjelman toteuttaminen 2008–2009” on kirjattu EU-ohjelmien painotukset toimintalinjojen toteuttamisessa. Maakunnan yhteistyöasiakirjassa sovitaan toimintalinjoittain rakennerrahasto-ohjelmien alueellisten osioiden varojen suuntaamisesta ja yhteensovittamisesta.

3. MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2009–2010

3.1 Toteuttamisen tavoitteet ja lähtökohdat

Pohjanmaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2009–2010 perustuu 4.12.2006 hyväksytyyn Pohjanmaan vuosien 2007–2010 maakuntaohjelmaan. Maakuntaohjelman toimintalinjat ovat

1. Innovaatiojärjestelmän ja osaamisen kehittäminen
2. Saavutettavuuden, tasapainoisen aluerakenteen sekä hajautetun energiantuotannon kehittäminen
3. Sosiaalisen pääoman kehittäminen
4. Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin kehittäminen

Maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman lähtökohtana ovat maakunnan osaamisen ja taloudellisen kasvun edistäminen sekä kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen.

Osaamisen kehittämisen painopisteenä on koulutuspaikkojen lisääminen sekä koulutuskysynnän ja -tarjonnan yhteen saattamisen eli kohtaannon parantamisen lisäksi aktiivisen työperusteisen maahanmuuton kehittäminen. Erityisesti kotouttamiseen liittyvien toimenpiteiden kehittämiseen ja resurssointiin on kiinnitettävä enenevässä määrin huomiota.

Korkeakoulujen ja yliopistojen rakenteellinen kehittäminen sekä yliopistolain uudistus luovat merkittäviä haasteita Pohjanmaan maakunnan korkeakoulutuksen kehittämiseksi. Pohjanmaan liiton näkemys, on että yliopistojen ja korkeakoulujen budjettirahoituksessa on tarvetta tasonkorotukseen, jotta opetuksen ja tutkimuksen laatua pystytään edelleen parantamaan ja erikoistumaan vahvuusalueisiin. Pohjanmaan maakunnassa on yksi itsenäinen yliopisto, Vaasan yliopisto sekä kaksi vahvaa yliopistoyksikköä (Åbo Akademi ja Svenska handelshögskolan i Vasa), kaksi ammattikorkeakoulua (Vaasan ammattikorkeakoulu ja Novia) sekä tiivistä yhteistyötä usean muun yliopiston kanssa (mm. Helsingin yliopisto ja Taideteollinen korkeakoulu). Pohjanmaan maakunnan näkökulmasta on Vaasan yliopiston toiminnan turvaaminen ja kehittäminen ehdottoman tärkeää. Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyön kehittämistä jatketaan strategisen liittoutuman muodostamiseksi. Svenska handelshögskolanin toiminnan jatkuminen Vaasassa on edellytys ruotsinkielisen kauppatieteellisen opetuksen ja tutkimuksen varmistamiseksi niin alueen väestön kuin elinkeinoelämän tarpeita ajatellen. Åbo Akademin antamaa yhteiskunta- ja valtiotieteellistä koulutusta Vaasassa tulee vahvistaa ja sen yhteistyötä Vaasan yliopiston kanssa edelleen syventää. Yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa oikeustieteellisen koulutuksen osalta tulee edelleen kehittää ja vahvistaa. Taideteollisen korkeakoulun (1.8.2009 alkaen Aalto-yliopisto) ja

Vaasan yliopiston yhteisen erillislaitoksen Länsi-Suomen muotoilukeskuksen MUOVAn toiminnalliset resurssit on turvattava. Pohjanmaan maakunnassa toimivien ammattikorkeakoulujen kehittämistä tulee tukea lähtökohtaisesti niiden vahvuusalueiden perusteella ja samanaikaisesti käynnistää selvitystyö Pohjanmaan maakunnissa toimivien ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämiseksi.

Pohjanmaan maakunnan mittava ja kilpailukykyinen opetus-, tutkimus- ja koulutusjärjestelmä luo hyvät edellytykset t&k-toiminnalle ja innovaatiojärjestelmän kehittämiseksi, josta merkittävästi hyötyvät alueen yritykset ja muut toimijat. Tasapainoisen aluekehityksen ja kilpailukykyyn edistämiseksi maakunnan liitto keskittyy tekemään yhteistyötä Vaasanseudun Kehitys Oy:n, Pietarsaaren seudun Elinkeinokeskus Concordia Oy:n ja Suupohjan rannikkoseudulla toimivan Yritystalo Oy Dynamon kanssa. Sekä Pietarsaaren seudun että Vaasanseudun aluekeskusohjelmat jatkavat erityisohjelman tavoitteiden mukaista toimintaansa vuonna 2009. Suupohjan rannikkoseudulla jatketaan vastaavasti maaseutupoliittisen erityisohjelman alueellisen maaseutuohjelman (AMO) toteuttamista. Tavoitteena on, että nykyiset aluekeskukset ja Suupohjan rannikkoseutu pääsevät mukaan vuoden 2010 alusta toteutettavaan koheesio- ja kilpailukykyohjelmaan (KOKO).

Pohjanmaan maakunnan elinkeinoelämä on kilpailukykyistä monilla aloilla, mutta korkea-asteen koulutuksen aloituspaikat ja julkiset t&k-panostukset ovat kokonaisuutena alle maan keskiarvon. Julkisia panostuksia tarvitaan lisää tukemaan korkea-asteen koulutusta, innovaatioiden edistämistä ja t&k-toimintaa. Pohjanmaalla on erityisesti tarvetta energia-alan tutkimus- ja kehittämistoiminnan resurssien merkittävään lisäämiseen. Maakunta haluaa korostaa vuorovaikutusta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen aluestrategiaprosessien kautta sekä hallitusohjelman pyrkimystä ”edelleen parantaa alueiden kykyä hyödyntää tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta”.

Strategiseen erikoistumiseen perustuen maakunta kehittää ydinosaamisen aloja ja elinkeinoelämän kehittämistä klusterimallisen toiminnan pohjalta jatketaan. Merkittävässä roolissa ovat osaamiskeskusohjelmaan hyväksytyt kehittämistyötään jatkavat osaamisklusterit. Pohjanmaan kärkiklusterit ovat kansallisesti ja kansainvälisesti menestyviä toimialoja, joiden kehitys koko maan kannalta on merkittävä. Erityisesti Pohjanmaalla panostetaan energia-alan kehittämiseen Teknologiakeskus Merinova Oy:n toimiessa Tulevaisuuden energiateknologiat –klusterin koordinaattorina. Toimintansa aloittanut Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulun ja Novian yhteinen tutkimus- ja kehittämisorganisaatio Vaasan energiainstituutti vahvistaa edelleen Pohjanmaan vahvaa energiaosaamista. Pohjanmaan liitto panostaa voimakkaasti energiaklusterin edelleen kehittämiseen ja on käynnistänyt työn maakunnallisen energiastategian laatimiseksi. Energia-alan julkisten tutkimus- ja kehittämisresurssien merkittävään lisäämiseen on selkeä tarve ja Pohjanmaan liitto esittääkin valtion budjettirahoituksen kanavoimista eri lähteiden kautta t&k-toiminnan kehittämiseksi. Lisäksi merkittäviä ovat osaamiskeskusohjelman rahoituksella toteutettavat meriklusteri sekä digitaalisten sisältöjen osaamisklusteri. Pohjanmaalla on tarvetta yritystukirahoituksen tason korottamiseen.

Saavutettavuus eri liikennemuodoin on painopistealue, joka vaikuttaa alueen menestykseen ja ihmisten halukkuuteen valita alue asuinympäristöksi. Pohjanmaan maakunnan saavutettavuuden turvaamiseksi on välttämätöntä, että infrastruktuuria kehitetään elinkeinoelämän tarpeiden, maankäytön muutoksien ja liikenteen kasvun edellyttämässä tahdissa. Liikennesaavutettavuuden tärkeitä osa-alueita ovat lento-, rautatie-, maantie-, meri- ja tietoliikenneyhteydet. Euroopan komission TEN-suuntaviivojen uudistustyön valmisteluun liittyen Pohjanmaan liitto on aktiivisesti mukana uuden prioriteettihankkeen, Pohjolan kaaren suunnittelussa. Myös Merenkurkun liikenneyhteys tulee sisältyä Pohjolan kaareen ja TEN-verkostoon E 12 –tieyhteyden osana kuten myös Pohjanlahden rannikon satamia yhdistävä E8-tieyhteys. Pohjanmaan maakunta pitää erittäin tärkeänä, että alueen liikennejärjestelmien kannalta keskeisimmät kärkihankkeet toteutuvat liikennepoliittisen selonteon linjausten mukaisesti.

Hyvinvoinnin edistämässä painopisteenä ovat osaavan henkilöstön saatavuuden turvaaminen, ennaltaehkäisevän toiminnan edelleen kehittäminen, sosiaali- ja terveystalouden toimijoiden keskinäisen yhteistyön tiivistäminen, kehittämissyksikköjen toiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen sekä SONetBOTNIAn toiminnan jatkaminen. Pohjanmaalla erityisen tärkeää on jo aloitetun kehittämistyön jatkaminen sekä kehittämisrakenteiden vakinaistaminen. Tästä syystä jo toimintansa aloittaneet kehittämissyksiköt lastensuojelun ja vanhustyön alueella ovat Pohjanmaalla ensisijaisia. Substanssialueista edistetään erityisesti monikulttuurisuushanketta sekä päihde- ja mielenterveystyön hankkeita. Pohjanmaan mittavan sosiaali- ja terveystalouden osaamisen kokoamiseksi on käynnistetty BoWer-Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja osaamisen keskittymä –hanke. Ruotsinkielistä täydennyskoulutusta kehitetään SIFKO-Center –hankkeessa. Tavoitteena on mallin levittäminen edelleen. Stakesin Vaasan alueyksikköä tulee vahvistaa osana kansanterveyslaitoksen ja Stakesin yhdistymisprosessia. Stakesin Vaasan alueyksikköön on suunnitteilla psykososiaalisten innovaatioiden yhteisölaboratorio, hyvinvointipalveluiden maahanmuuttajatyön osaamiskeskus sekä mielenterveys- ja päihdealan kansainvälisen toiminnan keskus.

Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin edistämässä tavoitteena on luonnonsuojelun alueiden ja NATURA-alueiden suojelun toteuttaminen sekä niiden käytön ja hoidon suojeleminen, toteutettujen tulvasuojelurakenteiden ylläpito ja asutuksen tulvariskien hallinta, ympäristönsuojelun valvontamenettelyjen tarkistaminen, haja-asutuksen vesistökuormituksen pienentäminen, kaavoituksen ennako-ohjauksen vahvistaminen sekä vesienhoidon toimenpideohjelmien laatiminen. Lisäksi kiinnitetään huomiota erityisesti ympäristöhallintoon liittyvän osaamisen ja yhteistyön tiivistämiseen entisestään. Pohjanmaa on ensimmäisenä Suomessa käynnistänyt saaristo- ja rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon (ICZM=Integreated Coastal Zone Management) alueellisen toteuttamisen kansallisen rannikkostrategian ja saaristo-ohjelman linjausten mukaisesti. Liitto osallistuu myös Itämeri-strategian laadintatyöhön. Merenkurkun maailmanperintöalue on keskeisin yksittäinen kehittämiskohde, johon on osoitettava valtion rahoitusta. Länsi-Suomen merivartioston satamaverkoston kehittämiseen liittyen Pohjanmaan liitto on esittänyt alueellisen ja kansallisen työryhmän perustamista Valassaarten merivartioaseman tilanteen selvittämiseksi ja erilaisten vaihtoehtoisten toimintamallien kartoittamiseksi. Pohjanmaan liitto pitää happaman maaperän ns. sulfaattimaiden aiheuttamia ongelmia kansallisena kysymyksenä ja esittää valtion rahoituksen suuntaamista ns. sulfaattimaiden kartoittamiseksi. Valmistelussa olevaan ilmastostrategiaan liittyen tulisi kiirehtiä valtion rahoituksen suuntaamista uusiutuvien energianlähteiden tutkimus- ja kehittämistyöhön sekä investointeihin.

Pohjanmaan liitto painottaa valtionhallinnon alueellistamistoimenpiteiden eteenpäin saattamista. Maakunnassa on alueellistamiselle vankka osaamis pohja. Yliopistojen palvelukeskus Certia on käynnistänyt toimintansa pääpaikkanaan Vaasa. Myös valtion kielipalvelukeskuksen sijaintipaikaksi esitetään Vaasaa. Kielipalvelukeskuksen toiminnan aloittaminen ensi vuonna on huomioitava vuoden 2009 valtion talousarviossa. Ajankohtaista on myös mahdollisen uuden valtion ympäristölupaviraston toimintayksikön perustaminen tai sen toiminnan sijoittuminen ALKU-hankkeen suunnittelemaan ALLU-virastoon. Lukuisat asiaperustelut puoltavat toiminnan perustamista Vaasaan.

3.2 Maakunnan kärkihankkeet ja keskeisimmät hankekokonaisuudet toimintalinjoittain

Pohjanmaan kärkihankkeet ja keskeisimmät hankekokonaisuudet koskien vuotta 2009 ja menokehyskautta 2010–2013 on seuraavissa luvuissa esitelty maakuntaohjelman toimintalinjoittain. Jokaisen toimintalinjan yhteydessä on esitelty maakunnan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät valtion rahoitusta tarvitsevat kärkihankkeet/hankekokonaisuudet. Maakuntaohjelman toimintalinjoihin sisältyy myös sellaisia hankkeita/hankekokonaisuuksia, joiden toteuttaminen edellyttää sekä EU- että kansallista rahoitusta. Maakunnan yhteistyöasiakirjassa 10.10.2008 vahvistettu EU-ohjelmien rahoitus on toteuttamissuunnitelman liitteenä 1.

3.2.1 TOIMINTALINJA 1: INNOVAATIOJÄRJESTELMÄN JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

3.2.1.1 Toimintalinjan tavoitteet ja painopisteet

Maakunnan kehittämisessä panostetaan erityisesti innovaatiojärjestelmän vahvistamiseen, yrittäjyyden edistämiseen, kärkiklustereiden kehittämiseen sekä osaamisen varmistamiseen. Lisäksi vahvistetaan teknologiakeskustoimintoja, osaamis- ja aluekeskuksia sekä poikkihallinnollista toimintatapaa.

Korkeakoulujen ja yliopistojen rakenteellinen kehittäminen sekä yliopistolain uudistus luovat merkittäviä haasteita Pohjanmaan maakunnan korkeakoulutuksen kehittämiseksi vuosina 2009–2010. Erityisen merkittävää on maakunnallisen innovaatiojärjestelmän vahvistaminen panostaen etenkin siihen kuuluvien toimijoiden toimintaedellytysten sekä keskinäisen yhteistyön ja työnjaon kehittämiseen. Pohjanmaan suurten kansainvälisten yritysten tutkimus- ja kehittämistoiminta, maakunnassa toimivat kahdeksan korkeakoulua ja tutkimuslaitokset sekä kärkitoimialat luovat erinomaisen perustan kehittämiseksi. Pohjanmaan liitto korostaa tarvetta sekä tutkimus- ja koulutusresurssien ja koulutuspaikkojen lisäämiseen kaikilla kouluasteilla.

Innovaatiojärjestelmän vahvistaminen

Pohjanmaan maakunnassa mittava ja kilpailukykyinen opetus-, tutkimus- ja koulutusjärjestelmä luo hyvät edellytykset t&k-toiminnalle ja innovaatiojärjestelmän kehittämiseksi, josta merkittävästi hyötyvät alueen yritykset ja muut toimijat. Liitto pyrkii edistämään Vaasassa toimivien tiedekorkeakoulu- ja yliopistoyksiköiden yhteistyötä sekä aktiivisesti lisäämään julkisen sektorin tutkimustoimintaa maakunnassa. Vaasassa toimivat seitsemän korkeakoulun (Vaasan yliopisto, Novia, Svenska handelshögskolan, Åbo Akademi, Taideteollisen korkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteinen laitos Länsi-Suomen muotoilukeskus MUOVA, Vaasan ammattikorkeakoulu, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta) muodostama korkeakoulukonsortio toimii tutkimuksen ja korkeakoulujen kehittämisen yhteistyöfoorumina. Tukipalveluyhteistyön painopiste on kaikkien vaasalaisten korkeakoulujen yhteisen tiedekirjaston Tritonian ja oppimiskeskuksen kehittämisessä.

Alueen ainoa itsenäinen yliopisto, Vaasan yliopisto toimii myös Seinäjoen ja Kokkolan yliopistokeskuksissa. Yliopistokeskustoiminnan painopiste on Seinäjoella. Yliopistolla on Seinäjoella erillislaitos, erilliseen sisäänottoon perustuvaa kauppatieteen alan koulutusta sekä EPANET-tutkimusprofessuureja, jotka toimivat yrittäjyyteen ja alueen merkittäviin toimialoihin profiloituen. Vaasan yliopiston toimintaa Seinäjoella tullaan vahvistamaan täydennyskoulutustoiminnan osalta. Kokkolassa yliopisto keskittyy avoimeen yliopisto-opetukseen.

Åbo Akademi on yksikkö myös Pietarsaareissa. Novialla on yksiköt sekä Uudessakaarlepyyssä ja Pietarsaareissa. Jatkossa sekä Novia että Åbo Akademi keskittävät toimintonsa pääosin Pietarsaaren kampusalueelle. Lisäksi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoululla on toimipiste Pietarsaareissa. Vaasassa vuonna 2008 toimintansa käynnistänyt yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Certia vahvistaa entisestään kaupungin asemaa vahvana korkeakoulutoimijana.

Maakunnallisen innovaatiojärjestelmän kehittämisen keskiössä ovat Vaasan tiedepuisto ja Pietarsaaren kampusalue. Vaasan tiedepuiston kehittämistä koordinoi Teknologiakeskus Merinova Ab. Tiedepuistossa on korkeakoulujen, teknologiakeskuksen sekä tutkimuslaitosten lisäksi merkittävässä määrin yrityksiä. Yrityshautomotoiminta sekä innovaatioasiamiestoiminnat vakinaistetaan osana tiedepuiston toimintoja. Pietarsaaren seudun kampusalue on maakunnallisen innovaatiojärjestelmän kiinteä osa ja siten myös ajankohtainen kehittämiskohde osana Vaasan korkeakoulukonsortion toimintaa. Ruotsinkielisten ammattikorkeakoulujen Svenska yrkeshögskolanin ja Yrkeshögskolan Sydvästin muodostama Novia tukee merkittävästi seutukuntien tutkimus- ja koulutuspalveluita. Suupohjan rannikkoseudun korkeakoulu-asiamiestoimintaa kehitetään osana tiedepuistoa ja korkeakoulukonsortion toimintaa. Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyötä vahvistetaan tavoitteena strateginen liittoutuma. Vaasan yliopisto edustaa huippuosaamista kielikylypedagogiassa ja tavoitteena on kielikylypetuksen

ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen. Vaasan yliopisto ja Åbo Akademi suunnittelevat yhteistyön syventämistä edelleen. Monikielisyyteen liittyvän tutkimuksen ja osaamisen syventäminen tukevat erinomaisesti Vaasaan suunnitellun kielipalvelukeskuksen toimintaa. Svenska Handelshögskolanin antama ekonomikoulutus on turvattava Vaasassa. Taideteollisen korkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteinen laitos Länsi-Suomen muotoilukeskus MUOVA toimii poikkitieteellisenä laboratoriona ja sen toiminnallisia resursseja tulisi edelleen vahvistaa. Myös Vaasan kesäyliopiston antama avoin yliopisto-opetus on tärkeää.

Yrittäjyyden edistäminen ja yritystoiminnan kehittäminen

Elinkeinoelämän kehittämistä klusteripohjaisen mallin pohjalta jatketaan. On kahdenlaista tarvetta: tarvitaan sekä klustereissa kehitettävää kansallista kärkiosaamista että laajan ja monipuolisen elinkeinoelämän ylläpitämistä. Sen lisäksi voidaan tehdä hankemuotoisia panostuksia muilla maakunnan työllisyyden ja erityispiirteiden kannalta tärkeillä toimialoilla. Klusterit nivelletään toisiinsa monialaisilla panostuksilla esim. koulutukseen, tutkimukseen ja kansainvälistymiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään tieto- ja viestintäteknologian soveltamiseen muilla toimialoilla. Pohjanmaan liiton koordinoima elinkeinofoorumi seuraa klusteripohjaisen kehittämistyön edistymistä.

Pohjanmaalla kehitystyö kohdistuu erityisesti seuraaviin klustereihin: energia-ala (bioenergia-alaklusteri), metalliala, ICT-ala, (digitaaliset sisällöt –alaklusteri), metsä- ja puuala (alaklusterina talonrakennus ja puunjalostus), meriklusteri, alaklusterina vene- ja muoviala, elintarvikeala sekä palveluala (hyvinvointipalvelut-alaklusteri). Erityistä huomiota vuosina 2009–2010 kiinnitetään energiateknologian osaamisen kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistamiseen t&k-toiminnalla. Energiaklusterin kehittämistä tukee erinomaisesti Vaasan yliopiston tekniikan koulutuksen painopisteen siirtäminen energia-alaan. Pohjanmaan liitto esittää merkittävää lisäystä erityisesti energiateknologian julkisiin tutkimusresursseihin. Maakunnan toimijat ovat aktiivisesti mukana strategisissa huippuosaamisen keskittymissä (SHOK) sekä energia ja ympäristöalan Cleen Oy:ssä että metallituotteet ja koneenrakennus -alan FIMECC Oy:ssä.

Pohjanmaalla on käynnissä laaja yhteistyö yrittäjyyskasvatuksen koordinoinnin tehostamiseksi ja tähän liittyen tullaan hakemaan Opetushallituksen valtakunnallista ESR-rahoitusta kansalliseksi pilottihankkeeksi vuonna 2010. Tärkeitä painopistealueita ovat sukupolven- ja omistajanvaihdosten onnistumisen varmistaminen, naisjohtajuuden ja -yrittäjyyden sekä palvelualan yrittäjyyden edistäminen. Pohjanmaan liitto jatkaa käynnistämäänsä ylimatekunnallista naisjohtajuuteen ja naisyrittäjyyteen liittyvää koordinoitintyötä.

Osaamisen varmistaminen

Vuosina 2008–2009 painopisteinä ovat työvoiman ja koulutuksen ennakointi ja koulutuspaikkojen lisääminen kaikilla kouluasteilla, nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen, ns. hiljaisen tiedon siirto sekä erityisesti aktiivisen työperusteisen maahanmuuttopolitiikan edistäminen. **Myös maassamuuttajien kotouttamiseen tulee kiinnittää enenevässä määrin huomiota.** Työmarkkinoiden toimivuuteen sekä elinkeinoelämän ja koulutusorganisaatioiden yhteistyön tiivistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Myös Pohjanmaalla on havaittavissa ristiriita korkeakoulutettujen työllistymisessä: sijoittuminen työmarkkinoille vie odotettua kauemmin, vaikkakin niin elinkeinoelämän kuin julkisen sektorin puolella on tarvetta korkeakoulutetuista osaajista. Koulutustarjonnan ja –kysynnän kohtaantoon on kiinnitettävä enenevässä määrin huomiota. Korkeakoulutasoisille osaajille on tarvetta niin kansainvälisissä suuryrityksissä kuin pk-yrityksissä ja esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Korkeakoulujen aloituspaikkamäärät eivät vastaa maakunnan elinkeinoelämän nykyisiä ja tulevia työvoimatarpeita. Erityisesti tekniikan alalla alueen työvoimatarpeet ovat suuria ja haasteena on kasvattaa alan vetovoimaa esimerkiksi insinöörien lisäkouluttamiseksi. Alueen työmarkkinoiden toimivuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn varmistamiseksi olisikin ensiarvoisen tärkeää mahdollistaa uusien koulutusohjelmien joustavampi avaaminen. Koulutuksen ennakoinnissa paneudutaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan välisen kohtaanto-ongelman kokonaisvaltaiseen

tarkasteluun. Kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi liitto on rakentamassa ESR-hanketta, joka toteutuessaan olisi pilottihanke koko Suomessa. Pohjanmaan maakunnan ominaispiirre kaksikielisyys tulee huomioida koulutuksen järjestämisessä. Kaksikielisyyttä vaaditaan erityisesti kaupan ja matkailun palvelu- ja esimiestehtävissä sekä sosiaali- ja terveydenhoitoaloilla.

Tavoitteena on myös uusien oppimisympäristöjen kehittäminen kaikilla kouluasteilla osana elinikäisen oppimisen politiikkaa sekä aikuiskoulutuksen kehittäminen tavoitteena työikäisen väestön vuotuisen koulutukseen osallistumisen asteen nostaminen. Pohjanmaalla erinomaisia tuloksia saavuttanutta työpajatoimintaa vahvistetaan edelleen. Työpajatoiminnan hallinnointiin tulisi jatkossa osoittaa lisää kansallista rahoitusta. Myös koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaa tulisi edelleen kehittää kansallisella rahoituksella.

3.2.1.2 EU-ohjelmien ja erityisohjelmien painotukset toimintalinjassa 1

Toimintalinja 1 toteutetaan pääsääntöisesti sekä EU-ohjelmien että kansallisten erityisohjelmien rahoituksella. Seuraava taulukko osoittaa miten EU-ohjelmien, kansallisten erityisohjelmien sekä maakunnan kehittämisrahoitusta suunnataan toimintalinjan painopisteittäin. Tarkemmin eri EU- ja kansallisten erityisohjelmien rahoitus toimintalinjassa 1 on eritelty maakunnan yhteistyöasiakirjassa (liite 1).

EU-rahoituksen painotukset toimintalinjassa 1.

Toimintalinja 1	EAKR	ESR	EMR	Leader	Botnia- Atlantica	EKTR
Innovaatiojärjestelmän vahvistaminen	x	x		x	x	x
Yritysten kehittäminen	x	x	x	x	x	x
Osaamisen varmistaminen		x	x	x		x

Kansallisten erityisohjelmien rahoituksen ja maakunnan kehittämisrahan painotukset toimintalinjassa 1.

Toimintalinja 1	AKO Vaasa	AKO Pietar- saari	OSKE Tulevaisuu- den energiatek- nologiat	OSKE Meri- klusteri	OSKE Digitaaliset sisällöt	AMO	MKR
Innovaatiojärjestelmän vahvistaminen	x	x	x	x	x	x	x
Yritysten kehittäminen	x	x	x	x	x	x	x
Osaamisen varmistaminen	x	x	x	x	x	x	x

Johtopäätökset

Toimintalinjan 1 hankkeiden rahoitus tapahtuu siis pääsääntöisesti EU-ohjelmien sekä kansallisten erityisohjelmien rahoituksella. Keskeisimmät keskushallinnon rahoitusta edellyttävät hankkeet/hankkokonaisuudet toimintalinjassa 1 liittyvät erityisesti innovaatiojärjestelmän kehittämiseen, yliopistojen/korkeakoulujen kehittämistavoitteisiin, valtakunnallisesti merkittävien energia-alan tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamiseen ja yritystuen sekä työllisyysperäisen investointituen tason korotustarpeisiin Pohjanmaalla.

Valtion tuottavuusohjelma supistaa voimakkaasti työvoimahallinnon resursseja, työvoimatoistojen osalta resurssit vähenevät noin 30 %. Raju resurssien vähentäminen heijastuu työvoimatoimistojen kykyyn palvella aluetta työvoiman kysynnän ja tarjonnan yhteen saattamisessa.

Pohjanmaan maakunnassa on tarvetta yritystukirahoituksen lisäämiseen. Pohjanmaalla ei pystytä myöntämään yritystukea lainsäädännön sallimissa puitteissa, vaan rahoituksen vähyden vuoksi joudutaan maakunnan sisällä priorisoimaan voimakkaasti rahoitettavia kohteita. Ongelma on erityisen merkittävä Pohjanmaalla, jossa alihankkijoiden/järjestelmätoimittajien on pystyttävä vastaamaan suurten kansainvälisten yritysten tarpeisiin nopeasti, laadukkaasti ja joustavasti. Ongelma on kansallinen, joten yritystukirahoituksen tasoa tulisi korottaa valtakunnallisesti. Toisen merkittävän ongelman Pohjanmaalla muodostaa työllisyysperusteisen investointituen tason merkittävä pieneneminen.

Esihautomotoiminnan rahoituksen jatkamiseksi on etsittävä uusia, mahdollisesti kansallisia rahoitusmuotoja.

3.2.1.3 Maakunnan kärkihankkeet/ hankekokonaisuudet toimintalinjassa 1 (vastuuministeriö suluissa)

Pohjanmaan korkeakoulujen toimintamahdollisuuksiin liittyvä asiakokonaisuus

- Yliopistojen ja korkeakoulujen perusrahoituksen tasonkorotus 4-5 % (+inflaatiokorjaus), (OPM)
- Yliopistojen ja korkeakoulujen aloituspaikkamäärien lisääminen (OPM)
- Julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen osuuden merkittävä lisääminen (OPM, TEM)

Pohjanmaan korkeakouluverkoston rakenteellinen kehittäminen (OPM)

- Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyön tiivistäminen, tavoitteena strateginen liittoutuma (OPM)
- Åbo Akademin antaman yhteiskunta- ja valtiotieteellisen koulutuksen vahvistaminen Vaasassa (OPM)
- Svenska handelshögskolanin ekonomikoulutuksen turvaaminen Vaasassa (OPM)
- Helsingin yliopiston Vaasassa antaman juristikoulutuksen kehittäminen (OPM)
- Novian toiminnan vakiinnuttaminen (OPM)
- Pohjanmaan maakuntien alueella toimivien ammattikorkeakoulujen yhteistyömallin selvitys
- Yliopistojen palvelukeskus Certian resurssoinnin varmistaminen (OPM)
- Valtion kielipalvelukeskuksen toiminnan aloittamisen varmistaminen, sijoituspaikkana Vaasa (OPM)
- Åbo Akademin ja Vaasan yliopiston yhteistyön syventäminen (OPM)
- Taideteollisen korkeakoulun (1.8.2009 alkaen Aalto-korkeakoulu) ja Vaasan yliopiston yhteisen laitoksen Länsi-Suomen muotoilukeskuksen MUOVAn resurssien turvaaminen Vaasassa
- **Pietarssaaren yliopisto- ja korkeakoulukampuksen kehittäminen**
- Vaasan korkeakoulujen yhteisen tiedekirjaston Tritonian kehittämisrahoituksen turvaaminen (OPM)
- Vesistöalan korkeakoulutusoisten koulutuspaikkojen lisääminen (OPM)
- Ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden suomen/ruotsin kielen opetuksen kehittäminen ja resurssointi (OPM)

Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (OPM)

- Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijapaikkojen lisääminen toisella asteella

Työllisyyden edistäminen (TEM)

- Pohjanmaan TE-keskuksen työllistämistoimien rahoitusosuuden turvaaminen (TEM)

- Työperusteisen maahanmuuton ja kotouttamiseen edistämiseen liittyvien toimenpiteiden riittävän rahoituksen turvaaminen (TEM)
- Työpajatoiminnan resurssointi kansallisesti (OPM, TEM)

Elinkeinoelämän kehittämisresurssien varmistaminen (TEM)

- Työllisyysperusteisten investointitukien taso Pohjanmaalla (TEM)
- Yritystukien tason korotus Pohjanmaalla (TEM)
- Maakunnan kehittämisrahan (MKR) tason korotus Pohjanmaalla (TEM)

Alue- ja osaamiskeskusohjelmien sekä alueellisen maaseutuosion resursoinnin varmistaminen (TEM)

- Vaasanseudun aluekeskusohjelma (TEM)
- Pietarsaaren seudun aluekeskusohjelma (TEM)
- Energiateknologian klusteri /osaamiskeskusohjelma (TEM)
- Meriklusteri/osaamiskeskusohjelma (TEM)
- Digitaalisten sisältöjen osaamisklusteri/osaamiskeskusohjelma ja aluekeskusohjelma (TEM)
- Alueellinen maaseutuosio, AMO, Suupohjan rannikkoseutu (TEM)

Osallistuminen Strategisiin huippuosaamisen keskittymiin (SHOK), (TEM)

- Energia ja ympäristö Cleen Oy
- Metallituotteet ja koneenrakennus FIMECC Oy

Energiaklusterin kehittäminen

1) Rakenteiden kehittäminen

Valtakunnallisen hajautetun energiatuotannon kehittämissyksikön perustaminen Vaasaan (TEM, OPM)

- Vaasan energiainstituutti/hallinto
- Sähköenergiatekniikan laboratorio
- Biopolttoainelaboratorio
- Energia- ja ympäristöliiketoiminnan tutkimusyksikkö

2) T&K-ohjelmat ja hankkeet

- Energia-alan julkisten tutkimus- ja kehittämisresurssien lisääminen (OPM, TEM, MMM)

Energiateknologian osaamiskeskusohjelmaan liittyvät tutkimus- ja kehittämishankkeet (TEM)

- Uusiutuvan energian EU-direktiivin vaikutukset suomalaisen uusiutuvan energian teknologian kysyntään Euroopassa (klusterin yhteishanke)
- Biokaasu energiayrittäjyystoimintana (yhteishanke Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan kanssa)
- BIOMODE-hankeohjelma biokaasun liikennekäytön edistämiseksi

Vaasan energia-instituutin tutkimus- ja kehittämishankkeet (OPM, TEM)

- Biopolttoaineiden tutkimus- ja kehittämisohjelma
- BIETRO biodieselin tutkimusohjelma
 - Biopolttoainelaboratorion käynnistäminen
 - BIOMODE-hankeohjelma biokaasun liikennekäytön edistämiseksi (myös OSKE-hanke)
- Sedimenttilämmön ja matalaenergiatekniikan hyödyntämisen tutkimus- ja kehittämisohjelma
- Kasvihuoneiden energihuollon tutkimusohjelma
- Matala- ja passiivienergiakasvihuone
- Tuulivoiman tutkimus- ja kehittämishanke
- Energiamarkkinoiden toimivuus – kuluttajan näkökulma –tutkimus
- Ostrobothnia 3E – Energy, Economy, Environment – energiaratkaisujen inventointi- ja aluetalousmallin kehittäminen
- Smart Village –energiaomavarainen kunta ja microgrid-suunnitelma
- Kestävän energihuollon mallit
- Energiamarkkinoiden toimivuus
- Automaattinen mittarinluku ja 2-suuntainen tiedonsiirto

- **DESME – Designing Smart Energy (MUOVA), Tekes-hanke**
- **RESGEN, EU:n 7. puiteohjelman tutkimus- ja kehittämishanke**

3) *Koulutus (OPM)*

- **Energia- ja ympäristöliiketoiminnan tutkimusyksikön perustaminen Vaasan yliopistoon**
- **Energia-tohtoriohjelma/Vaasan yliopisto**
- **Energia-MBA/Vaasan yliopisto**

Biokaasuhankkeiden aiehakuun jätetyt hakemukset (MMM)

3.2.2 TOIMINTALINJA 2:

SAAVUTETTAVUUDEN, TASAPAINOISEN ALUERAKENTEEN JA HAJAUTETUN ENERGIANTUOTANNON KEHITTÄMINEN

3.2.2.1 Toimintalinjan tavoitteet ja painopisteet

Infrastruktuurin ja logististen solmukohtien, kuten lentokenttien ja satamien, kehittämisellä on keskeinen merkitys elinkeinoelämän ja maakunnan kilpailukyvyyn kehittämisessä. Tavoitteena on edistää ja kehittää Pohjanmaan liikenneyhteyksiä hyvin toimivana liikennejärjestelmänä ja näin turvata Pohjanmaan saavutettavuus. Pohjanmaan maakunnan saavutettavuus maanteitse, meriteitse, lentoteitse ja rautateitse heikentyy, jos infrastruktuuria ei kehitetä siinä tahdissa kuin elinkeinoelämän tarpeet, maankäytön muutokset ja liikenteen kasvu edellyttäisivät. Toteuttamissuunnitelman 2009–2010 esitykset perustuvat pääosin Vaasan seudun sekä Pietarsaaren, Kaustisen ja Kokkolan kaupunkiseutukohtaisissa liikennejärjestelmäselvityksissä esitettyihin priorisointeihin ja aiesopimuksiin sekä liikennepoliittisen selonteon linjauksiin.

Maakunnan liikenteen heikkouksia ovat poikittaisyhteyksien puutteet ja alemman tieverkoston huono kunto. Pohjoiset alueet tulee liittää mukaan Pohjolan kolmioon toimivan liikennekäytävän synnyttämiseksi. Merenkurkun yhteys on olennainen osa tätä nk. Pohjolan kaari -hanketta. Päätieverkolla on liikenneturvallisuuden, liikennemäärien ja raskaan liikenteen vuoksi tarvetta ohituskäistojen rakentamiseen, tien leventämiseen ja risteysjärjestelyihin sekä eritasojen rakentamiseen. Maaseudun saavutettavuuteen vaikuttaa olennaisesti alemman tieverkon kunto, joka on heikentynyt eikä kasvaviin palvelutaso-odotuksiin sekä tavoiteltuun liikenneturvallisuustasoon pystytä enää vastaamaan. Pohjanmaan liitto esittää, että perustienpidon alueellinen investointirahoitus sekä yksityisteiden hoitoon suunnatut avustukset tulee nostaa elinkeinoelämän kuljetusten ja liikenneturvallisuuden vaatimille tasoille. Perustienpidon osalta voidaan todeta, että rahoitustaso ei ole pysynyt edes aiemmalla tasolla vaan Vaasan tiepiirin alueella perustienpidon rahoitus on laskenut liki 30 prosentilla. Myös perusradan ylläpitoon käytettäviä määrärahoja tulisi nostaa.

Vuosina 2009–2010 keskeisimmät tavoitteet ovat Vaasa–Seinäjoki –radan sähköistämisen toteutuminen, Pohjanmaan radan kehittäminen kaksoisraiteisena sekä Pietarsaaren seudun/Pännäisten aseman kehittäminen, Vaasan pohjoisen sisääntulotien (Sepänkylän ohitustien) tiesuunnitelman valmistuminen ja ohitustien rakentamisen aloittaminen sekä Merenkurkun laivaliikenteen turvaaminen ja kehittäminen. Tavoitteena on myös päätieverkon toiminnallinen parantaminen. Valtateiden 3 ja 8 leventäminen, ohituskäistojen rakentaminen sekä liittymäjärjestelyt ovat liikenteen sujuvuuden sekä liikenneturvallisuuden kannalta oleellisia. E8/vt 8:llä perusparantaminen Vaasan ja Porin välillä ja tien leventäminen Pielahden ja Pirttikylän välisellä osuudella ja Vaasasta Uuteenkaarlepyyhyn (erityisesti Vaasasta pohjoiseen–Kuni–Oravainen) tien leventäminen ja ohituskäistojen rakentaminen ovat kiireellisiä. Keskeistä on myös E12/valtatie 3:n nykyisen linjauksen kehittäminen ja tietöiden toteuttamisen jatkaminen välillä Tampere–Vaasa. Hanke sisältää myös vt 3/E12 ja vt 18 parantamisen Laihian kohdalla sekä pitkällä aikavälillä moottoritien jatkamisen Vaasasta Laihialle ja Laihian ohituksen. Närpiöstä Korsnäsin ja Maalahden kautta Mustasaaren johtavan tien parantaminen ja leventäminen on tärkeää liikenneturvallisuuden lisäämiseksi.

Tärkeimpiä hankkeita Pietarsaaren seudulla ovat kantatie 68:n perusparantaminen tieosuudella Leppäluoto–Edsevö ja Ähtävän ohikulkutien suunnittelu ja rakentaminen. Kantatie 63:n ja kantatie 67:n parantaminen kuuluvat myös lähivuosien tavoitteisiin. Pietarsaaren sataman väylän syvennys tukee Pietarsaaren seudun liikennejärjestelmän kehittämistä.

Euroopan komissio on käynnistänyt TEN-suuntaviivojen uudistuksen valmistelutyön ja lokakuussa 2008 aiheesta julkistetaan vihreä kirja. Alustavasti on Suomi esittänyt Ruotsin kanssa kehittää uusi prioriteettihanke, jonka avulla liitetään pohjoiset alueet Pohjolan kolmioon. Prioriteettihanketta kutsutaan Pohjolan kaareksi, jonka muodostamaan liikennekäytävään sisältyvät Suomen päärata liitántäratioineen, Länsi-Suomen satamat ja E8/vt 8 kokonaisuudessaan sekä myös tärkeät poikittaisyhteydet kuten, vt 3, vt 18 ja vt 19. Pohjolan kaaresta puuttuu Merenkurkun yhteys, joka yhdistäisi Ruotsin puolisen käytävän Suomen käytävään. ja toimisi osana E12-tieyhteyden kehityskäytävää Helsingistä Tampereen ja Vaasan kautta Uumajaan ja edelleen Norjan rannikolle. Merenkurkun yhteyden mukaan ottaminen Pohjolan kaareen on tärkeää kuljetusten sujuvuuden, aikasäästöjen ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta. Kansainvälisesti, kansallisesti ja alueellisesti toimiva liikenneverkosto on merkitty maakuntakaavaan.

Vaasa–Seinäjoki-rata on osa valtakunnallista ja kansainvälistä liikenneverkostoa, joka yhdessä Merenkurkun laivaliikenteen kanssa muodostaa tärkeän poikittaisen liikennekäytävän sekä mahdollistaa nopeat junayhteydet Ruotsin kautta Eurooppaan ja maanteitse Norjaan ja Atlantille. Vaasa–Seinäjoki-radon sähköistys toteutetaan vuosien 2009–2010 aikana.

Suupohjan rannikkoseudun elinkeinoelämän kehitykselle on merkittävää niin Seinäjoen ja Kaskisten välisen rataosuuden perusparannuksen toteutuminen kuin myös Kaskisten ja Kristiinankaupungin satamien kehittäminen.

Lentoliikenteen osalta maakunnassa kehitetään sekä Vaasan että Kruunupyyn lentoasemien liikennettä. Vaasan kansainvälisellä kentällä painottuu myös lentorahtiliikenne voimakkaasti ja alueen kehittäminen lentologistisena keskuksena jatkuu.

Pohjanmaan liitto käynnistää vuoden 2009 alkupuolella esiselvityksen, jossa kartoitetaan ongelmakohtia sekä selvitystarpeita Pohjanmaan liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Liikennejärjestelmäsuunnitelma toimii seuraavan maakuntakaavan sekä maakuntasuunnitelman perusselvityksenä. Liikennejärjestelmän laatimisessa huomioidaan erityisesti ilmaston muutos ja logististen järjestelmän kehittäminen, sisältäen mm. joukkoliikenteen kehittämismahdollisuuksien selvittämisen.

Monipuolisen hajautetun energiantuotannon kehittäminen on maakunnan keskeisin prioriteetti. Bioenergian ja muiden uusiutuvien energialähteiden (esim. tuuli- ja aurinkoenergia, kallio- ja maalämpö) osuus Pohjanmaan energiahuollossa on kuitenkin vielä vähäinen. Maakunnan tavoitteena on edistää uusiutuvan pienimuotoisen energiantuotannon kehittämistä ja käyttöä.

3.2.2.2 EU-ohjelmien ja erityisohjelmien painotukset toimintalinjassa 2

Toimintalinja 2 toteuttamiseen tarvitaan pääsääntöisesti valtion rahoitusta. Seuraava taulukko osoittaa miten EU-ohjelmien, kansallisten erityisohjelmien sekä maakunnan kehittämisrahoitusta suunnataan toimintalinjan painopisteittäin. Tarkemmin eri EU- ja kansallisten ohjelmien rahoitus toimintalinjassa 2 on eritelty maakunnan yhteistyöasiakirjassa (liite 1).

EU-rahoituksen painotukset toimintalinjassa 2.

Toimintalinja 2	EAKR	ESR	EMR	Leader	Botnia-Atlantica	EKTR
Runkotieverkosto	x selvitykset					
Radanpito	x selvitykset					
Terminaalien ja niiden liikennejärjestelmien kehittäminen	x selvitykset ja pilotti-hankkeet				x selvitykset ja pilotti-hankkeet	
Meriliikenne	x selvitykset ja pilotti-hankkeet				x selvitykset ja pilotti-hankkeet	
Monipuolisen energiantuotannon kehittäminen	x		x	x	x	

Kansallisten erityisohjelmien rahoituksen ja maakunnan kehittämisrahan painotukset toimintalinjassa 2.

Toimintalinja 2	AKO Vaasa	AKO Pietarisaari	OSKE Tulevaisuuden energiateknologiat	OSKE Meriklus-teri	OSKE Digitaaliset sisällöt	AMO	MKR
Runkotieverkosto							
Radanpito	x selvitykset						x selvitykset
Terminaalien ja niiden liikennejärjestelmien kehittäminen	x selvitykset	x selvitykset		x			x selvitykset
Meriliikenne							x selvitykset
Monipuolisen energiantuotannon kehittäminen	x selvitykset	x selvitykset	x			x selvitykset	x selvitykset

Johtopäätökset

Infrastruktuurin rakentamista ei Pohjanmaan maakunnassa tueta EU-ohjelmien tai kansallisten erityisohjelmien kautta vaan maakunnassa infrastruktuurihankkeisiin tarvitaan pääsääntöisesti valtion rahoitusta. Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että liikenteen rahoitusta suunnitellaan pitkäjänteisesti ja kestävästi sekä esittää, että vaalikausien alussa laadittavista liikennepoliittisista selonteoista luodaan pysyvä käytäntö. Valtion tulisi sitoutua pitkäjänteiseen liikenneväylien kunnan säilyttävään perusväylänpidon rahoitukseen. Ns. väliinpuotoajahankkeiden toteuttaminen ilman keskitettyä ratkaisua ei onnistu, ellei vastaavasti alueellisen perustienpidon tasoa nosteta merkittävästi. Pohjanmaan maakunnassa ns. väliinpuotoajahankkeiden määrä on merkittävä ja niiden toteuttamisen hidastuminen uhkaa olennaisesti maakunnan liikennejärjestelmän toimivuutta.

EU-ohjelmien (EAKR, Botnia–Atlantica) ja aluekeskus- ja osaamiskeskusohjelmien sekä maakunnan kehittämisrahan (MKR) avulla voidaan tukea toimintalinjan 2 toteuttamista, lähinnä erilaisten selvitysten muodossa.

3.2.2.3 Maakunnan kärkihankkeet/hankekokonaisuudet toimintalinjassa 2 (vastuuministeriö LVM)

Tieverkoston kehittäminen

TEN-verkoston kehittäminen

”Pohjolan kaari” – Euroopan TEN-prioriteettihanke 2010 yhteistyössä Ruotsin kanssa sisältäen

- Suomen päärata ja sen liitännäiset (Pietarsaaren satamarata, Seinäjoki–Vaasa – rata, Seinäjoki–Kaskinen)
- E8/vt 8, vt 19, vt 3 ja vt 18
- Pietarsaaren, Vaasan, Kaskisten ja Kristiinankaupungin satamat
- Merenkurkun liikenneyhteyden liittäminen Pohjolan kaareen

Valtatiet

- Vaasan pohjoisen sisääntulotien (Sepänkylän ohikulkutien) tiesuunnitelman valmistuminen ja ohitustien rakentamisen käynnistäminen osana vt 8/E 8 –tien kehittämistä
- Vt 8/E 8:n (Turku–Vaasa–Oulu) perusparantaminen Vaasan ja Porin välillä ja tien leventäminen Pielahden ja Pirttikylän välisellä osuudella sekä tien leventäminen ja ohituskaistojen rakentaminen Vaasa–Uusikaarlepyy välillä (Vaasa–Kuni–Oravainen)
- Vt 3/E 12:n kehittäminen välillä Tampere–Jalasjärvi–Vaasa sisältäen vt 3/E12:n ja vt 18:n parantamisen Laihian kohdalla sekä pitkällä aikavälillä moottoritien jatkaminen Vaasasta Laihialle ja edelleen Laihian ohituksen
- Vt 19:n kehittäminen: Ytterjeppon eritasoliittymä osana vt 8 kehittämistä

Kantatiet

- Kt 63 (Evijärvi–Kruunupyö–Kaustinen) perusparannus osana pääteiden perusparannusta
- **Kt 68 kehittäminen vaiheessa I osana Pietarsaaren sataman ja metsäteollisuuden liikennejärjestelmää, vaihe II Ähtävän ohikulkutie**

Teiden kunnossapitoon liittyvät rahoitustarpeet

- Perustienpidon alueellisen investointirahoituksen tason nosto
- Yksityisteiden tienpitoon suunnattujen valtion määrärahojen tason nosto

Rautatieliikenteen kehittäminen

- Vaasan radan sähköistäminen ja siihen liittyen tasoristeysten korvaaminen alikuluilla taajama-alueilla sekä tilusjärjestelyt tasoristeysten poistamisen yhteydessä
- Nopean raideliikenteen kehittäminen Vaasa–Helsinki
- Suomen pääratahanke ja kaksoisraiteen rakentaminen koko välille
- Pietarsaaren seudun/Pännäisten aseman kehittäminen, **Pännäisten kolmioraide** ja Pendolino-liikenteen

lisääminen

- **Pännäinen–Pietarsaaren satama välisen rataosuuden sähköistys**
- **Kaskisten ja Seinäjoen välisen rataosuuden parantaminen (ml. valvontajärjestelmän kehittäminen)**

Merenkulun turvaaminen*Satamien liikennejärjestelmien kehittäminen***Pietarsaari**

- **Pietarsaaren satamaan johtavien väylien ja satamalaiturin pidennys sekä satama-altaan syventäminen**
- **Kt 68 (Edsevö–Pietarsaari) perusparannus osana Pietarsaaren satamayhteyksien liikennejärjestelmää**

Kaskinen:

- **Kaskisten satamaan johtavan meriväylän sekä satama-altaan syventäminen**
- **Kantatie 67:n uusi linjaus osana Kaskisten satamayhteyksien liikennejärjestelmän kehittämistä sekä Kaskisten kalasatamantien muuttaminen yleiseksi tieksi**

Kristiinankaupunki:

- **Karhusaaren sataman **laituri- ja lastausalueen** kehittäminen**

Merenkurkun liikenne

- **Merenkurkun liikenneyhteyden pysyvyyden ja saavutettavuuden turvaaminen**
- **Merenkulun turvajärjestelmän kehittäminen Merenkurkun alueella**
- **Valassaarten merivartioaseman tilanteen selvittäminen ja vaihtoehtoisten toimintamallien kartoittaminen (LVM, YM, SM)**
- **Kalasadamaverkoston kehittäminen**

Lentoliikenteen ja liikennejärjestelmien kehittäminen

- **Vaasa Airport Parkin vahvistaminen lentologistisena keskuksena**
- **Kruunupyyn lentoaseman kehittäminen ja Kruunupyyn lentoaseman tieyhteyden perusparannus (Vt 8/E 8–lentokenttä)**

**3.2.3 TOIMINTALINJA 3:
SOSIAALISEN PÄÄOMAN KEHITTÄMINEN**

Sosiaalisen pääoman kehittämiseen liittyen toimintalinjassa 3 keskitytään hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisäämiseen, elinvoimaisen ja monimuotoisen maaseudun kehittämiseen sekä kulttuurin ja monikulttuurisuuden edistämiseen. Tässä esityksessä nämä teemat käsitellään erillisinä nostaten esiin lähivuosien keskeiset painopisteet.

3.2.3.1 Toimintalinjan tavoitteet ja painopisteet*Hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen*

Hyvinvointisektorin taloudelliset voimavarat ja kehittämishaasteet edellyttävät ajankohtaisia rakenteellisia uudistuksia ja osin uusia menetelmiä ja ratkaisuja. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen uudistamisen tukeminen on keskeistä. Riittäväällä ja suunnitelmallisella perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksella turvataan osaavan henkilöstön saatavuus Pohjanmaalla. Erityisen tärkeää on jatkaa Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolanin toteuttamaa sosiaalityöntekijäin ruotsinkielistä koulutusohjelmaa ja Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen sosiaalityöntekijöiden suomenkielistä sosiaalityön arvosanaopetusta Vaasassa. Kehittämistyö edellyttää myös ennakoivan tiedon tuottamista paitsi hyvinvoinnin tilasta myös koulutus- ja kvalifikaatiotarpeista. Henkilöstön työolojen sekä tehtävä- ja ammattirakenteen kehittäminen tukevat

myönteistä kehitystä. Länsi-Suomen lääninhallituksen koordinoimana on toteutettu sosiaali- ja terveysalan ruotsinkielisten toimijoiden keskinäisen työnjaon ja yhteistyön parantamisen mallintaminen. Tavoitteena on perustaa koordinointiyksikkö, joka vastaa sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan täydennyskoulutuksen yhteensovituksesta. Pohjanmaan vahvan sosiaali- ja terveysalan koordinoimiseksi on käynnistetty BoWer – Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja –osaamisen keskittymä –hanke. Stakesin Vaasan alueyksikköä tulee vahvistaa osana kansanterveyslaitoksen ja Stakesin yhdistymisprosessia. Stakesin Vaasan alueyksikköön on suunnitteilla psykososiaalisten innovaatioiden yhteisölaboratorio, hyvinvointipalveluiden maahanmuuttajatyön osaamiskeskus sekä mielenterveys- ja päihdealan kansainvälisen toiminnan keskus.

Hyvin organisoidut ja toimivat palvelut ovat maakunnallinen vetovoima- ja kilpailutekijä. Palveluja kehitetään siten, että molempien kieliryhmien saatavilla olisivat korkealaatuiset ja riittävät palvelut.

Sosiaalinen pääoma on yksi Pohjanmaan erityispiirteistä ja vahvuuksista. Keskeistä sosiaalisen pääoman vahvistamiseksi on lasten ja nuorten kaikkinaisen hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen estäminen. Pohjanmaan maakunnassa kiinnitetään huomiota ennaltaehkäisevän toiminnan ja varhaisen puuttumisen toimintamallien kehittämiseen. Länsi-Suomen lääninhallituksen koordinoimana Pohjanmaan maakunnassa tehostetaan lapsi- ja nuorisopolitiikan yhteistyötä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tavoitteena on perustaa lapsi- ja nuorisopolitiikan neuvottelukunta monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi ja toimenpiteiden koordinoimiseksi.

Turvallisuuden ylläpitämisessä ja edistämässä painottuu entistä enemmän ennalta estävä toiminta. Turvallisuutta ja rikoksantorjuntaa edistetään laajalla ja jatkuvalla yhteistyöllä sekä turvallisuus-suunnittelulla.

Elävä Pohjanmaa – elävät paikalliset yhteisöt

Pohjanmaalla maaseudun kehittäminen pohjautuu vuonna 2005 valmistuneeseen Pohjanmaan laajan maaseutupolitiikan periaateohjelmaan ”Suuren maaseudun maakunta”. Pohjanmaalla on valittu ns. kaksikärkinen maaseudun kehittämisstrategia: toisaalta tuetaan suurempien suurtuotantoon perustuvien maatilayritysten kehittämistä ja toisaalta tavoitteena on nostaa maaseudun tuotannon jalostusarvoa ns. jalostusarvoketjun kautta. Laajan maaseutupolitiikan mukaista määrätietoista maaseudun kehittämistyötä jatketaan.

Pohjanmaan maaseudun kehittämisen suurimmat haasteet liittyvät maaseudun rakennemuutoksen hallittavuuteen ja maaseutuyritysten kannattavuuden varmistamiseen. Maaseudun kehittämistoimia kohdistetaan erityisesti maanviljelijöiden sekä maatilayrittäjien osaamisen kehittämiseen, maaseudulla toimivien alle 10 henkilöä työllistävien pk-yritysten kehittämiseen ja maatilayrittäjien liiketoiminnallisen osaamisen nostamiseen, viljelijäväestön ja maaseudun pk-yrittäjien työssä jaksamiseen sekä maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamiseen. Lisäksi resursseja suunnataan maatilayritysten sukupolven- ja omistajanvaihdosten neuvontaan ja ohjaukseen sekä erityishuomiota kiinnitetään maaseutuyrittäjien työssä jaksamiseen. Elintarvikealan jalostusketjun kehittämisessä on olennaista toimiva yhteistyö maatalouden, teollisuuden, tutkimuksen, neuvonnan ja koulutuksen välillä. Maaseudulla on myös tarve tilusjärjestelmien uudistamiseen – laajempien alueiden myötä toiminta on kustannustehokkaampaa ja ympäristöystävällisempää. Pohjanmaan liitto haluaa myös kiihittää maaseutuviraston ruotsinkielisen yksikön perustamista Vaasaan.

Metsä- ja puutuotetoimialalla keskeisiä toimenpiteitä ovat metsän käyttö ja hoito ja niihin liittyvä neuvonta ja koulutus sekä erityisesti nuoren metsän hoito. Puutuoteteollisuudessa panostetaan voimakkaasti yritysten aktivoimiseen jalostusasteen nostamiseksi sekä tutkimus- ja vientitoiminnan tehostamiseen. Osana energia-alan kokonaisvaltaista kehittämistä keskitytään erityisesti puuenergian ja muiden uusiutuvien energiamuotojen kehittämistyöhön.

Kilpailukykyinen maa- ja metsätalous edellyttää osaavaa työvoimaa ja osaamisen varmistamista. Nuorten ja naisten lisäksi maaseudulla tulee panostaa maahanmuuttajiin. Osaamisen varmistamiseksi

on käynnistettävä luonnonvara-alan yhteisen perusvuoden (hortonomi-, agrologi- ja metsätalous-insinöörikoulutuksen) suunnittelu ja toteutus.

Turkistuotanto on Pohjanmaalla merkittävä elinkeino. Ala on suurten rakenteellisten muutosten edessä ja sen tukemiseksi tarvitaan erityistukitoimenpiteitä. Turkisalan lomitusjärjestelmän käynnistyminen vuonna 2010 vaatii toimivan lomitusjärjestelmän luomista sekä pätevän lomittajatyövoiman kouluttamista. Suunnitteilla on ns. varamiespalveluhanke uuden ammattikunnan rekrytoimiseksi ja kouluttamiseksi. Alan kehittäminen hallitusohjelman mukaisesti on tärkeää niin työssä jaksamisen kannalta kuin myös nuorten houkuttelemiseksi alalle. Myös plasmasytoosin torjuntaan tulisi ohjata resursseja. Pohjanmaa on myös johtava kasvihuoneviljelyn maakunta. Lasinalaisviljelyä vahvistetaan lisäämällä tilakohtaista neuvontatyötä, panostamalla tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä parantamalla tuotannon kustannustehokkuutta energian käyttö- ja muotoratkaisuilla. Martensin puutarhasäätiön, joka harjoittaa lasinalaisviljelyn tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa, tavoitteena on uuden tutkimuskasvihuoneen rakentaminen ja laajan tutkimusprojektin käynnistäminen.

Kalastusalan kehittämisen painopiste on kalastusalan osaamisen varmistamisessa niin kalastuksen kuin jatkojalostuksen osalta. Alueellisen kalatalousryhmän saaminen Pohjanmaalle on ollut erittäin positiivista alan kehityksen näkökulmasta. Kaskisten kalasatama on Suomen suurin kalasatama ja samalla ruokasilakan keskus ja sen kehittämiseen panostetaan. Pohjanmaan laajan kalasatamaverkoston osalta käynnistetään kartoitustyö, jonka perusteella määritellään kalasatamien kehittämistarpeet jatkossa. Verkostoituminen, logistinen kehittäminen ja innovatiivisten ratkaisujen etsiminen ovat alan kehittämisen painopistealueita. Maakunnassa on tehty määrätietoisesti työtä valtakunnallisen hyljekeskuksen sijoittamiseksi Pohjanmaalle.

Monikulttuurinen Pohjanmaa

Maakunnan tavoitteena on kehittää pohjalaista kulttuuritoimintaa paikallisella ja alueellisella tasolla. Tähän pyritään helpottamalla alueen taiteellisen ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä, nostamalla esille kulttuuriperinteen merkitys yhteiskunnan ja elinkeinoelämän kehitykselle, edistämällä eri kulttuurisektorien ja kieliryhmien kulttuuripiirien välistä yhteistyötä, lisäämällä kansalaisten osallistumista kulttuuritoimintaan sekä lisäämällä päättäjien tietoa kulttuurin merkityksestä.

Pohjanmaan maakunnassa kulttuurin kehittämistyötä tehdään kolmen pääteeman alla: kulttuuri, lapset ja nuoret sekä liikunta. Kulttuuri- ja yhdistystoiminta elää kuitenkin murroskauttaan; tarvitaan erityisiä toimia osaamisen talteen ottamiseksi ja siirtämiseksi uudelle sukupolvelle. Pohjanmaalla erityisenä tavoitteena on syventää, stimuloida ja välittää uutta tietoa sekä jatkaa tapahtumien järjestämiseen liittyvää osaamisen siirtoa uudelle sukupolvelle.

Maaliskuussa 2007 voimaan tullut nuorisolaki sekä hallituksen lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma asettavat haasteita maakunnallisen lapsi- ja nuorisopoliittikan kehittämiseksi. Pohjanmaalla on käynnistetty lapsi- ja nuorisopoliittikan koordinoitujen suunnittelu. Perusteilla on Pohjanmaan lastenkulttuurikeskus. Pohjanmaan liitto pitää erityisen tärkeänä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan laadullista kehittämistä niin toiminnan organisoinnin kuin sisällön osalta sekä riittävän rahoituksen suuntaamista toiminnan kehittämiseksi.

Pietarsaarella toimiva Suomen ensimmäinen arktinen museo Nanoq tulee saada valtiosuusjärjestelmän piiriin. Myös Pietarsaaren tupakkatehtaan tuli saada tulisi erikoismuseon status ja omaa henkilökuntaa integroituna kaupunginmuseon toimintaan. Tupakkamuseossa on valtakunnallisesti suurin Suomen tupakkahistoriaa kuvaava aineisto.

Vaasan seudun urheiluakatemia on hakenut Suomen olympiakomitean hyväksymäksi urheiluakatemiaksi. Päätös asiasta tehdään syksyllä 2008.

3.2.3.2 EU-ohjelmien ja erityisohjelmien painotukset toimintalinjassa 3

Seuraava taulukko osoittaa miten EU-ohjelmien, kansallisten erityisohjelmien sekä maakunnan kehittämisrahoitusta suunnataan toimintalinjan painopisteittäin. Tarkemmin eri EU- ja kansallisten erityisohjelmien rahoitus toimintalinjassa 3 on eritelty maakunnan yhteistyöasiakirjassa (liite 1).

EU-rahoituksen painotukset toimintalinjassa 3.

Toimintalinja 3	EAKR	ESR	EMR	Leader	Botnia-Atlantica	EKTR
Hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen	x	x	x	x	x	
Elävä Pohjanmaa-elävät paikalliset yhteisöt	x	x	x	x		x
Monikulttuurinen Pohjanmaa	x	x	x	x	x	

Kansallisten erityisohjelmien rahoituksen ja maakunnan kehittämisrahan painotukset toimintalinjassa 3.

Toimintalinja 3	AKO Vaasa	AKO Pietarsaari	OSKE Tulevaisuuden energia-tekniologiat	OSKE Meri-klusteri	OSKE Digitaaliset sisällöt	MKR	AMO
Hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen	x	x				x selvitykset, pilottihankkeet	x
Elävä Pohjanmaa-elävät paikalliset yhteisöt		x	x			x selvitykset, pilottihankkeet	x
Monikulttuurinen Pohjanmaa	x	x			x	x	x

Johtopäätökset

Toimintalinjan 3 hyvinvointi ja turvallisuus -painopisteen hankkeiden rahoittamiseen voidaan käyttää tietyltä osin sekä EAKR- että ESR -rahoitusta. Pohjanmaalla tuetaan Länsi-Suomen ESR-ohjelmasta osaamis-, innovaatio- ja koulutuspalvelujärjestelmien sisällöllistä kehittämistä vastaamaan paremmin maakunnasta nouseviin kehittämishaasteisiin. Sosiaalirahasto toimii henkilöstön osaamisen ja työyhteisöjen toiminnan ja toimivuuden kehittämiseksi. Yksi tapa lisätä tätä pääomaa on työllistää valmennuksen kautta vaikeasti työllistettäviä, jo syrjäytyneitä ja aktivoida työmarkkinoille tulemistä. Sosiaalinen yrittäjyys on yksi tapa kasvattaa sosiaalista pääomaa. Sosiaalista pääomaa voidaan lisätä myös työperäisellä maahanmuutolla ja sitä aktivoivilla ja tukevilla toimilla. EAKR-rahoitusta voidaan käyttää niiltä osin, kun kysymyksessä on uusien yritysten tai hyvinvointipalveluiden syntymisen tukeminen tai kun pyritään löytämään malleja

tekniisiin ja sosiaalisiin innovaatioihin, joita voidaan käyttää hyvinvointipalvelujen ja palveluntuotannon uusien edellytysten kehittämiseen.

Aluekeskusohjelmat, alueellinen maaseutuohjelma (EMR) sekä paikallisten toimintaryhmien Leader-ohjelmat tukevat osin toimintalinjan 3 toteuttamista. *Hyvinvoinnin ja turvallisuuden kehittämishankkeet ovat kuitenkin usein laajoja kehittämissyksikkötyyppisiä hankkeita, joihin tarvitaan valtion rahoitusta.*

Alueellinen maaseutuohjelma (EMR) ja paikallisten toimintaryhmien Leader-ohjelmat on muotoiltu erityisesti tukemaan monimuotoisemman elinkeinoelämän kehittämistä maaseudulla, ympäristöä parantavia toimenpiteitä sekä kylien ja kulttuurin kehittämistä. Elävä Pohjanmaa – elävät paikalliset yhteisöt –painopisteen hankkeet rahoitetaan siten pääosin EMR- ja EKTR- sekä Leader-ohjelmien kautta. Suupohjan rannikkoseutu (Ab Företagshuset Dynamo Yritystalo Oy) on hyväksytty maaseutupoliittisen erityisohjelman alueelliseen maaseutuosiioon. Ohjelmassa keskitytään erityisesti seutukunnan elinkeinoelämän sekä verkostoitumisen vahvistamiseen. Esitetyt toimenpiteet liittyvät myös osin toimintalinja 3 toteuttamiseen. *Turkisalalan lomitusjärjestelmän kehittämiseen tarvitaan valtion rahoitusta, erityisesti on tarve kouluttaa pätevää, monitaitoista lomittajatyövoimaa. Myös metsän hoidon, metsä- ja puutuoteteollisuuden yrityskohtaisen neuvonnan sekä toimialan t&k-hankkeiden resurssit on turvattava.*

Monikulttuurinen Pohjanmaa –painopisteen toteuttaminen edellyttää valtion erillirahoitusta suunnitteilla olevan hevosurheilu- ja monitoimikeskuksen, arktisen museon Nanoqin ja Pietarsaaren tupakkamuseon osalta. Lisäksi koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan kehittämiseksi on suunnattava riittävät resurssit.

3.2.3.3 Maakunnan kärkihankkeet/hankekokonaisuudet toimintalinjassa 3

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen (vastuuministeriö STM)

- Mielenterveys- ja päihdetyötä kehittävän Pohjanmaa-hankkeen jatkohanke (ml. Masennustalkoot) yhteistyössä muiden hankkeiden kanssa vuosina 2008–2014; (STM)
- Kehittämissyksiköiden vakiinnuttaminen ja muut hankkeet: ”Äldrecentrum Österbotten – utvecklingsenhet inom äldreomsorgen” 2009–2011 ja pohjalaismaakuntien vanhustyön kehittämissyksikkö/ Ikääntyvien hyvinvointia tukevien hankkeiden suunnittelu ja käynnistäminen, Pohjanmaan lastensuojelun kehittämissyksikkö, ”Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoituvaa vammaistyön kehittämissyksikkö/vammaispalvelut (vaihe II), Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö pohjalaismaakuntien alueella 2009–2011 (STM), Pohjanmaan maakuntien päihdetyön kehittämissyksikkö, jatkohanke 2009–2011 (STM)
- Samarbets- och kunskapscentrum för att utforma specialtjänsterna inom socialvården i Svenskfinland 2009–2011
- Monikulttuurisen asiakastyön ylimaakunnallinen hanke 2009–2014 (STM)
- Vaasan perhekeskus ja perhekeskushankkeen jalkauttaminen yhteistoiminta-alueella 2009–2011 (STM)
- Remontti-hanke lasten, nuorten ja perheiden palveluiden uudistamiseksi 2008–2011 (STM)
- Hyvinvointia ja elämänlaatua kaikenikäisille 2008–2011, Suupohjan rannikkoseutu (STM)
- Utvecklande av regional närservice inom rusmedels- och mentalvården i kommunerna Korsholm, Oravais och Vörå–Maxmo
- Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja –osaamisen keskittymä BoWer (STM, OPM)
- Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskuksen (SONet BOTNIA) toiminnan jatkaminen (STM)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden turvaaminen ja ammatillisen osaamisen vahvistaminen (sosiaalityöntekijöiden koulutus), (STM)

- Psykososiaalisten innovaatioiden yhteisölaboratorion, hyvinvointipalvelujen maahanmuuttajatyön osaamiskeskuksen sekä mielenterveys- ja päihdealan kansainvälisen toiminnan keskuksen perustaminen Stakesin Vaasan alueyksikköön (STM)

Elävä maaseutu – elävät paikalliset yhteisöt

- Turkisalan lomittajatyövoiman koulutus ja lomittajajärjestelmän organisointi (STM, OPM, MMM)
- Kansallisen hyljetietokeskuksen perustaminen Pohjanmaalle (MMM)
- Happamien sulfaattimaiden kartoitusmenetelmien kehittäminen ja kartoitusten suorittaminen (MMM, YM)
- Vesistö- ja vesihuoltotyöt (MMM)
- Maaseutuviraston ruotsinkielisen yksikön perustaminen Vaasaan (MMM)
- Tutkimuskasvihuoneen perustaminen Martensin puutarhasäätiön yhteyteen Närpiöön (MMM)
- Kasvihuoneiden energiahuollon tutkimusohjelma (MMM, TEM)
- Matala- ja passiivenergiakasvihuone (MMM,TEM)
- Ammattikalastuksen toimintaedellytysten parantaminen (MMM)
- Pienyritysvaltaisen metsä- ja puutuoteteollisuuden yrityskohtaisen neuvonnan resurssien turvaaminen ja t&k-hankkeiden merkittävä kasvattaminen metsä- ja puutuoteteollisuudessa (TEM: Tekes)
- Luonnonvarakoulutuksen suunnittelun käynnistäminen Pohjanmaalla (OPM)
- Tilusjärjestelmien uudistaminen (MMM)
- Biokaasuhankkeiden aihakuun jätetyt hakemukset (MMM)
- Kalasatamaverkoston kehittäminen (MMM, LVM)

Monikulttuurinen Pohjanmaa

Monikulttuurinen Pohjanmaa –painopisteen toteuttamisen osalta valtionrahoitusta tulee kohdentaa niin museotoiminnan kehittämiseen, hevosurheilu- ja monitoimikeskuksen toteuttamiseen sekä Pohjanmaan lastenkulttuuriverkoston toiminnan käynnistämiseen. Erityisen tärkeää on turvata lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman linjausten toteutuminen ja tähän liittyen suunnata riittävät resurssit koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan edelleen kehittämiseksi.

Alueen kulttuurillinen identiteetti perustuu pitkälti alueen omaan kulttuuriperintöön. Pohjanmaalla on poikkeuksellisen paljon pieniä museoita, joista suurin osa on yhdistyksen ylläpitämiä. Valtionosuusjärjestelmän piiriin kuuluvat tällä hetkellä Pohjanmaan museo, K.H: Renlufdin museo Kokkolassa, Pietarsaaren museo, Kuddnäs Uudessakaarlepyyssä sekä Stundarsin museo ja kulttuurikeskus. Kuddnäsin museota uhkaa putoaminen valtionosuusjärjestelmän piiristä vuonna 2009, koska museolla on vain yksi museoamanuenssi. Alueellinen yhteistyö Pietarsaaren museon kanssa turvaisi Kuddnäsin museon pysymisen valtionosuuden piirissä.

Kristiinakaupungissa on kokopäivätoiminen museotoimen päällikkö. Kaupunki omistaa Carlsro museon, yksityiset säätiöt Lebellska Köpmansgårdenin ja Kilenin kotiseututila- ja yhdistys omistavat Merenkulkumuseon. Kaskisissa, Närpiössä ja Korsnäsissa yhdistykset omistavat ja ylläpitävät museotoimintaa, osin osa-aikaisen työvoiman turvin. Kristiinankaupunki on monen vuoden ajan hakenut museotoiminnan valtionavustuksen piiriin. Suupohjan rannikkoseudulla kartoitetaan parhaillaan yhteistyön muotoja ja samalla haetaan valtionavustusta museotoiminnan kehittämiseksi.

Kulttuuriperinteen hoitoa vahvistetaan yhteisellä rakennuskonservaattorilla. Erittäin hyvin säilynyt suurvalta-ajan puutalokaupunki, Kristiinankaupunki, pyrkii mukaan UNESCO:n maailmanperintölistalle.

Pietarsaassa toimiva Suomen ensimmäinen arktinen museo Nanoq tulee saada valtiosuusjärjestelmän piiriin. Pietarsaaren tupakkamuseon tulee saada erikoismuseon status ja sen rahoitus on turvattava.

Pohjanmaan maakuntien yhdessä valmisteleman tanssikeskuksen valtionrahoitusta haetaan v.2010 alkavalle kaudelle.

Vaasan urheiluakatemia on hakenut Suomen olympiakomitean hyväksymäksi urheiluakatemiaksi, joka mahdollistaisi pääsyn valtion osarahoituksen piiriin.

- **Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan edelleen kehittäminen kansallisesti (OPM)**
- **Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto OPM:n Taikalamppu-rahoituksen piiriin kaudelle 2009–2013**
- **Pohjanmaan maakuntien yhteinen tanssikeskus (OPM)**
- **Pohjanmaan hevosurheilu- ja monitoimikeskus (OPM)**
- **Valtiosuuden turvaaminen Kuddnäsin museolle (OPM)**
- **Kristiinankaupungin/Suupohjan rannikkoseudun museotoiminnan kehittäminen valtiosuusjärjestelmän piiriin (OPM)**
- **Arktinen museo Nanoq valtiosuusjärjestelmän piiriin (OPM)**
- **Pietarsaaren tupakkamuseon toiminnan turvaaminen (OPM)**
- **Pohjanmaan yhteinen rakennuskonservaattori (OPM)**
- **Vaasan urheiluakatemian hyväksyminen Suomen olympiakomitean tukemaksi urheilukatemiaksi (OPM)**

3.2.4 TOIMINTALINJA 4:

LUONNON JA YMPÄRISTÖN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

3.2.4.1 Toimintalinjan tavoitteet ja painopisteet

Pohjanmaan luonnon hyvinvoinnin edistämässä keskitytään erityisesti ympäristöosaamisen ja tietämyksen lisäämiseen, luonnon yhdennetyn käytön ja hoidon kehittämiseen, vesistöjen tilan parantamiseen sekä luonnon ja maiseman monimuotoisuuden turvaamiseen ja edistämiseen. Seuraavassa on kustakin kehittämisalueesta kuvattu keskeisimmät kehittämiskohteet vuosina 2009–2010.

Ympäristöosaamisen ja tietämyksen lisääminen

Maakunnassa on tavoitteena kehittää ympäristöhallintoon liittyvää osaamista ja yhteistyötä entisestään. Ympäristöhallinnon palveluiden kehittämisen kannalta on tärkeää, että Vaasaan perustetaan myöhemmin mahdollisesti työnsä aloittava valtion ympäristölupaviraston toimintayksikkö tai jos ympäristölupaviraston käsittelemät luvat liitetään uuden ALLU-viraston tehtäviin näitä lupia käsittelevä yksikkö.

Pohjanmaalla, kuin myös valtakunnallisesti, on pula vesistöasioihin perehtyneestä henkilöstöstä. Pohjanmaan liitto esittää, että opetusministeriö joko lisäisi alan yliopisto- ja korkeakoulutasoisia koulutuspaikkoja tai ainakin pyrkisi vaikuttamaan ympäristötekniikan koulutuksen sisällön kehittämiseen vesistöasiantuntemuksen lisäämiseksi.

Maakunnassa huolehditaan ajantasaisen ympäristötiedon saatavuudesta palvelemaan maakunnan päättäjiä, suunnittelijoita ja asukkaita.

Luonnon yhdenntyn käytön ja hoidon kehittäminen

Euroopan unionissa merellisiä toimintoja säädellään kolmen eri direktiivin puitteissa: merenkulkudirektiivi, meridirektiivi ja kalastusdirektiivi. Merellisten alueiden suunnittelussa on tämän lisäksi huomioitava vesipuidedirektiivin vaikutukset. Myös Itämeristrategia asettaa omat haasteensa toiminnan suunnittelulle. Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat vuonna 2002 suosituksen rannikkoalueiden yhdenntyn käytön ja hoidon toteuttamisesta (Integrated Coastal Zone Management). Suomen kansallinen rannikkostrategia valmistui vuoden 2006 lopussa. Päälinjaukset kansallisen rannikkostrategian soveltamista Pohjanmaan maakunnassa määriteltiin viranomaisneuvottelussa jo keväällä 2007. Pohjanmaan maakunta on Suomessa edelläkävijä kansallisen rannikkostrategian suunnittelun alueellisessa soveltamisessa. Pohjanmaan liitossa toimii saaristo- ja rannikkoalueiden yhdenntyn käytön ja hoidon työryhmä, jonka tehtävänä on kansallisen rannikkostrategian ja saaristo-ohjelman toteutumisen alueellinen seuranta sekä strategian toteuttamiseksi tarvittavien toimenpiteiden suunnittelu. Kansallisen rannikkostrategian soveltamiseen alueilla tulisi suunnata valtion rahoitusta.

Merenkurkun saaristo on Suomen ensimmäinen luonnonperintökohde ja siten Merenkurkun maailmanperinnön vaalimiseen ja kehittämiseen on osoitettava valtion rahoitusta. Merenkurkun saaristo on Ruotsin Höga Kustenin (Korkean Rannikon) maailmanperintökohteen laajennus. Maakunnassa suunnataan voimavaroja saariston, erityisesti maailmanperintökohteen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen parantamalla saariston infrastruktuuria ja toisaalta saariston yrittäjien liiketoimintaosaamista, tuotteiden ja palveluiden kehittämisosaamista ja markkinointia, perustamalla saariston kulttuuri- ja osaamiskeskus Meren talo, suunnittelemalla maailmanperintökohteen opastus- ja käyttöratkaisut sekä lisäämällä alueen tunnettavuutta viestinnällisin keinoin kansallisesti ja kansainvälisesti. Länsi-Suomen merivartioston satamaverkoston kehittämiseen liittyen Pohjanmaan liitto on esittänyt alueellisen ja kansallisen työryhmän perustamista maailmanperintöalueella sijaitsevan Valassaaren merivartioaseman tilanteen selvittämiseksi ja erilaisten vaihtoehtoisten toimintamallien kartoittamiseksi.

Vesistöjen tilan parantaminen

Pohjanmaalla vesistöjen merkitys on suuri niiden vähäisyyden vuoksi. Makeat vesistöt ovat suhteellisen pieniä ja raskaasti kuormitettuja. Erityisiä ongelmia aiheutuu lisäksi happamasta maaperästä. Maakunnassa on toteutettu esiselvitys, jossa tavoitteena oli sulfaattimaiden esikartoitus, riskien ja haittojen arviointi sekä torjuntatoimenpiteiden suunnittelu. Pohjanmaan liitto pitää happaman maaperän aiheuttamia ongelmia kansallisena kysymyksenä. Valtion rahoitusta on suunnattava ensi vaiheessa laajojen sulfaattimaiden kartoitusmenetelmien kehittämiseksi sekä kartoitusten käynnistämiseksi. Pohjavesien tilan turvaamiseksi suunnataan toimenpiteitä alueiden rajausten tarkentamiseen, riskikohteiden kartoittamiseen ja mahdollisiin saneerauksiin.

Virtavedet ja niiden valuma-alueet ovat tärkeitä elinympäristöjä monille uhanalaisille lajeille, kuten jokihelmisimpukalle, monelle lohensukuiselle kalalajille ja nahkiaiselle. Tavoitteena on erillishankkeena kehittää yhtenäisiä ja tehokkaita habitaattikartoitus- ja kunnostusmenetelmiä, lisätä virtavesien tuntemusta ja esittää demonstraatiokohteita sekä saada aikaiseksi aktiivinen ja toimiva yhteistyö eri toimijoiden välillä. Kauaskantoinen tavoite on turvata virtavesien biologinen monimuotoisuus ja aikaansaada kestäviä ja luontaisesti lisääntyviä kalakantoja saaristoissa ja virtavesissä.

Erityinen haaste Pohjanmaalla on ilmastonmuutoksesta johtuviin kasvaviin tulvariskeihin varautuminen ja niiden hallinta.

EU:n alueelle on asetettu yhteiset tavoitteet vesien tilan parantamiseksi vuoteen 2015 mennessä. Vesienhoitosuunnitelmien tarkentamiseen maakunnan tarpeita vastaavaksi kohdennetaan voimavaroja. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella on tarve vesihuoltoavustusten määrärahojen korottamiseen tarvetta vastaavalle tasolle. Keskeinen kehittämiskohde on haja-asutusalueiden jätevesihuollon suunnittelu ja toteutus.

Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen

Luonnonsuojelualueet muodostavat perustan luonnon monimuotoisuuden turvaamiselle.

Monimuotoisuuden turvaamisen haasteet edellyttävät panostamista ympäristötiedon sekä ympäristötietoisuuden tason nostoon ja eri toimijoiden sujuvan yhteistyön kehittämiseen. Maakunnan kulttuuriympäristöjen arvot ovat hyvin tunnustettuja. Arvokkaiden ympäristöjen turvaamiseksi ja onnistuneen uuden ympäristön luomiseksi on tärkeää jatkaa ja edistää toimijoiden yhteistyötä, jatkaa inventointeja sekä kehittää yhteistyöhankkeita. Myös kulttuuriympäristötiedon välittämistä tulee kehittää.

Pohjanmaalla on puutetta hiekka- ja soravaroista, mutta kallio- ja kiviaineksia on runsaammin. Erityisesti rakennuskiveksi sopeutuvien esiintymien kartoitukseen tulisi suunnata resursseja.

3.2.4.2 EU-ohjelmien ja erityisohjelmien painotukset toimintalinjassa 4

Toimintalinjan 4 hankkeisiin haetaan pääosin valtion rahoitusta. Seuraava taulukko osoittaa miten EU-ohjelmien, kansallisten erityisohjelmien sekä maakunnan kehittämisrahoitusta suunnataan toimintalinjan painopisteittäin. Tarkemmin eri EU- ja kansallisten erityisohjelmien rahoitus toimintalinjassa 4 on eritelty maakunnan yhteistyöasiakirjassa (liite 1).

EU-rahoituksen painotukset toimintalinjassa 4.

Toimintalinja 4	EAKR	ESR	EMR	Leader	Botnia-Atlantica	EKTR
Ympäristöosaamisen ja tietämyksen lisääminen	x	x	x	x	x	x
Luonnon yhdenne- tyn käytön ja hoidon kehittäminen	x		x	x	x	x
Vesistöjen tilan parantaminen	x selvitykset, pilottihankkeet		x			x
Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen			x	x		

Kansallisten erityisohjelmien rahoituksen ja maakunnan kehittämisrahan painotukset toimintalinjassa 4.

Toimintalinja 4	AKO Vaasa	AKO Pietarsaari	OSKE Tulevaisuuden energiateknologiat	OSKE Meri-klusteri	OSKE Digitaaliset sisällöt	MKR	AMO
Ympäristöosaamisen ja tietämyksen lisääminen		x	x			x selvitykset	
Luonnon yhdenne- tyn käytön ja hoidon kehittäminen	x					x selvitykset, pilotti-	

täminen						hankkeet	
Vesistöjen tilan parantaminen						x selvitykset	
Luonnon ja maiseman monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen						x selvitykset	

Johtopäätökset

*Toimintalinjan 4 toteuttaminen edellyttää valtion rahoitusta ympäristötöiden ja vesistö- ja vesihuoltotöiden ja rakennusperinnön suojelun osalta sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimiseen liittyen. Valtion talousarvion esitys vesistö- ja vesihuoltotöiden osalta ei vastaa todellista tarvetta. Pohjanmaan liitto esittää momentille lisättäväksi 2-3 milj. euroa vuodeksi 2009. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen toimintaa vaikeuttaa myös vesihuoltoavustusten aleneva taso Länsi-Suomen alueella, huolimatta samanaikaisesta valtakunnallisesta vesihuoltoavustusten tason noususta. Pohjanmaan maakunnan kannalta erityisen merkittävää on *Merenkurkun maailmanperintökohteen* vaaliminen ja kehittäminen. Kyseessä on *Suomen ensimmäinen luontoperintökohteen kehittäminen tulee osoittaa vuosittaista valtion rahoitusta*. Valassaarten merivartioaseman tilanteen selvittämiseksi ja erilaisten vaihtoehtoisten toimintamallien kartoittamiseksi tulee hakea ratkaisua alueellisen ja kansallisen työryhmän yhteistyönä.*

Suomen kansallisen lainsäädännön saattaminen EU:n meridirektiivin vaatimusten mukaiseksi ja viranomaisten toimintojen muuntaminen vaatimusten mukaisesti edellyttävät rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon suunnittelun tehostamista. Kansallisen rannikkostrategian soveltamiseen alueilla tulisi suunnata valtion rahoitusta.

Vesistöasioihin perehtyneestä henkilöstön kouluttamista tulee huolehtia kansallisesti. Lisäksi rannikon happamien sulfaattimaiden muodostaman ongelman selvittämiseen ja hallintaan tulee ohjata kansallista rahoitusta.

EU- ja kansallisten ohjelmien kautta voidaan rahoittaa ympäristöhankkeita, jotka mm. edistävät matkailua luonto- ja kulttuuriympäristökohteiden yhteydessä, riskikartoituksia esim. tulvien yhteydessä, luontokohteiden ennalleen palauttamista ja hoitoa, vesistöjen kunnostuksen suunnittelua, ympäristöosaamista lisääviä koulutushankkeita ja luontomatkailua. Luontomatkailun painopiste on maailmanperintöalueen kehittämisessä.

3.2.4.3 Maakunnan kärkihankkeet/hankekokonaisuudet toimintalinjassa 4

- Merenkurkun maailmanperinnön koordinointi, kehittäminen ja vaaliminen (YM)
- Valassaarten merivartioaseman tilanteen selvittäminen ja vaihtoehtoisten toimintamallien kartoittaminen (LVM, YM, SM)
- Ympäristötyöt: pilaantuneet maat, vesistöjen kunnostus, siirtoviemärit (YM)
- Vesistö- ja vesihuoltotyöt (MMM)
- Sulfaattimaakartoitus ja torjuntatoimenpiteiden tutkimus- ja kehittämishanke (YM,MMM)
- Saaristo- ja rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon alueellisen soveltamismallin kehittämishanke (YM)
- Vesistöalan koulutuspaikkojen lisääminen/ympäristöalan koulutussisältöjen kehittäminen (OPM)
- Valtion uuden ympäristölupaviraston toimintayksikön mahdollinen perustaminen Vaasaan (YM)

3.3 Toimenpiteiden kohdentuminen maakunnan sisällä

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman hankkeiden/hankekokonaisuuksien vaikutukset ovat paikallisia, seutukunnittaisia tai maakunnallisia. Seutukunnittaisten neuvottelujen perusteella on toteuttamissuunnitelmaan nostettu priorisoituja kärkihankkeita/hankekokonaisuuksia. Monet kehitettävistä asioista, kuten suurin osa infrastruktuurihankkeista sekä innovaatiojärjestelmään kehittämiseen liittyvistä toimenpiteistä koskettavat koko maakuntaa. Esimerkiksi korkeakouluverkoston kehittäminen, koulutuspaikkojen alueellinen jakautuminen, työperusteisen maahanmuuton kehittäminen ja hyvinvointipalveluiden sekä maaseudun ja ympäristön kehittämiseen liittyvät kysymykset ovat mitä suuremmassa määrin maakunnallisia. Suuri osa hankkeista on luonteeltaan ylimaakunnallisia – erityisesti infrahankkeiden sekä myös osin muiden toimintalinjojen hankkeiden vaikutukset ulottuvat maakunnan rajojen ulkopuolelle. Kansainvälinen ulottuvuus korostuu Merenkurkun liikenteen turvaamisen, kansainvälisen, vientipainotteisen elinkeinoelämän tarpeiden, yliopistojen ja korkeakoulujen kansainvälisten toimintojen laajenemisen sekä maailmanperintöalueen kehittämisen osalta.

Vaasan seudun liikennejärjestelmän kehittämisellä on suuri merkitys maakunnallisesti, koska toimiva infrastruktuuri parantaa entisestään Vaasan seudun mahdollisuuksia palvella ympäröivää maakuntaa. Erityisesti Vaasan radan sähköistämisen toteutuminen, Merenkurkun liikenteen turvaaminen, Vaasan pohjoisen sisääntulotien (Sepänkylän ohitustien) rakentaminen sekä Vaasan lentokentän kehittäminen lentologistisena keskuksena ovat merkityksellisiä. Pietarsaaren seudun liikennejärjestelmän kehittämisessä korostuvat erityisesti Pohjanmaan radan perusparannuksen jatkaminen sekä Pietarsaaren sataman että Kruunupyyn lentokentän terminaalien ja niiden yhteyksien kehittäminen. Satamaväylien syvennykset ovat ajankohtaisia niin Pietarsaassa kuin Kaskisissa. Valtateistä Pohjanmaan saavutettavuuden näkökulmasta korostuvat valtateiden 8/E 8:n ja 3:n perusparantaminen liikennemäärien ja liikenneturvallisuuden vaatimille tasoille.

Se, miten yksittäinen hanke/hankekokonaisuus kohdistuu maantieteellisesti, käy ilmi lukujen 3 ja 5 esityksistä.

4. ARVIO SUUNNITELMATASOISISTA VAIKUTUKSISTA TOIMINTALINJOITTAIN

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman 2009–2010 valmistelussa on otettu huomioon laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA-laki; 200/2005). Lain mukaisesti toteuttamissuunnitelman SOVA-arviointiin on osallistunut liiton viranhaltijoiden lisäksi Pohjanmaan SOVA-ryhmä.

Vaikutuksiin (erit. ekologisiin) voi sisältyä pieniä negatiivisia vaikutuksia positiivisten vaikutusten ollessa kuitenkin suuremmat. Esimerkki kuinka arviointitaulukossa on menetelty ++/- => +.

Arvioidut vaikutukset	Ekologiset vaikutukset	Sosiaaliset vaikutukset	Taloudelliset vaikutukset	Kulttuuriset vaikutukset	Alue- ja yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset	Tasa-arvo-vaikutukset
Toimintalinja						
1. Innovaatiojärjestelmän ja osaamisen kehittäminen	++	+	++	+	+	+
2. Saavutettavuuden, tasapainoisen aluerakenteen ja hajautetun	+	+	++	+	++	+

energiatuotannon kehittäminen						
3. Sosiaalisen pääoman kehittäminen	+	++	+	+	+	++
4. Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin edistäminen	++	+	++	+	+	+

- ++ = Merkittäviä positiivisia vaikutuksia
 + = Positiivisia vaikutuksia
 0 = Ei merkittäviä välittömiä vaikutuksia
 - = Negatiivisia vaikutuksia
 -- = Merkittäviä negatiivisia vaikutuksia
 +/- = Sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia

Taulukko 2. Arvio suunnitelmatasoisista vaikutuksista toimintalinjoittain

5. TOTEUTTAMINEN HALLINNONALOITTAIN

Hallinnonaloittaisissa ehdotuksissa on esitetty lyhyesti kuvaus hallinnonalan lähiajan painotuksista sekä toimenpiteiden suuntaamista tai määrärahaesityksiä koskevat asiat perusteluineen.

Toimenpide-esitykset on koottu asiakokonaisuuksittain ja ne ovat osin yhtäaikaaisesti useampaa hallinnonala koskettavia. Määrärahaesitykset on koottu toteuttamissuunnitelman rahoitus-suunnitelmaan.

5.1 OPETUSMINISTERIÖ

5.1.1 Hallinnonalan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen

Korkeakoulujen ja yliopistojen rakenteellinen kehittäminen sekä yliopistolain uudistus luovat merkittäviä haasteita Pohjanmaan maakunnan korkeakoulutuksen kehittämiseksi vuosina 2009–2010. Pohjanmaan liiton näkemys on, että yliopistojen ja korkeakoulujen budjettirahoituksen tasoa on korotettava, jotta opetuksen ja tutkimuksen laatua pystytään edelleen parantamaan ja erikoistumaan vahvuusalueisiin. Yliopistojen ja korkeakoulujen päätösvaltaa tulee lisätä, jotta ne pystyvät vastaamaan Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat 2008–2011 –esityksen haasteisiin. Julkista rahoitusta tutkimus- ja kehittämistoimintaan tulee lisätä merkittävästi. Pohjanmaalla on tarvetta erityisesti energia-alan julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen lisäämiseen.

Alueellistamista tulee jatkaa valtion työpaikkojen lisäämiseksi maakunnassa.

Osaamisen kehittämisen painopisteenä on koulutuspaikkojen lisäämisen sekä koulutuskysynnän ja –tarjonnan yhteen saattamisen eli kohtaannon ja koulutuksen tuotoksen parantaminen sekä aktiivisen työperusteisen maahanmuuton kehittäminen. Pohjanmaan liitto korostaa tarvetta sekä tutkimus- ja koulutusresurssien ja koulutuspaikkojen lisäämiseen kaikilla kouluasteilla. Erityisesti Pohjanmaan maakunnassa on tarvetta yliopistojen aloituspaikkojen lisäämiseen.

Työperusteisen maahanmuuton, erityisesti kotouttamiseen liittyvien toimenpiteiden kehittämiseen ja resurssointiin on kiinnitettävä enenevässä määrin huomiota. Korkeakouluopiskelijoiden kotouttamiseen on suunnattava valtion rahoitusta.

Opetusministeriön hallinnonalalla toimenpiteet toteuttavat erityisesti maakuntaohjelman toimintalinjaa 1 sekä osin myös toimintalinjaa 3.

Hallinnon alan esitykset ovat maakunnallisia, osin myös ylimaakunnallisia.

Pohjanmaan korkeakouluverkoston rakenteelliseen kehittämiseen liittyvä kokonaisuus (ks neuvotteluesitykset ministeriölle kappale 6)

Korkeakouluverkoston kehittämisessä Pohjanmaan liitto painottaa seuraavia asioita:

1. Yliopistojen ja korkeakoulujen perusrahoituksen tason korottaminen
2. Korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisääminen elinkeinoelämän ja alueen työmarkkinoiden tarpeiden mukaiselle tasolle
3. Koulutuskysynnän ja koulutustarjonnan ennakointi, kohtaannon varmistaminen
4. Julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen merkittävä lisäys, yleistason korotus sekä Pohjanmaalla erityisesti energia-alaan kohdistuen
5. Yliopiston palvelukeskuksen Certian resurssien varmistaminen
6. Kielipalvelukeskuksen toiminnan käynnistäminen sijoituspaikkanaan Vaasa

Korkeakouluverkoston kehittämiseen liittyvä hankekokonaisuus

(HUOM! Tarkempi kuvaus kappaleessa 6: Neuvotteluesitykset ministeriölle)

- **Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyön tiivistäminen, tavoitteena strateginen liittoutuma**
- **Åbo Akademin antaman yhteiskunta- ja valtiotieteellisen koulutuksen vahvistaminen Vaasassa**
- **Helsingin yliopiston Vaasassa antaman juristikoulutuksen kehittäminen**
- **Svenska Handelshögskolanin ekonomikoulutuksen turvaaminen Vaasassa**
- **Novian toiminnan vakiinnuttaminen**
- **Pohjanmaan maakuntien alueella toimivien ammattikorkeakoulujen yhteistyömallin selvitys**
- **Yliopistojen palvelukeskus Certian resurssoinnin varmistaminen**
- **Valtion kielipalvelukeskuksen toiminnan aloittamisen varmistaminen, sijoituspaikkana Vaasa**
- **Åbo Akademin ja Vaasan yliopiston yhteistyön syventäminen**
- **Taideteollisen korkeakoulun (1.8.2009 lähtien Aalto-yliopisto) ja Vaasan yliopiston Länsi-Suomen muotoilukeskuksen MUOVAn resurssien turvaaminen Vaasassa**
- **Vaasan korkeakoulujen yhteisen tiedekirjaston Tritonian kehittämisrahoituksen turvaaminen**
- **Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja osaamisen keskittymä BoWer**
- **Vesistöalan korkeakoulutasoisten koulutuspaikkojen lisääminen**
- **Hajautetun energiantuotannon tutkimus- ja kehittämissyksikön perustaminen (OPM,TEM)**
- **Energia- ja ympäristöliiketoiminnan tutkimusyksikön perustaminen Vaasan yliopistoon**
- **Energia-tohtorihjelma/Vaasan yliopisto**
- **Energia-MBA/Vaasan yliopisto**

Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijapaikkojen lisääminen toisella asteella **HUOM ! Poistettu osa otsikosta**

Pohjanmaan liiton koulutuksen ennakointityössä uudeksi näkökulmaksi otetaan koulutusjärjestelmän tarjonta eri toimialoille ja ammatteihin työelämän kysyntä-näkökulman rinnalle. Koulutuksen ennakoinnissa paneudutaan siten työvoiman kysynnän ja tarjonnan välisen kohtaanto-ongelman kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Pohjanmaan maakunnassa on tarvetta lisätä ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkoja toisella asteella sekä parantaa koulutuksen tuotosta.

- **Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkojen lisääminen toisella asteella**

Työpajatoiminnan kehittäminen Pohjanmaalla

Pohjanmaalla työpajatoimintaa on kehitetty aktiivisesti. Työpajatoiminnan kansallisen rahoituksen tason korotukseen on selkeä tarve.

o **Työpajatoiminnan lisäresurssointi kansallisesti**

Ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden kotouttamisen edistäminen (OPM, TEM)

Työperusteisen maahanmuuton edistämiseksi tulee kiinnittää huomiota ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden kotouttamisen edistämiseen. Korkeakouluopiskelijat ovat väliinputoajaryhmä kotouttamistoimenpiteiden osalta, esim. kielen opiskelussa.

o **Ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden suomen/ruotsin kielen opetuksen kehittäminen ja resurssointi**

Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman toteutumisen varmistaminen

Maaliskuussa 2007 voimaan tullut nuorisolaki sekä hallituksen lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma asettavat haasteita maakunnallisen lapsi- ja nuorisopoliittikan kehittämiseksi. Pohjanmaalla on käynnistetty lapsi- ja nuorisopoliittikan koordinoitujen suunnittelu. Perusteilla on Pohjanmaan lastenkulttuurikeskus. Pohjanmaan liitto pitää erityisen tärkeänä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan laadullista kehittämistä niin toiminnan organisoimalla kuin sisällön osalta sekä riittävän rahoituksen suuntaamista toiminnan kehittämiseksi.

o **Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan edelleen kehittäminen kansallisesti (OPM)**

o **Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto OPM:n Taikalamppu-rahoituksen piiriin kaudelle 2009–2013**

Alueellistaminen

Pohjanmaan liiton tavoitteena on valtiollisten työpaikkojen lisääminen maakunnassa ja siihen liittyen on tärkeää varmistaa Vaasa pääpaikkanaan toimintansa käynnistäneen yliopistojen palvelukeskus Certian toiminnallisten resurssien turvaaminen sekä erityisesti kielipalvelukeskuksen toiminnan käynnistäminen sijoituspaikkanaan Vaasa.

o **Yliopistojen palvelukeskus Certian resurssien varmistaminen ja kielipalvelukeskuksen toiminnan käynnistäminen sijoituspaikkanaan Vaasa**

Museotoiminnan tukeminen

Alueen kulttuurillinen identiteetti perustuu pitkälti alueen omaan kulttuuriperintöön. Pohjanmaalla on poikkeuksellisen paljon pieniä museoita, joista suurin osa on yhdistyksen ylläpitämiä. Valtionosuusjärjestelmän piiriin kuuluvat tällä hetkellä Pohjanmaan museo, K.H: Renlufdin museo Kokkolassa, Pietarsaaren museo, Kuddnäs Uudessakaarlepyyssä sekä Stundarsin museo ja kulttuurikeskus. Kuddnäs museum museota uhkaa putoaminen valtionosuusjärjestelmän piiristä vuonna 2009, koska museolla on vain yksi museoamanuenssi. Alueellinen yhteistyö Pietarsaaren museon kanssa turvaisi. Kuddnäs museum pysymisen valtionosuuden piirissä.

Kristiinakaupungissa on kokopäivätoimiva museo toimien päällikkö. Kaupunki omistaa Carlsro museon, yksityiset säätiöt Lebellska Köpmansgårdenin ja Kilenin kotiseutu- ja yhdistys omistavat Merenkulkumuseon. Kaskisissa, Närpiössä ja Korsnäsissa yhdistykset omistavat ja ylläpitävät museotoimintaa, osin osa-aikaisen työvoiman turvin. Kristiinankaupunki on monen vuoden ajan hakenut museotoiminnan valtionavustuksen piiriin. Suupohjan rannikkoseudulla kartoitetaan parhaillaan yhteistyön muotoja ja samalla haetaan valtionavustusta museotoiminnan kehittämiseksi.

Kulttuuriperinteen hoitoa vahvistetaan yhteisellä rakennuskonservaattorilla. Erittäin hyvin säilynyt suurvalta-ajan puutalokaupunki, Kristiinankaupunki, pyrkii mukaan UNESCO:n maailmanperintölistalle.

Pohjanmaan maakunnassa Pietarsaareissa toimiva Suomen ensimmäinen laajan pyyntiaseiden ja välineiden kokoelman omaava arktinen museo Nanoq on toiminut vuodesta 1991. Museo on perustettu yksittäisen henkilön sekä laajan harrastajajoukon toimesta, ja toimii nykyään myös arktisten kulttuurien tutkimuskeskuksena. Pohjanmaan liitto esittää, että museo hyväksytään

valtionosuusjärjestelmän piiriin. Pietarsaaren tupakkamuseossa on Suomen suurin tupakkahistorian kokoelma. Museon tulisi saada erikoismuseon status ja kehittää sen toimintaa integroituna osana kaupunginmuseon toimintaa. Museon toiminta tulisi saada valtion rahoituksen piiriin.

- **Arktinen museo Nanoqin saaminen valtionosuusjärjestelmän piiriin**
- **Pietarsaaren tupakkamuseon toiminnan turvaaminen**
- **Valtionosuuden turvaaminen Kuddnäsin museolle**
- **Kristiinakaupungin/Suupohjan rannikkoseudun museotoiminnan kehittäminen valtionosuusjärjestelmän piiriin**
- **Pohjanmaan yhteinen rakennuskonservaattori**

Kulttuuri- ja urheilukeskusten tukeminen

Vaasanseudun hevosurheilu- ja monitoimikeskus luo toteutuessaan erinomaiset mahdollisuudet erimuotoisen hevosharrastuksen ja –elinkeinon lisäksi myös muunlaiselle liikuntatoiminnalle sekä muulle toiminnalle seudulliset tarpeet huomioiden. Tällöin huomioidaan erityisesti maankäytölliset, koulutukselliset, matkailulliset, kaupalliset ja eläinlääketieteelliset tulevaisuuden tarpeet. Hankkeen suunnittelu on tarkoitus toteuttaa vuoden 2008 aikana. Hankkeen toteuttamiseen haetaan Opetusministeriön veikkausvoittovaroja vuodelle 2009.

Suunnitteilla myös Pohjanmaan maakuntien yhteinen tanssikeskus.

Vaasan urheiluakatemia on hakenut Suomen olympiakomitean hyväksymäksi urheiluakatemiaksi, joka mahdollistaisi pääsyn valtion osarahoituksen piiriin.

- **Opetusministeriön veikkausvoittorahojen suuntaaminen hevosurheilu- ja monitoimikeskuksen kehittämiseksi**
- **Pohjanmaan maakuntien yhteinen tanssikeskus**
- **Vaasan urheiluakatemian hyväksyminen Suomen olympiakomitean tukemaksi urheiluakatemiaksi**

Opetusministeriön hallinnonalalla toimenpiteet toteuttavat erityisesti maakuntaohjelman toimintalinjoja 1 ja 3. Hallinnonalan esitykset ovat sekä seutukunnallisia, maakunnallisia tai valtakunnallisia.

5.2 MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

5.2.1 Hallinnonalan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen

Pohjanmaan maaseudun kehittämisen suurimmat haasteet liittyvät maaseudun rakennemuutoksen hallittavuuteen ja maaseutuyritysten kannattavuuden varmistamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla Pohjanmaan liitto painottaa seuraavia asioita:

1. Laajan maaseutupolitiikan periaatteiden mukaista maaseudun kehittämistä tulee jatkaa ja turvata sen toiminnalliset resurssit niin valtakunnallisella kuin alueellisella tasolla. Alueellisella tasolla tulee vahvistaa laajan maaseutupolitiikan mukaan toimivien maaseutuajastojen toiminnallisia resursseja.
2. Maaseudun toimijoiden, kyläyhdistysten ja toimintaryhmien, suhdetta kuntiin tulee selkeyttää
3. Maaseudun infrastruktuurin koordinoituun kehittämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, erityisesti liittyen laajakaistasuunnitelmien ja vesihuoltosuunnitelmien yhteensovittamiseen.
4. EU:n maaseutuohjelman tavoitteiden toteutumisen uhkana olevaan liialliseen byrokratiaan tulisi pohtia uusia kansallisia ratkaisumalleja.
5. Maaseutua tulee kehittää niin innovatiivisten pk-yritysten, kuin myös perinteisten alkutuotannon harjoittajien toimintaedellytykset mahdollistavana toimintaympäristönä.
6. Maaseudun elinvoimaisuuden turvaamiseksi on kiinnitettävä erityistä huomiota maaseudun palvelutason parantamiseen sekä infrastruktuurin toimivuuteen niin liikennejärjestelmien, asumisen kuin laajakaistayhteyksien osalta.

Maakunta pitää erityisen tärkeänä seuraavien asiakokonaisuuksien eteenpäin saattamista:

Elintarvikealan jalostusketjun kehittäminen

Elintarvikealan kehittämisessä on olennaista toimiva yhteistyö maatalouden, teollisuuden, tutkimuksen, neuvonnan ja koulutuksen välillä. Kannattavuuden näkökulmasta mm. energiaratkaisut ovat olennaisia Pohjanmaalla. Pohjanmaan liitto esittää, että Martensin puutarhasäätiön tutkimus- ja kehittämisresursseja vahvistetaan ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon kasvihuoneissa suunnataan tutkimus- ja kehittämisresursseja.

- **Tutkimuskasvihuoneen perustaminen Martensin puutarhasäätiön yhteyteen Närpiöön**
- **Kasvihuoneiden energiahuollon tutkimusohjelma**
- **Matala- ja passiivienergiakasvihuone**

Maatalouden osaamisperustan vahvistaminen

Maatalouden ml. turkistuotannon rakennemuutos edellyttää ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuutta. Huomiota tulee kiinnittää maatilayrittäjien liiketoimintaosaamisen kehittämiseen sekä niin maatilayrittäjien kuin viljelijäväestön työssä jaksamiseen.

- **Luonnonvarakoulutuksen suunnittelu ja käynnistäminen Pohjanmaalla**
- **Turkisalalan lomittajatyövoiman koulutus ja lomittajajärjestelmän organisointi**

Maaseudun rakenteellinen kehittäminen

Maaseudulla on myös tarve tilusjärjestelmien uudistamiseen – laajempien alueiden myötä toiminta on kustannustehokkaampaa ja ympäristöystävällisempää. Pohjanmaan liitto haluaa myös kiirehtiä maaseutuviraston ruotsinkielisen yksikön perustamista Vaasaan.

- **Tilusjärjestelmien uudistaminen**
- **Maaseutuviraston ruotsinkielisen yksikön perustaminen Vaasaan**

Vesistö- ja vesihuoltotyöt

Viime vuosien kokemukset tulvaongelmien muuttumisesta entistä yllätyksellisemmiksi korostavat useiden Pohjanmaan maakunnan vesistöjen tulvariskien hallitsemisen tärkeyttä. Tulvadirektiivin toimeenpano on käynnistynyt. Ensimmäisenä tavoitteena on alustavien tulvariskiarvioiden laatiminen vuoden 2010 loppuun mennessä kaikista Pohjanmaan vesistöistä. Niiden laatimisen rinnalla jatketaan jo aloitettujen pahimpien tulvariskialueiden tulvavaara- ja tulvariskikartoituksia. Lähivuosien tulvasuojelun tärkeimpiä investointikohteita ovat Tuovilan- ja Sulvanjokien alaosan tulvasuojelun toteutus, joka voitaisiin aloittaa luvasta riippuen v. 2010–2011 ja Laihianjoen tulvasuojelu, jona suunnitelma pyritään saamaan valmiiksi v. 2009.

Erityistä huomiota vaatii Kyrönjoen alaosalla Mustasaaren Koivulahdessa valtion varoilla vv. 1968–2002 toteutettu laaja tulvasuojeluhanke, joka käsittää tulvasuojelupenkereet joen rannoilla, viisi tulvavesipumppaamaa sekä kuivatusojastot. Hankkeen hyötyalue käsittää n. 1800 ha peltoa, tiestöä ja asuinrakennuksia. Hankkeen vesioikeudellisena luvanhaltija ja kunnossapitäjänä toimii Kyrönjoen alaosan järjestely-yhtiö, jonka osakkaita ovat hankkeesta hyötyä saavat maanomistajat. Tulvasuojelurakenteiden kunnossapito on erittäin kallista ja vaatii teknistä erityisasiantuntemusta. Koska Kyrönjoen yläosalla, Lapuanjoella ja muilla joilla vastaavien tulvasuojeluhankkeiden peruskorjaukset rahoittaa ja hoitaa valtio, niin tasapuolisuussyistä Kyrönjoen alaosan tulvasuojeluhankkeen peruskorjaukset pitäisi saada valtion (Länsi-Suomen ympäristökeskuksen) rahoitettavaksi ja hoidettavaksi.

Vesihuoltohankkeissa tavoitteena on hyvälaatuisen käyttöveden saannin varmistaminen Pohjanmaan maakunnan kaikille asukkaille tilanteesta ja paikasta riippumatta. Samalla toteutetaan järjestelyjä, joilla haja-asutuksen jätevesien käsittelyä hoidetaan teknisesti ja taloudellisesti optimaalisella tavalla. Vuosien 2009–2010 aikana toteutukseen halutaan Kovjoki–Pedersöre–Pietarsaari–Ähtävä sekä Pietarsaari–Kruunupyy–Luoto yhdysvesijohtohankkeet.

- **Kovjoki–Pedersöre–Pietarsaari–Ähtävä, yhdysvesijohdot ja siirtoviemärit**
- **Pietarsaari–Kruunupyy–Luoto, yhdysvesijohdot**
- **Tuovilan- ja Sulvanjokien alasuojelu, Mustasaari**
- **Laihianjoen tulvasuojelu ja kunnostus**

Happamat sulfaattimaat

Pohjanmaan liitto pitää happamien sulfaattimaiden problematiikkaa kansallisena kysymyksenä. Happamien sulfaattimaiden kartoitusmenetelmien kehittämiseen ja kartoitusten tekemiseen on suunnattava valtion rahoitusta (ks. myös ympäristöministeriö).

- **Happamien sulfaattimaiden kartoitusmenetelmien kehittäminen ja kartoitusten suorittaminen (MMM, YM)**

Metsä- ja puutuotealan sektorin tutkimus- ja kehittämistoiminnan kehittäminen sekä neuvontaresurssien vahvistaminen

Puutuoteollisuudessa on suunnattava lisäresursseja yritysten aktivoimiseen jalostusasteen nostamiseksi sekä tutkimus- ja vientitoiminnan tehostamiseen. Osana energia-alan kokonaisvaltaista kehittämistä tarvitaan valtion lisärahoitusta erityisesti puuenergian ja muiden uusiutuvien energiamuotojen kehittämistyöhön. Alueellisten metsäkeskusten energianeuvonnan resursseja tulee vahvistaa.

- **Pienyritysvaltaisen metsä- ja puutuoteollisuuden yrityskohtaisen neuvonnan resurssien turvaaminen ja tutkimus- ja kehityshankkeiden rahoituksen lisääminen**

Kalastusalan toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen

Kalastusalan kehittämisen painopiste on kalastusalan osaamistason varmistamisessa niin kalastuksen kuin jatkojalostuksen osalta. Ammattikalastus elinkeinona on voimakkaasti uhattuna. Valtion tulee parantaa alan toimintaedellytyksiä, jotta nykyinen ammattikunta jatkaisi ja alalle saataisiin uusia yrittäjiä. Kaskisten kalasatama on Suomen suurin kalasatama ja samalla ruokasilakan keskus. Pohjanmaan kalasatamaverkoston kehittämistarpeet tulee kartoittaa ja satamaverkostoa kehittää kartoituksen tulosten perusteella. Valtakunnallisen hyljekeskuksen perustamiseen tulee ohjata valtion rahoitusta.

- **Ammattikalastuksen toimintaedellytysten parantaminen**
- **Kalasatamaverkoston kehittäminen**
- **Kansallisen hyljetietokeskuksen perustaminen Pohjanmaalle**

Biokaasuhankkeiden edistäminen

Maa- ja metsätalousministeriön 30.5.2008 päättyneeseen biokaasuhankkeiden aihakuun on jätetty Pohjanmaan maakunnasta useita hakemuksia. Biokaasuhankkeiden edistäminen liittyy kiinteänä osana Pohjanmaan energiaklusterin kehittämiseen hajautetun energiatuotannon valtakunnalliseksi kehittämiskeskukseksi (ks. neuvottelukysymys kpl 6).

- **Biokaasuhankkeiden toteuttaminen Pohjanmaalla**

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimenpiteet toteuttavat erityisesti maakuntaohjelman toimintalinjaa 3, osin myös toimintalinjoja 1 ja 4. Hallinnonalan esitykset ovat pääosin maakunnallisia, osin ylimaakunnallisia tahi valtakunnallisia.

5.3 LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

5.3.1 Hallinnonalan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen

Tavoitteena on edistää ja kehittää Pohjanmaan liikenneyhteyksiä hyvin toimivana liikennejärjestelmänä ja näin turvata maakunnan saavutettavuus. Infrastruktuurin rakentamista ei Pohjanmaan maakunnassa tueta EU-ohjelmien tai kansallisten erityisohjelmien kautta vaan maakunnassa infrastruktuurihankkeisiin tarvitaan pääsääntöisesti valtion rahoitusta. Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että liikenteen rahoitusta suunnitellaan pitkäjänteisesti ja kestävästi ja esittää, että vaalikausien alussa laadittavaista liikennepoliittisista selonteoista luodaan pysyvä käytäntö. Valtion tulisi sitoutua pitkäjänteiseen liikenneväylien kunnon säilyttävään perusväylänpidon rahoitukseen. Ns väliinputoajahankkeiden toteuttaminen ilman keskitettyä ratkaisua ei onnistu, ellei vastaavasti alueellisen perustienpidon tasoa nosteta merkittävästi. Pohjanmaan maakunnassa ns.

väliinpuotoajanhankkeiden määrä on merkittävä ja niiden toteuttamisen hidastuminen uhkaa olennaisesti maakunnan liikennejärjestelmän toimivuutta ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Tieverkon turvallisuuden ja sujuvuuden parantamiseen investoinnein ei valtion rahoitus anna mahdollisuuksia. Lähivuosien tienpito painottuu hoitoon sekä ylläpitoon, joilla pyritään päivittäisen liikennöitävyyden turvaamiseen sekä yhdenmukaiseen ja yllätyksettömään liikennöitävyyteen. Siltojen kunnostamiseen ja puuhuollon reittien parantamiseen panostetaan aiempaa enemmän. Puuhuollolle vähemmän tärkeiden teiden ylläpitoon panostetaan hieman vähemmän. Vaasan pohjoisen sisääntulotien (Sepänkylän ohikulkutien) tiesuunnitelma tehdään v. 2009 – 2010. Hankkeen toteuttamiseen odotetaan saatavan aloitusrahoitus v. 2010. Pohjanmaan liitto esittää valtion perustienpidon määrärahojen nostamista niin valtakunnan kuin maakunnan tasolla. Maakunnan tavoitteena on saada Pohjolan kaari mukaan EU:n TEN-prioriteettihankkeisiin ml valtatie E8. Myös Merenkurkun yhteys tulisi sisältyä Pohjolan kaareen.

Vaasa–Seinäjoki-rata on osa valtakunnallista ja kansainvälistä liikenneverkostoa, joka yhdessä Merenkurkun laivaliikenteen kanssa muodostaa tärkeän poikittaisen liikennekäytävän sekä mahdollistaa junayhteydet Ruotsin kautta Eurooppaan ja maanteitse Norjaan ja Atlantille. Ratahallintokeskuksen kehysuunnitelmassa vuosille 2009–2010 todetaan, ettei rataverkon kunto kehysrahoitustasolla tule paranemaan. Perusradanpidon rahoituksen vaje vaarantaa raideliikenteen kilpailukyvyyn ja kuljetusosuuden säilyttämisen, vaikuttaa liikenneturvallisuuteen sekä heikentää palvelutasoa. Rataverkoston kunto ei salli korjaustoimenpiteiden siirtämistä usealla vuodella. Pohjanmaan osalta ongelma koskettaa lähinnä Seinäjoki–Oulu –radan palvelutason parantamishanketta sekä Seinäjoki–Kaskinen –rataa. Ns. Suupohjan radan perusparannus on suunniteltu aloitettavaksi vasta vuonna 2011. Pohjanmaan liiton näkemys, on että perusradanpidon rahoitustasoa tulisi korottaa, jotta raideliikennettä saataisiin kehitettyä edelleen kilpailukykyisenä logistisena vaihtoehtona, ja että Suomen pääratahanketta tulee viedä voimallisesti eteenpäin.

Väyläverkoston kehittäminen liittyy olennaisena osana maakunnan liikennejärjestelmään. Liikennepoliittiseen selontekoon sisältyvät niin Pietarsaaren kuin Kaskisten satamien väylien syvennykset. Pohjanmaan liiton näkemys on, että Kaskisten väylähanke tulisi saada toteutettua jo vuonna 2010 selonteossa määritellyn 2011 asemasta. Pietarsaaren satamaväylää esitetään syvennettäväksi 11 metriin nyt liikennepoliittisessa selonteossa linjatun 10,5 metrin sijaan. Perusteluna on alueella toimivien suurten metsäteollisuuden tarvitsemien raaka-ainevirtojen turvaaminen. **Tavoitteena on turvata Pietarsaaren metsäteollisuuden toimintaedellytykset kehittämällä liikennejärjestelmäkokonaisuus: satamaväylän syventäminen, satama-radan sähköistys. Pietarsaaren satamatien kehittäminen sekä Pännäiosten kolmioraide.**

Maakunnan liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta on ensiarvoista turvata Merenkurkun liikenteen jatkuvuus. Merenkulun turvallisuutta Merenkurkun alueella tulee parantaa ja on laadittava turvajärjestelmä ml. öljyntorjuntasuunnitelma. Tähän liittyen Pohjanmaan liitto pitää erittäin tärkeänä liikenne- ja viestintäministeriön käynnistämän Itämeren meriturvallisuusohjelman laatimista.

Lentoliikenteen osalta Pohjanmaan liitto keskittyy Vaasan ja Kruunupyyn lentoasemien liikenteen kehittämiseen. Vaasan kansainvälisellä kentällä painottuu myös lentorahtiliikenne voimakkaasti. Vaasan lentoasema kuuluu TEN-lentokenttäverkostoon. Lentoaseman välittömässä läheisyydessä sijaitsevan Vaasa Airport Park –alueen tavoitteena on tarjota paras mahdollinen toimintaympäristö kansainvälistä huippuosaamista omaaville yrityksille.

Vaasan lentoasema on kansainvälinen ja sieltä on suorat reittilennot Tukholmaan ja edelleen muualle Eurooppaan. Vaasan lentoaseman matkustajamäärä on vuosittain noin 320 000. Sekä matkustajaliikenteessä että rahtimääriltään lentoasema on Suomen neljänneksi suurin Helsinki–Vantaan ulkopuolella.

Alueelle on tehty rakennusinvestointeja vuosien 2000–2007 aikana noin 66,5 milj. eurolla, pääosin markkinaehtoisesti. Kunnallistekniikkaan ja tieverkkoon on investoitu noin 2,5 milj. euroa, johon Pohjanmaan TE-keskuksen avustusosuus on ollut vajaat 0,5 milj. euroa. Ilmailulaitos on tehnyt ko. aikana lentoasema-alueelle noin 700 000 euron investoinnit.

Vaasan kaupunki on yhdessä Finavian kanssa aikaisemmin laatinut vuoteen 2030 asti ulottuvan aluetta koskevan toimintasuunnitelman (Vaasa Airport City), johon sisältyy myös lentologistiikka-alue yrityspuiston ja kiitoradan pohjoispäädyn välissä. Nyt Vaasan kaupunki, yhteistyössä Vaasa Parks Oy:n, Finavian ja Vaasanseudun Kehitys Oy:n kanssa, on kehittämässä aktiivisesti lentoaseman ympäristöä siten, että alueelle rakennetaan logistiikkakeskus lentorahtiliikenteelle. Syksyn aikana valmistuu lentorahtiasemataso rakennesuunnitelma.

Kruunupyyn lentoaseman matkustajamäärä on vuosittain noin 100 000. Lentovuoroja Helsinkiin on arkisin kuusi kumpaankin suuntaan, joista Finnair hoitaa noin puolet. Kruunupyyn lentoliikenteen kehittäminen vaatii edelleen investointeja. Ajankohtaisimmat kehittämiskohteet ovat kiitotien ja liikennealueiden peruskorjaus. Kasvanut matkustajamäärä vaatii myös investointeja niin asemataso kuin pysäköintitilojen laajentamiseen.

Tieverkoston kehittäminen

TEN-verkoston kehittäminen

Pohjolan kaari” – Euroopan TEN-prioriteettihanke 2010 yhteistyössä Ruotsin kanssa sisältäen

- Suomen päärata ja sen liitännäiset (Pietarsaaren satamarata, Seinäjoki–Vaasa –rata, Seinäjoki –Kaskinen)
- E8/vt 8, vt 19, vt 3 ja vt 18
- Pietarsaaren, Vaasan, Kaskisten ja Kristiinankaupungin satamat
- Merenkurkun liikenneyhteyden liittäminen Pohjolan kaareen

Valtatiet

- Vaasan pohjoisen sisään tulotien (Sepänkylän ohikulkutien) tiesuunnitelman valmistuminen ja ohitustien rakentamisen käynnistäminen osana vt 8/E 8 –tien kehittämistä
- Vt 8/E 8:n (Turku–Vaasa–Oulu) perusparantaminen Vaasan ja Porin välillä ja tien leventäminen Peilahden ja Pirttikylän välisellä osuudella sekä tien leventäminen ja ohituskaistojen rakentaminen Vaasa–Uusikaarlepyy välillä (Vaasa–Kuni–Oravainen)
- Vt 3/E 12:n kehittäminen välillä Tampere–Jalasjärvi–Vaasa sisältäen vt 3/E12:n ja vt 18:n parantaminen Laihian kohdalla sekä pitkällä aikavälillä moottoritien jatkaminen Vaasasta Laihialle ja edelleen Laihian ohituksen
- Vt 19:n kehittäminen: Ytterjeppon eritasoliittymä osana vt 8 kehittämistä

Kantatiet

- Kt 63 (Evijärvi–Kruunupyyn–Kaustinen) perusparannus osana pääteiden perusparannusta
- **Kt 68 kehittäminen vaiheessa I osana Pietarsaaren sataman ja metsäteollisuuden liikennejärjestelmää, vaihe II Ähtävän ohikulkutie**

Teiden kunnossapitoon liittyvät rahoitustarpeet

- Perustienpidon alueellisen investointirahoituksen tason nosto
- Yksityisteiden tienpitoon suunnattujen valtion määrärahojen tason nosto

Rautatieliikenteen kehittäminen

- Vaasan radan sähköistäminen ja siihen liittyen tasoristeysten korvaaminen alikuluilla taajama-alueilla sekä tilusjärjestelyt tasoristeysten poistamisen yhteydessä
- Nopean raideliikenteen kehittäminen Vaasa–Helsinki
- Suomen pääratahanke ja kaksoisraiteen rakentaminen koko välille
- Pietarsaaren seudun/Pännäisten aseman kehittäminen, **Pännäisten kolmioraide** ja Pendolino-liikenteen lisääminen
- **Pännäinen–Pietarsaaren satama välisen rataosuuden sähköistys**
- Kaskisten ja Seinäjoen välisen rataosuuden parantaminen (ml. valvontajärjestelmän kehittäminen)

Merenkulun turvaaminen

Satamien liikennejärjestelmien kehittämien

Pietarsaari:

- Pietarsaaren satamaan johtavien väylien ja satamalaiturin pidennys sekä satama-altaan syventäminen
- Kt 68 (Edsevö–Pietarsaari) perusparannus osana Pietarsaaren satamayhteyksien liikennejärjestelmää

Kaskinen:

- Kaskisten satamaan johtavan meriväylän sekä satama-altaan syventäminen
- Kantatie 67:n uusi linjaus osana Kaskisten satamayhteyksienliikennejärjestelmän kehittämistä sekä Kaskisten kalasatamantien muuttaminen yleiseksi tieksi

Kristiinankaupunki:

- Karhusaaren sataman **laituri- ja lastausalueen** kehittämisen

Merenkurkun liikenne

- Merenkurkun liikenneyhteyden pysyvyyden ja saavutettavuuden turvaaminen
- Merenkulun turvajärjestelmän kehittäminen Merenkurkun alueella
- Kalasatamaverkoston kehittäminen

Lentoliikenteen ja liikennejärjestelmien kehittäminen

- Vaasa Airport Parkin vahvistaminen lentologistisena keskuksena
- Kruunupyyn lentoaseman kehittäminen ja Kruunupyyn lentoaseman tieyhteyden
- perusparannus (Vt 8/E 8–lentokenttä)

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimenpiteet toteuttavat maakuntaohjelman toimintalinjaa 2. Hallinnonalan esitykset ovat maakunnallisia, ylimaakunnallisia sekä osin valtakunnallisia.

5.4 TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

5.4.1 Hallinnonalan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen

Pohjanmaan maakunnan työllisyystilanne on parantunut jatkuvasti. Vuonna 2007 maakunnan työllisyysaste oli jo 74,2 % (koko maa 69,9 %). Myös työttömyys on edelleen laskusuunnassa. Nuorten työllisyystilanne on alueella hyvä. Myös rakennetyöttömyys on pääosin vähenemään päin.

Pohjanmaan TE-keskuksen työvoimaosaston toimenpiteet toteuttamissuunnitelmassa 2009 – 2010 painottuvat elinkeinojen ja työmarkkinoiden kehittämiseen, mutta työllisyysperusteisten investointien osalta tarvittaessa myös muihin maakunnan kehittämisen painopisteisiin.

Työvoimapolitiikan keskeinen tehtävä on huolehtia työmarkkinoiden toimivuudesta. Tämä tarkoittaa yhtäältä toimenpiteitä työvoiman kysynnän aktivoimiseksi työpaikoilla ja toisaalta työnantajille suunnattujen palveluiden kehittämistä. Kehittyvällä työnantajien palvelulla voidaan vaikuttaa työvoiman ammatilliseen liikkuvuuteen ja siihen että myös työttömyyden kovaa ydintä voidaan valmentaa työmarkkinoille. Toisaalta työvoiman tarjonnan laatua parannetaan työelämän tarpeita entistä paremmin ennakoiden ja lisäämällä työelämässä tapahtuvaa työvoiman valmentamista. Työvoiman saatavuuden, riittävyuden ja osaamisen turvaamiseksi joudutaan entistä enemmän panostamaan työpaikkojen henkilöstön kehittämiseen kokonaisvaltaisesti eli huolehtimaan samanaikaisesti niin uuden työvoiman rekrytoinnista kuin työssä olevan työvoiman osaamisesta, motivaatiosta, työurien pidentämisestä kuin työperäisestä maahanmuutosta. Työhallinnon suuri missio alueellisessa työvoimapolitiikassa on työvoiman kysynnän ja tarjonnan nopea tasapainottaminen. Tässä yhteydessä on kuitenkin todettava, että valtion tuottavuusohjelma supistaa voimakkaasti työvoimahallinnon resursseja, työvoimatoistojen osalta resurssit vähenevät jopa 30 %.

Raju resurssien vähentäminen heijastuu työvoimatoimistojen kykyyn palvella aluetta työvoiman kysynnän ja tarjonnan yhteen saattamisessa.

Työvoimakoulutuksen vaikuttavuutta parannetaan ennakoimalla työvoiman kysynnän kehitystä ja huolehtimalla erityisesti kasvualojen työvoiman saatavuudesta, toimimalla työelämälähtöisesti, viemällä koulutusta entistä enemmän työpaikoilla tapahtuvaksi ja vauhdittamalla työvoiman kysyntää vaihto- ja koulutuspolulla. Koulutuksen painopistealioja ovat edelleen, mikäli suhdanteet ovat suotuisia, veneteollisuus, rakennusala, turvallisuusala, vähittäiskauppa, hoiva ala, puhdistuspalveluala, metalli- ja konepajateollisuus sekä maaliikenne maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen ohella. Työvoimakoulutuksen painopistettä siirretään edelleen ammatillisen koulutuksen suuntaan erityisesti yritysten kanssa rahoitettavana yhteishankintakoulutuksena, mikä mahdollistaa myös pienimuotoisempiin koulutustarpeisiin vastaamisen eri toimialoilla.

Työllisyysmäärärahat suunnataan siten, että niillä tuetaan työttömien sijoittumista avoimille työmarkkinoille sekä ehkäistään rakennetyöttömyyttä. Määrärahoja kohdennetaan enenevästi yrityksissä tapahtuvaan tukityöllistämiseen ja vähenevästi julkisen sektorin (valtio, kunnat) tukityöllistämiseen. Työllistämismäärärahojen kohdentamisessa haetaan myös työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikuttavuuden parantamista minkä mittarina tulee olemaan avoimille työmarkkinoille työllistyminen.

Tukityöllistämisen vaikuttavuuden parantamiseksi tehostetaan työllistettävien valmennusta ja edistetään työllistymistä tukityöllistämisen aikana toteutettavalla räätälöidyllä koulutuksella ja työnohjauksella. Työnantajien roolia lisätään tukityöllistämisen aikaisen työhön oppimisen tukena.

Syrjäytymisen ehkäisemisessä on työpajatoiminnalla suuri merkitys. Pohjanmaan maakunnassa on työpajatoiminnalla saavutettu hyviä tuloksia ja toimintaa tulee edelleen kehittää kansallisin resurssein.

Kansallista työllisyysperusteista investointiavustusta kohdennetaan välittömästi työllistämistä edistäviin tai välillistä työvoiman kysynnän kasvua tukeviin investointeihin, infrastruktuuriin ja muuhun rakentamiseen. Työllisyyspolitiittista avustusta kohdennetaan hanketoimintaan, jonka kohderyhmänä ovat erityisesti vajaakuntoiset, pitkäaikaistyöttömät ja vaikeasti työllistyvät ja jolla edistetään välityömarkkinoiden luomista ja kehittämistä sekä tuetaan kohderyhmän osallistumista aktiiviohjelmiin.

Pohjanmaan TE-keskuksen alueella yritystukirahoituksen taso ei vastaa nykytarvetta. Alueen pk-yrityksillä on suuri tarve investoida pysyäkseen mukana suurten yritysten (Wärtsilä, ABB) kasvuvauhdissa. Mikäli alueen pk-yritykset eivät lisää kapasiteettia, hankkivat alueen globaalit yritykset tarvitsemansa alihankinnan ulkomailta. Tämä on todellinen uhka ja siksi olisi ensiarvoisen tärkeää saada lisää resursseja yritysten investointitukiin.

Maakunnan kehittämisrahasta (MKR) suurin osa on sidottu erityisohjelmien rahoittamiseen. Maakunnan kehittämisrahan tavoitteena on maakunnan omista lähtökohdista nousevien priorisoitujen kehittämishankkeiden rahoittaminen. Tällöin korostuu erityisesti maakunnan kehittämisrahan sitomattoman osan tason korottamistarve. Pohjanmaan maakunnassa EU-rahoituksen alhainen taso luo paineita maakunnan kehittämisrahan tason korottamiseen.

Sekä Pietarsaaren seudun että Vaasanseudun aluekeskusohjelmien että alueellisen maaseutuosion toteuttaminen Suupohjan rannikkoseudulla jatkuu erityisohjelman tavoitteiden mukaista vielä vuonna 2009. Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti vuoden 2010 alusta kansallista ohjelmajärjestelmää kuitenkin yksinkertaistetaan ja erityisohjelmien määrää vähennetään. Vuosina 2010–2013 toteutetaan koheesio- ja kilpailukykyohjelmaa (KOKO), joka korvaa aluekeskusohjelman, maaseutupoliittisen erityisohjelman alueellisen osion ja saaristo-ohjelman. Pohjanmaan liiton tavoitteena on, että nykyiset aluekeskukset ja Suupohjan rannikkoseutu pääsevät mukaan KOKO-ohjelmaan. Myös osaamiskeskusohjelmaan hyväksytyt osaamisklusterit jatkavat kehittämistyötään vuonna 2009.

Pohjanmaan maakunta panostaa voimakkaasti energiaklusterin kehittämiseen. Vaasan seudun energiaklusteriin kuuluu noin 400 yritystä, jotka työllistävät yhteensä noin 11 000 henkilöä (6 000 kärkiyrityksissä ja 5 000 verkostoissa). Pohjanmaan maakunnassa toimitaan ns. triple helix-periaatteen mukaisesti, jossa elinkeinoelämän tarpeet määrittelevät pitkälti tutkimus- ja kehittämistoiminnan suuntaamista ja resurssointia. Pohjanmaan liitto korostaa tarvetta energia-alan tutkimus- ja kehittämistoiminnan sekä investointien julkisen rahoituksen lisäämiseen. Myös alan koulutuspaikkoja eri kouluasteille tulee lisätä. Energia-alan kehittäminen on nostettu toteuttamissuunnitelman toiseksi neuvotteluteemaksi ja sen kehittämistarpeet on kuvattu tarkemmin luvussa 6.

Seuraavassa on esitetty luettelo työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan koskevista asia- ja hankekokonaisuuksista. Rahoitustarpeet on esitetty rahoitustaulukossa kappaleessa 7.

Työllisyyden edistäminen (TEM)

- Pohjanmaan TE-keskuksen työllistämistoimien rahoitusosuuden turvaaminen
- Työperusteisen maahanmuuton ja kotouttamiseen edistämiseen liittyvien toimenpiteiden riittävän rahoituksen turvaaminen
- Työpajatoiminnan resurssointi kansallisesti

Elinkeinoelämän kehittämisresurssien varmistaminen (TEM)

- Työllisyysperusteisten investointitukien tason korotus Pohjanmaalla
- Yritystukien tason korotus Pohjanmaalla
- Maakunnan kehittämisrahan (MKR) tason korotus Pohjanmaalla

Alue- ja osaamiskeskusohjelmien sekä alueellisen maaseutuosion resursoinnin varmistaminen (TEM)

- Vaasanseudun aluekeskusohjelma
- Pietarsaaren seudun aluekeskusohjelma
- Energiateknologian klusteri) /osaamiskeskusohjelma
- Meriklusteri/osaamiskeskusohjelma
- Digitaalisten sisältöjen osaamisklusteri/osaamiskeskusohjelma ja aluekeskusohjelma
- Alueellinen maaseutuosio, AMO, Suupohjan rannikkoseutu

Energiaklusterin kehittäminen (TEM, MMM, OPM)

HUOM! Tarkempi kuvaus kappaleessa 6.

- Osallistuminen Strategisiin huippuosaamisen keskittymiin (SHOK), (TEM)**
 - Energia ja ympäristö Cleen Oy
- Energiaklusterin kehittäminen /**
- Hajautetun energiantuotannon tutkimus- ja kehittämissyksikön perustaminen**
- 1) Rakenteiden kehittäminen**
- 2) T&K-ohjelmat ja hankkeet**
 - Energia-alan julkisten tutkimus- ja kehittämisresurssien lisääminen (OPM, TEM, MMM)
 - Energiateknologian osaamiskeskusohjelmaan liittyvät tutkimus- ja kehittämishankkeet (TEM)
 - Vaasan energia-instituutin tutkimus- ja kehittämishankkeet (OPM,TEM)
 - Taideteollisen korkeakoulun ja Vaasan yliopiston Länsi-Suomen muotoilukeskus MUOVAn TEKES-hanke
 - EU:n 7. puiteohjelman tutkimus- ja kehittämishanke
- 3) Koulutus (OPM)**
 - Energia- ja ympäristöliiketoiminnan tutkimusyksikön perustaminen Vaasan yliopistoon
 - Energia-tohtoriohjelma/Vaasan yliopisto
 - Energia-MBA/Vaasan yliopisto

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toimenpiteet toteuttavat erityisesti maakuntaohjelman toimintalinjaa 1, osin myös toimintalinjoja 2 ja 4. Hallinnonalan esitykset ovat seutukunnallisia, maakunnallisia tai valtakunnallisia.

5.5 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

5.5.1 Hallinnonalan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen

Hyvinvointisektorin taloudelliset voimavarat ja kehittämishaasteet edellyttävät osin uusia menetelmiä ja ratkaisuja. Pohjanmaan maakunnassa on laaja-alaista hyvinvointialan osaamista sekä jo hyvin toimiva hallinnonrajat ylittävä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yhteistyö. Pohjanmaalla pyritään kehittämISRakenteiden vakinaistamiseen turvaamalla jo käynnissä olevien kehittämisyksikköjen toiminnan jatkuminen sekä uusien kehittämisyksikköjen käynnistyminen. Pohjanmaan vahvan sosiaali- ja terveysalan osaamisen koordinoimiseksi on käynnistetty BoWer – Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja –osaamisen keskittymä –hanke. Stakesin Vaasan alueyksikköä tulee vahvistaa osana kansanterveyslaitoksen ja Stakesin yhdistymisprosessia. Stakesin Vaasan alueyksikköön on suunnitteilla psykososiaalisten innovaatioiden yhteisölaboratorio, hyvinvointipalveluiden maahanmuuttajatyön osaamiskeskus sekä mielenterveys- ja päihdealan kansainvälisen toiminnan keskus.

Osaavan työvoiman saatavuuteen hoitoalalla on kiinnitettävä huomiota. Maakunnassa on käynnistetty useita perus-, jatko- ja täydennyskoulutustoimia työvoiman saatavuuden varmistamiseksi. Erityisen tärkeää on jatkaa Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolanin toteuttamaa sosiaalityöntekijäin ruotsinkielistä koulutusohjelmaa ja Chydenius-instituutin Kokkolan yliopistokeskuksen sosiaalityöntekijöiden suomenkielistä sosiaalityön arvosanaopetusta Vaasassa. Länsi-Suomen lääninhallituksen koordinoimana on perustettu koordinointiyksikkö, joka vastaa ruotsinkielisen sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan täydennyskoulutuksen yhteensovituksesta. Malli yhteen sovitetaan Pohjanmaan sosiaali- ja terveysalan koordinoimiseksi käynnistetyn BoWer – Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja –osaamisen keskittymä –hankkeen kanssa.

Hyvin organisoidut ja toimivat palvelut ovat maakunnallinen vetovoima- ja kilpailutekijä. Palveluja kehitetään siten, että molempien kieliryhmien saatavilla olisi korkealaatuiset ja riittävät palvelut.

Sosiaalinen pääoma on yksi Pohjanmaan erityispiirteistä ja vahvuuksista. Keskeistä sosiaalisen pääoman vahvistamiseksi on lasten ja nuorten kaikkinaisen hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen estäminen. Pohjanmaan maakunnassa kiinnitetään ennaltaehkäisevän toiminnan ja varhaisen puuttumisen toimintamallien kehittämiseen. Pohjanmaan liiton ja Länsi-Suomen lääninhallituksen yhteistyössä suunnitteleman syrjäytymisen problematiikkaan paneutuvan nivelvaiheen neuvottelukunnan työskentely on tavoitteena käynnistää viimeistään vuonna 2009.

Turvallisuuden ylläpitämisessä ja edistämisessä painottuu entistä enemmän ennalta estävä toiminta. Turvallisuutta ja rikosentorjuntaa edistetään laajalla ja jatkuvalla yhteistyöllä sekä turvallisuus-suunnittelulla.

Seuraavassa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kohdistuvat hanke- tai asiakokonaisuudet:

Pohjanmaa-hankkeen jatkaminen

- **Mielenterveys- ja päihdetyötä kehittävän Pohjanmaa-hankkeen jatkohanke (ml. Masennustalkoot) yhteistyössä muiden hankkeiden kanssa vuosina 2008–2014**

Kehittämysyksiköiden vakiinnuttaminen ja muut hankkeet

- ”Äldrecentrum Österbotten – utvecklingsenhet inom äldreomsorgen” 2009–2011 ja pohjalaismaakuntien vanhustyön kehittämysyksikkö
- Pohjanmaan lastensuojelun kehittämysyksikkö, Vaasan perhekeskus ja perhekeskushankkeen jalkauttaminen yhteistoiminta-alueelle 2009–2011
- ”Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoituva vammaistyön kehittämysyksikkö/vammaispalvelut (vaihe II)
- Varhaiskasvatuksen kehittämysyksikkö pohjalaismaakuntien alueella 2009–2011
- Samarbets- och kunskapscentrum för att utforma specialtjänsterna inom socialvården i Svenskfinland 2009–2011
- Monikulttuurisen asiakastyön ylimaakunnallinen hanke 2009–2014
- Perhekeskushankkeen jalkauttaminen Vaasan yhteistoiminta-alueella 2009–2011
- Remontti-hanke lasten, nuorten ja perheiden palveluiden uudistamiseksi 2008–2011
- Pohjanmaan maakuntien päihdetyön kehittämiskeskus, jatkohanke 2009–2011
- Hyvinvointia ja elämänlaatua kaikenikäisille 2008–2011, Suupohjan rannikkoseutu
- Utvecklande av regional närservice inom rusmedels- och mentalvården i kommunerna Korsholm, Oravais och Vörå–Maxmo

Hyvinvointiosaamisen koordinointi ja kehittäminen

- Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja –osaamisen keskittymä BoWer (STM, OPM)
- Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskuksen (SONet BOTNIA) toiminnan jatkaminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden turvaaminen ja ammatillisen osaamisen vahvistaminen (sosiaalityöntekijöiden koulutus)
- Psykososiaalisten innovaatioiden yhteisölaboratorion, hyvinvointipalvelujen maahanmuuttajatyön osaamiskeskuksen sekä mielenterveys- ja päihdealan kansainvälisen toiminnan keskuksen perustaminen Stakesin Vaasan alueyksikköön

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimenpiteet toteuttavat erityisesti maakuntaohjelman toimintalinjaa 3, osin myös toimintalinjaa 1. Hallinnonalan esitykset ovat pääosin maakunnallisia, osin ylimaakunnallisia tai valtakunnallisia.

5.6 YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

5.6.1 Hallinnonalan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen

Luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin edistämiseksi tavoitteena on luonnonsuojelualueiden ja NATURA-alueiden suojelun toteuttaminen sekä niiden käytön ja hoidon suojeleminen, toteutettujen tulvasuojelurakenteiden ylläpito ja asutuksen tulvariskien hallinta, ympäristönsuojelun valvontamenettelyjen tarkistaminen, haja-asutuksen vesistökuormituksen pienentäminen, kaavoituksen ennako-ohjauksen vahvistaminen sekä vesienhoidon toimenpideohjelmien laatiminen. Lisäksi kiinnitetään huomiota erityisesti ympäristöhallintoon liittyvän osaamisen ja yhteistyön tiivistäminen entisestään.

Pohjanmaa on ensimmäisenä Suomessa käynnistänyt saaristo- ja rannikkoalueiden yhdenmätyn käytön ja hoidon (ICZM=Intregrated Coastal Zone Management) alueellisen toteuttamisen kansallisen rannikkostrategian ja saaristo-ohjelman linjausten mukaisesti. Suomen kansallisen lainsäädännön saattaminen EU:n meridirektiivin vaatimusten mukaiseksi ja viranomaisten toimintojen muuntaminen vaatimusten mukaisesti edellyttävät rannikkoalueiden yhdenmätyn käytön ja hoidon suunnittelun tehostamista. Kansallisen rannikkostrategian soveltamiseen alueilla tulisi suunnata valtion rahoitusta. Liitto osallistuu myös Itämeri-strategian laadintatyöhön.

Valtion talousarvion esitys vesistö- ja vesihuoltotöiden osalta ei vastaa todellista tarvetta. Pohjanmaan liitto esittää momentille lisättäväksi 2-3 milj. euroa vuodeksi 2009. Länsi-Suomen

ympäristökeskuksen toimintaa vaikeuttaa myös vesihuoltoavustusten aleneva taso Länsi-Suomen alueella, huolimatta samanaikaisesta valtakunnallisesta vesihuoltoavustusten tason noususta

Pohjanmaan maakunnan kannalta erityisen merkittävää on Merenkurkun maailmanperintökohteen vaaliminen ja kehittäminen. Kyseessä on Suomen ensimmäinen luontoperintökohde, jonka kehittämiseen tulee osoittaa vuosittaista valtion rahoitusta.

Länsi-Suomen merivartioston satamaverkoston kehittämiseen liittyen Pohjanmaan liitto esittänyt alueellisen ja kansallisen työryhmän perustamista Valassaarten merivartioaseman tilanteen selvittämiseksi ja erilaisten vaihtoehtoisten toimintamallien kartoittamiseksi.

Pohjanmaan liitto pitää happaman maaperän ns. sulfaattimaiden aiheuttamia ongelmia kansallisena kysymyksenä ja esittää valtion rahoituksen suuntaamista sulfaattimaiden kartoitusmenetelmien kehittämiseksi ja kartoittamiseksi.

Valmistelussa olevaan ilmastostrategiaan liittyen tulisi kiirehtiä valtion rahoituksen suuntaamista uusiutuvien energianlähteiden tutkimus- ja kehittämistyöhön sekä investointeihin.

Pohjanmaalla, kuten myös valtakunnallisesti, on tarve vesistöasioihin perehtyneestä henkilöstöstä. Pohjanmaan liitto esittää, että opetusministeriö joko lisäisi alan yliopisto- ja korkeakoulutasoisia koulutuspaikkoja tai ainakin pyrkisi vaikuttamaan ympäristötekniikan koulutuksen sisällön kehittämiseen vesistöasiantuntemuksen lisäämiseksi.

Ajankohtaista on myös mahdollisen uuden valtion ympäristölupaviraston toimintayksikön perustaminen. Lukuisat asiaperustelut puoltavat toimintayksikön perustamista Vaasaan.

Seuraavassa on esitetty pääosin ympäristöministeriön hallinnonalalle esitetyt hanke- ja asiakokonaisuudet:

Merenkurkun maailmanperintöalueen hallinta- ja kehittämisresurssien turvaaminen

Merenkurkku ja Ruotsin Höga kusten muodostavat kahden valtion yhteisen UNESCO:n maailmanperintökohteen. Kyseessä on Suomen ensimmäinen ja Pohjoismaiden kolmas luontoperintökohde. Ympäristöministeriö on osoittanut Merenkurkun saariston koordinoitavaksi Metsähallitukselle. Luontoperintökohteiden hallinta ja hoito on Suomessa kokonaan uusi tehtävä, johon ei vielä ole osoitettu valtion rahoitusta. Tästä syystä Metsähallitus on ympäristöministeriön toimeksiannosta laatinut esityksen tarvittavista lähiajan kehittämistoimenpiteistä, alueen hallinnosta ja kustannuksista. Yksimielinen, laajan sidosryhmän valmisteleva esitys luovutettiin ympäristöministerille tammikuussa 2007. Esityksen perusteella vuoden 2007 lisätalousarviossa myönnettiin 600 000 euroa maailmanperintöalueen käynnistystoimenpiteisiin. Puolet summasta käytetään valtion osuuteen Merten talon kiinteistöyhtiössä.

Merenkurkun maailmanperintöalueen toiminnan käynnistäminen edellyttää, että Metsähallitukselle osoitetaan pysyvästi varat maailmanperintöalueen koordinaattorin palkkaamiseen, koska Metsähallituksen nykyisin ympäristöministeriöltä saama rahoitus on tarkoitettu vain valtion maiden luonnonsuojelualueiden hoitoon. Merenkurkun maailmanperintöalueen pinta-ala vesialueineen on 194 000 ha viiden kunnan alueella. Alueella asuu 2400 ihmistä. Alueesta vain puolet kuuluu valtakunnallisiin suojeluohjelmiin, ja suojelualueistakin valtaosa toteutetaan yksityismaiden rauhoituksin. Maailmanperintö-sopimus velvoittaa sopimusvaltioita ryhtymään toimiin, joiden avulla kansalaiset ja matkailijat voivat tutustua kohteisiin ja niiden edustamiin arvoihin. Merenkurkussa jo alueen asukkaiden ja sidosryhmien informoiminen ja yhteistyön organisointi on mittava tehtävä, joka vaatii pysyvän koordinaattorin. Alueella on tarkoitus kehittää yhtätoista maastokäyntikohdetta ja kolme opastuspistettä ja toteuttaa kyltitys tärkeimmissä satamissa ja sisääntuloteiden varsilla. Työt on aloitettu vuonna 2007 saadulla VILMAT-rahoituksella. Kävijämäärien kasvu edellyttää Metsähallituksen infrastruktuurin hoitoon ja asiakaspalveluun saamien määrärahojen nostoa. Kaiken

kaikkiaan maailmanperinnön tuomista uusista tehtävistä ja kävijämäärien kasvusta aiheutuva lisärahoituksen tarve on 300 000 euroa vuodessa.

o **Merenkurkun maailmanperintöalueen koordinointi, kehittäminen ja vaaliminen**

Ympäristön huolto

Kehitys yhdyskuntateknisten verkostojen saralla käy kohti suurempia yksiköitä. Tämän toteuttamiseksi on menossa ja käynnistymässä useita siirtoviemärihankkeita Pohjanmaan alueella. Samalla mahdollistetaan uusien haja-asutusalueiden liittäminen yleisen viemäriin ja luotettavien puhdistamoiden piiriin. Valtakunnallisessa vertailussa alueen palveluvarustus on vesilaitoksiin liittymisen osalta huippuluokkaa, mutta yleiseen viemäriin liittymisen osalta Pohjanmaa on vielä alle maan keskitason.

Vesiensuojelun ohella ympäristönsuojeluhankkeiden toinen painopistealue ovat erilaisista syistä saastuneiden maa-alueiden kunnostukset.

Pohjanmaan rannikolla eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta on paljon ns. happamia sulfaattimaita. Happamuus ja metallit huuhtoutuvat sateiden yhteydessä vesistöihin aiheuttaen laajoja vahinkoja. Monet joet ja niiden suistot ovat mm. täysin kovin vahingoittuneita tai jopa täysin elottomia. Pohjanmaan liiton rahoittamassa esiselvityshankkeessa vuonna 2007–2008 luotiin pohja jatkotyöskentelylle. Jatkossa tarvittavat toimenpiteet ovat kartoitusmenetelmien kehittäminen ja laajojen sulfaattimaiden kartoittaminen, vesistövaikutusten selvittäminen, menetelmien, mm. maankäyttö- ja viljelymenetelmien kehittäminen sekä tiedotus ja koulutus. Pohjanmaan liitto pitää ongelmaa kansallisena ja esittää valtion rahoituksen suuntaamista työskentelyn jatkamiseksi esiselvityshankkeessa esitellyllä tavalla.

- o **Ympäristötyöt: pilaantuneet maat, vesistöjen kunnostus, siirtoviemärit**
- o **Sulfaattimaakartoitus ja torjuntatoimenpiteiden tutkimus- ja kehittämishanke (YM, MMM)**

Saaristo- ja rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon edistäminen

Suomen kansallinen rannikkostrategia valmistui vuoden 2006 lopussa. Pohjanmaan maakunta on Suomessa edelläkävijä kansallisen rannikkostrategian suunnittelun soveltamisessa. Päälinjaukset kansallisen rannikkostrategian soveltamista Pohjanmaan maakunnassa määriteltiin viranomaisneuvottelussa jo keväällä 2007

Pohjanmaan liitossa toimii saaristo- ja rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon työryhmä, jonka tehtävänä on kansallisen rannikkostrategian ja saaristo-ohjelman toteutumisen alueellinen seuranta sekä strategian toteuttamiseksi tarvittavien toimenpiteiden suunnittelu. Ensimmäinen vaihe käynnistyy syksyllä 2008 tavoitteenaan luoda Pohjanmaan saaristo- ja rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon soveltamismalli, joka pohjautuu jo sovittuihin painopistealueisiin. Kansallisen rannikkostrategian soveltamiseen alueilla tulisi suunnata valtion rahoitusta.

- o **Saaristo- ja rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon alueellisen soveltamismallin kehittämishanke**

Vesistöalan asiantuntemuksen varmistaminen (YM, OPM)

Pohjanmaalla, kuin myös valtakunnallisesti, on tarve vesistöasioihin perehtyneestä henkilöstöstä. Pohjanmaan liitto esittää, että opetusministeriö joko lisäisi alan yliopisto- ja korkeakoulutasoisia koulutuspaikkoja tai ainakin pyrkisi vaikuttamaan ympäristötekniikan koulutuksen sisällön kehittämiseen vesistöasiantuntemuksen lisäämiseksi.

- o **Vesistöalan koulutuspaikkojen lisääminen/ympäristöalan koulutussisältöjen kehittäminen**

Alueellistaminen

Pohjanmaan liitto pitää perusteltuna ympäristöhallinnon alueellistamisen jatkamista. Ympäristöministeriö asetti 29.11.2005 hankkeen ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon tehostamiseksi sekä lupakäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi. Aluehallinnon uudistamisprojektin (ALKU) myötä tilanne on kuitenkin muuttunut. Valtion aluehallinnon tehtävät järjestetään uudestaan

kahden uuden aluehallinnon viranomaisen pohjalle. Sekä suunnitellun” Elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen (ELLU) että ”aluehallintoviraston” (ALLU) alaisuuteen esitetään siirrettäväksi ympäristölupajärjestelmän ja –hallinnon tehtäviä.

Alueellisen toimintayksikön tai uuden aluehallintoviraston ympäristölupia käsittelevän yksikön perustamista Vaasaan puoltavat monet seikat. Valtion ympäristölupa-asiat ovat ympäristönsuojelulain koko voimassaoloajan keskittyneet voimakkaasti läntiseen Suomeen. Esimerkiksi vuonna 2005 määrällisesti eniten päätöksiä annettiin Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa verrattaessa valtion ympäristölupaviranomaisia keskenään. Myös ympäristölupavirastojen päätöksiä tarkasteltaessa on nähtävissä sama suuntaus. Vesilain mukaiset asiat painottuvat samalla tavalla.

Myös tulevaisuudessa lupahakemukset keskittyvät Länsi-Suomeen. Syynä tähän ovat mm. alueen toimialat, useat IPPC-kokoluokan laitokset sekä vanhojen määräaikaisten ympäristölupien uusimistarve. Myös Pohjanmaan rannikon maankohoaminen ja turkistarhojen keskittyminen Länsi-Suomeen aiheuttavat jatkuvaa ympäristö- ja vesilupien tarvetta.

Vaasaan sijoitettavaa ympäristölupaviraston toimintayksikköä tai aluehallintoviraston ympäristölupia käsittelevän yksikköä puoltavat myös pätevän työvoiman saatavuus, vahva ympäristö- ja juridinen osaaminen, nopeat ja kattavat tietoliikenne- ja muut liikenneyhteydet sekä lukuisat yhteistyötahot.

Valtion ympäristölupaviraston toimintayksikön tai aluehallintoviraston ympäristölupia käsittelevän yksikön perustaminen Vaasaan olisi myönteinen piristysruiske Vaasan seudun kehitykselle ja korvaisi osittain valtion toimintojen uudelleen järjestelyjen myötä Vaasasta lopetetut valtion työpaikat. Lukuisat asiaperustelut tukevat mahdollisen uuden ympäristölupaviraston tai aluehallintoviraston ympäristölupia käsittelevän yksikön sijoittamista Vaasaan.

- **Valtion uuden ympäristölupaviraston toimintayksikön tai aluehallintoviraston ympäristölupia käsittelevän yksikön mahdollinen perustaminen Vaasaan**

Ympäristöministeriön hallinnonalalla toimenpiteet toteuttavat erityisesti maakuntaohjelman toimintalinjaa 4, osin myös toimintalinjaa 2. Hallinnonalan esitykset ovat pääsoin maakunnallisia, osin ylimaakunnallisia tahi valtakunnallisia.

5.7 SISÄASIAINMINISTERIÖ

5.7.1 Hallinnonalan lähiajan painotukset ja keskeiset toimenpiteet perusteluineen

Merivartioston toiminnan turvaaminen Pohjanmaalla

Pohjanmaan liitto on perustanut keväällä 2007 alueellisen neuvotteluryhmän pohtimaan Mustasaaren kunnassa sijaitsevan Valassaarten merivartioston mahdollisen lakkauttamisen seurauksia. Työskentelyn perusteella Sisäasiainministeriön Rajavartio-osasto tulee kutsumaan syksyllä 2008 kokouksen, jossa käsitellään Rajavartiolaitoksen kehittämisstrategiaan perustuvaa Valassaarten merivartioaseman toimintojen yhdistymistä Vallgrundin merivartioasemaan. Kokouksessa ovat mukana niin ympäristöministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön sekä alueellisen että paikallisen tason edustajat. Alueellisen neuvotteluryhmän työskentelyn lähtökohtana on erilaisten vaihtoehtojen avoin tarkastelu ennen päätöksentekoa.

- **Valassaarten merivartioaseman tilanteen selvittäminen ja vaihtoehtoisten toimintamallien kartoittaminen (LVM, YM, SM)**

Maahanmuuttajatyön ja monikulttuurisuuden kehittäminen

Pohjanmaan maakunta soveltuu erinomaisesti maahanmuuttajien hyvinvoinnin ja sitä tukevien palvelujen kansalliseksi kehittämisympäristöksi. Maakunnassa on jo laaja ja monivuotinen kokemus maahanmuuttajatyöstä niin pakolaisten vastaanoton kuin työperusteisen maahanmuuton alueilla. Monikulttuurisuuden osajaverkostoon kuuluvat mm. hyvinvointipalveluiden tuottajat ja toimijat

(erityisesti Vaasan kaupunki, Närpiö, Oravainen, Pietarsaari), alueen yliopistot ja korkeakoulut, kaksikielinen Stakesin Vaasan alueyksikkö sekä Nordiska utbildningsprogrammet för utveckling av social service NOPUS, SONetBOTNIA ja alueella toimivat kehittämissyksiköt.

Stakesin Vaasan alueyksikön tavoitteena on sitoutua alueellisesti ja kansallisesti pitkäjänteiseen ja laaja-alaiseen työhön monikulttuurisuuden ja –arvoisuuden edistämiseksi, hyvinvoinnin ja terveyden tukemiseksi sekä maahanmuuttajatyön kehittämiseksi. Samassa yhteydessä Stakesin ja kansanterveyslaitoksen toimintojen yhdistymisen (vuoden 2009 alussa) kanssa on tarve perustaa sosiaali- ja terveydenhuollon maahanmuuttajatyön osaamiskeskus Vaasaan.

- **Hyvinvointipalvelujen maahanmuuttajatyön osaamiskeskuksen perustaminen Stakesin Vaasan alueyksikköön**

6. NEUVOTTELUESITYKSET MINISTERIÖLLE

Pohjanmaan liiton neuvotteluesitykset ministeriöille ovat strategisia, moniulotteisia, usean hallinnonalan yhteisiä asia- ja hankekokonaisuuksia. Neuvotteluesitys 1 kohdistuu pääosin opetusministeriön hallinnonalalle. Neuvotteluesitys 2 liittyy sekä opetusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloille.

Neuvotteluesitykset ovat

- 1) **Pohjanmaan korkeakoulurakenteen kehittäminen**
- 2) **Pohjanmaan energia-alan osaamisklusterin kehittäminen**

NEUVOTTELUESITYS 1:

Pohjanmaan korkeakoulurakenteen kehittäminen (OPM)

Korkeakoulujen kehittämishaasteet lähitulevaisuudessa

Korkeakoulujen ja yliopistojen rakenteellinen kehittäminen sekä yliopistolain uudistus luovat merkittäviä haasteita Pohjanmaan maakunnan korkeakoulutuksen kehittämiseksi vuosina 2009–2010. Opetusministeriön laatimassa Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat vuosille 2008-2011 –asiakirjassa asetetut tavoitteet ovat kehittämisen lähtökohtana:

- alueellisen ja vahvemman korkeakouluverkon saavuttaminen
- koulutuksen ja tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden vahvistaminen
- resurssien kohdentuminen huippututkimukseen ja strategiaan painoaloihin
- korkeakoulujen roolin vahvistaminen innovaatiojärjestelmässä
- parempien edellytysten luominen kilpailla kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta ja tehdä yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa
- korkeakoulujen aikuiskoulutustehtävien ja –rakenteiden selkiyttäminen
- osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen ja joustava reagoitukyky toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin
- osallistuminen kasvaville ja kansainvälistyville koulutusmarkkinoille
- korkeakoulujen rahoituspohjan monipuolistaminen
- korkeakoulujen kiinnostavuuden lisääminen kilpailukykyisenä työnantajana

Tavoitteiden toteutuminen on vaarassa mikäli seuraavassa esitettyjä näkemyksiä ei huomioida jatkotyöskentelyssä liittyen mm. yliopistolain valmisteluun. Yliopistojen näkökulmasta ratkaisevia asioita yliopistolain valmistelussa ovat mm. yliopiston pääomittamiseen sekä kiinteistöihin liittyvät kysymykset.

Korkeakouluverkoston kehittämisessä Pohjanmaan liitto painottaa seuraavia asioita:

1. **Yliopistojen ja korkeakoulujen perusrahoituksessa on huolehdittava metropolialueen ulkopuolella toimivien korkeakoulujen toiminnan kehittämisestä ja perusrahoitustasoa on korotettava, jotta opetuksen ja tutkimuksen laatua pystytään edelleen parantamaan ja erikoistumaan vahvuusalueisiin. Yliopistojen ja korkeakoulujen laadukkaan toiminnan turvaamiseksi on tarve vähintään 4-5 % (+ inflaatiokorjaus) tasonkorotukseen.**
2. **Yliopistojen ja korkeakoulujen aloituspaikkamääriä tulee lisätä elinkeinoelämän ja alueen työmarkkinoiden tarpeiden mukaiselle tasolle. Erityisesti Pohjanmaalla on tarvetta yliopistojen aloituspaikkojen sekä ammattikorkeakouluissa mm. insinöörikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseen.**
3. **Yliopistoille ja korkeakouluille on annettava mahdollisuus reagoida joustavasti toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin, jotta osaavan työvoiman saatavuus alueella pystytään turvaamaan. Näin pystytään parhaiten edistämään korkeakoulujen rahoituspohjan uudistamista.**
4. **Koulutuskysynnän ja koulutustarjonnan ennakointia tulee edelleen kehittää kohtaannon varmistamiseksi.**
5. **Julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen osuutta on merkittävästi lisättävä sekä yleistasoa korotuttamalla että rahoitusmalleja kehittämällä. Opetusministeriön politiikka-analyyseja 2008:3 on arvioitu tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoja maakunnittain. Pohjanmaan maakunnassa on selkeä vaje julkisesta tutkimusrahoituksesta – Pohjanmaan osuus julkisesta tutkimusrahoituksesta on maakunnista toiseksi pienin. Yksityinen sektori sen sijaan panostaa erittäin voimakkaasti tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Yliopistojen ja korkeakoulujen kansainvälistä yhteistyötä on edistettävä mahdollistamalla merkittävien huippututkimuksen yksiköiden kehittäminen, jotka tarjoavat haastavan, houkuttelevan ja hyvin resurssoidun tutkimusympäristön. Pohjanmaan maakunnassa on suunnitteilla mm. hajautetun energiatuotannon monitieteinen tutkimusyksikkö.**
6. **Pohjanmaan korkeakoulurakennetta tulee edelleen vahvistaa kehittämällä korkeakoulukonsortiota.**
7. **Yliopiston palvelukeskuksen Certian resurssit tulee varmistaa.**
8. **Kielipalvelukeskuksen toiminta tulee käynnistää sijoituspaikkanaan Vaasa.**

Pohjanmaan korkeakoulurakenteen kehittämisen päälinjaukset

Pohjanmaan maakunnassa on yksi itsenäinen yliopisto, Vaasan yliopisto sekä kaksi vahvaa yliopistoyksikköä (Åbo Akademi ja Svenska handelshögskolan i Vasa), kaksi ammattikorkeakoulua (Vaasan ammattikorkeakoulu ja Svenska yrkeshögskolan, 1.8.2008 Novia) sekä tiivistä yhteistyötä usean muun yliopiston kanssa (mm. Helsingin yliopisto ja Taideteollinen korkeakoulu). Pohjanmaan maakunnan näkökulmasta on Vaasan yliopiston toiminnan turvaaminen ja kehittäminen ehdottoman tärkeää. Vaasan yliopiston toimintaa Seinäjoella tullaan laajentamaan Tampereen yliopiston lakkauttaessa täydennyskoulutustoiminnan Seinäjoelta. Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyön kehittämistä jatketaan strategisen liittoutuman muodostamiseksi. Svenska handelshögskolanin toiminnan jatkuminen Vaasassa on edellytys ruotsinkielisen kauppatieteellisen opetuksen ja tutkimuksen varmistamiseksi niin alueen väestön kuin elinkeinoelämän tarpeita ajatellen. Åbo Akademin antamaa yhteiskunta- ja valtiotieteellistä koulutusta Vaasassa tulee vahvistaa. Vaasan yliopisto ja Åbo Akademi syventävät yhteistyötään. Yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa oikeustieteellisen koulutuksen osalta tulee edelleen kehittää ja vahvistaa. Taideteollisen korkeakoulun (1.8.2009 alkaen Aalto-yliopisto) ja Vaasan yliopiston yhteisen laitoksen Länsi-Suomen muotoilukeskuksen MUOVAn toiminnalliset resurssit on turvattava. Pohjanmaan korkeakoulujen yhteistä tiedekirjastoa Tritoniaa vahvistetaan teknisen ja sosiaalialojen kokoelmien keskittämällä. Pohjanmaan maakunnassa toimivien ammattikorkeakoulujen kehittämistä tulee tukea lähtökohtaisesti niiden vahvuusalueiden perusteella

ja samanaikaisesti käynnistää selvitystyö Pohjanmaan maakunnissa toimivien ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämiseksi.

Pohjanmaan maakunnan elinkeinoelämä on kilpailukykyistä monilla aloilla, mutta korkea-asteen koulutuksen aloituspaikat ja julkiset t&k-panostukset ovat kokonaisuutena alle maan keskiarvon.

Työperusteisen maahanmuuton edistämiseksi tulee kiinnittää huomiota ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden kotouttamisen edistämiseen. Korkeakouluopiskelijat ovat väliinpuotoajaryhmä kotouttamistoimenpiteiden osalta, esim. kielen opiskelussa.

Alueellistamisessa Pohjanmaan liiton tavoitteena on toimia tehokkaana hallinnon kehittäjänä valtiollisten työpaikkojen lisäämiseksi maakunnassa ja siihen liittyen on tärkeää varmistaa Vaasa pääpaikkanaan toimintansa käynnistäneen yliopistojen palvelukeskus Certian toiminnallisten resurssien turvaaminen sekä erityisesti kielipalvelukeskuksen toiminnan käynnistäminen sijoituspaikkanaan Vaasa.

Pohjanmaan korkeakoulujen yhteistyön vahvistaminen

Maakunnan näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää yhdistää alueella toimivien yliopistojen ja korkeakoulujen osaamista ja vahvistaa Pohjanmaan korkeakoulujen kilpailukykyä. Pohjanmaan korkeakoulujen vahvuusalueet ovat kauppatieteellinen, kieli- ja viestintä- ja media-ala, teknillinen, pedagoginen, yhteiskuntatieteellinen, luonnontieteellinen sekä lakitieteellinen koulutus ja tutkimus. Sekä maakuntien kehittämisen että yksittäisten yksikköjen näkökulmasta yhteistyön tiivistämisellä alueellisella tasolla on selkeät edut ja toimintaympäristö hyötyy entistä vahvemmassa osaamis pohjasta ja laajentuvasta poikkitieteellisestä yhteistyöstä.

Toteutusaikataulu

Pohjanmaan korkeakoulurakenteen selvitystyö tulee toteuttaa vuoden 2009 aikana.

Korkeakoulujen toimintamahdollisuuksien parantamiseen liittyvä asiakokonaisuus

- **Yliopistojen ja korkeakoulujen perusrahoituksen tasonkorotus 4-5 % (+inflaatiokorjaus)**
- **Yliopistojen ja korkeakoulujen aloituspaikkamäärien lisääminen: esimerkiksi energia-alaan liittyen aloituspaikkojen lisätarve on 20 Vaasan yliopistossa ja 20 insinöörikoulutuksessa (VAMK, Novia).**
- **Julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen osuuden merkittävä lisääminen**

Korkeakouluverkoston kehittämiseen liittyvä hankekokonaisuus

- **Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyön tiivistäminen, tavoitteena strateginen liittoutuma**
- **Åbo Akademin antaman yhteiskunta- ja valtiotieteellisen koulutuksen vahvistaminen Vaasassa**
- **Helsingin yliopiston Vaasassa antaman juristikoulutuksen kehittäminen**
- **Svenska Handelshögskolanin ekonomikoulutuksen turvaaminen Vaasassa**
- **Novian toiminnan vakiinnuttaminen**
- **Pohjanmaan maakuntien alueella toimivien ammattikorkeakoulujen yhteistyömallin selvitys**
- **Yliopistojen palvelukeskus Certian resurssoinnin varmistaminen**

- Valtion kielipalvelukeskuksen toiminnan aloittamisen varmistaminen, sijoituspaikkana Vaasa
- Åbo Akademin ja Vaasan yliopiston yhteistyön syventäminen
- Taideteollisen korkeakoulun (1.8.2009 lähtien Aalto-yliopisto) ja Vaasan yliopiston Länsi-Suomen muotoilukeskuksen MUOVAn resurssien turvaaminen Vaasassa
- **Pietarsaaren yliopisto- ja korkeakoulukampuksen kehittäminen**
- Vaasan korkeakoulujen yhteisen tiedekirjaston Tritonian kehittämisrahoituksen turvaaminen
- Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja osaamisen keskittymä BoWer
- Vesistöalan korkeakoulutasoisten koulutuspaikkojen lisääminen
- Hajautetun energiantuotannon kehittämissyksikön perustaminen Vaasaan
- Energia- ja ympäristöliiketoiminnan tutkimusyksikön perustaminen Vaasan yliopistoon
- Energia-tohtoriohjelma/Vaasan yliopisto
- Energia-MBA/Vaasan yliopisto

Rahoitussuunnitelma

Rahoitussuunnitelmassa suurin osa hankkeista sijoittuu yliopiston ja korkeakoulujen perusrahoituksen alla. Näitä hankkeita ei tässä yhteydessä ole erikseen nostettu esiin. Näin ollen peruskysymykseksi nousee yliopistojen ja korkeakoulujen perusrahoituksen riittävyys suhteessa toimintojen kehittämiseen. Rahoitussuunnitelmassa on esitetty ne hankkeet, jotka eivät sisälly yliopistojen ja korkeakoulujen perusrahoituksen piiriin ja erikseen on nostettu esiin yliopistojen tasonkorotustarve.

Rahoitussuunnitelma, milj. euroa/OPM

Momentti	HANKE	Lähtöta so 2008	E2009	E2010	E2011	E2012	E2013
29.50.01	VY ja VAMK yhteinen toimintarakenne	0,200	0,607	0,402	1,017		
29.50.01	Tiedekirjasto Tritonian kehittäminen	0,100	0,140				
29.50.01	Bower-hyvinvointitutkimuksen koordinointi	0	0,050	0,050	0,050		
29.50.01	Hajautetun energiantuotannon tutkimusyksikkö Rakenteet Koulutus	0		0,340 0,050	0,340 0,050	0,340 0,050	0,340 0,050
29.50.01	Yliopistojen toimintamenot/tasonkorotus		2,500	2,500	2,500	2,500	2,500
29.40.20	Novia kehittämiskustannukset	0,100	0,103	0,500	0,500		
29.40.20	VAMK:n rakenteellinen kehittäminen	0	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
29.50.04	Yliopistojen palvelukeskus	5,000+ (10,000 Certia)	5,000				

		+yliopis -tot)					
29.50.04	Valtionkieli- palvelukeskus	0	0,400	0,800	1,000	0,300	
Kuntien rahoitus	Bower	0,030	0,060	0,060	0,030		
Yksityinen rahoitus	Energiatohtori- ja MBA- ohjelmat			0,225	0,225	0,225	0,225

NEUVOTTELUESITYS 2:

Pohjanmaan energia-alan osaamisklusterin kehittäminen (OPM, TEM)

Taustaa

Pohjanmaan maakunta panostaa voimakkaasti energiaklusterin kehittämiseen. Vaasan seudun energiateknologiaklusteriin kuuluu noin 400 yritystä, jotka työllistävät yhteensä noin 11 000 henkilöä (6 000 kärkiyrityksissä ja 5 000 verkostoissa). Leimaa-antavaa on toiminnan yritysveltoisuus ja kansainvälisyys viennin arvon ollessa noin 70 %. Energiateknologiateollisuuden liikevaihto valtakunnan tasolla on noin 5 mrd €/vuosi, josta Vaasan seudun osuus on 1,3 mrd euroa/vuosi. Pohjanmaan maakunnassa toimitaan ns. triple helix-periaatteen mukaisesti, jossa elinkeinoelämän tarpeet ohjaavat pitkälti tutkimus- ja kehittämistoiminnan suuntaamista ja resurssointia. Pohjanmaan liitto korostaa tarvetta energia-alan tutkimus- ja kehittämistoiminnan sekä investointien julkisen rahoituksen lisäämiseen. Energia-alan työvoiman saatavuuteen tulee panostaa voimakkaasti ja alan koulutuspaikkoja eri koulutusasteilla tulee lisätä.

Pohjanmaan energia-alan osaamiskeskittymän muodostavat alalla toimivat yritykset, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot sekä valtakunnallista energiateknologian osaamiskeskusohjelmaa koordinoiva Oy Teknologikeskus Merinova Ab. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ytimen muodostaa Vaasan energiainstituutti VEI, joka on Vaasassa toimivien korkeakoulujen (Vaasan yliopisto, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Novia) yhteinen erillinen laitos. Energiateknologia on myös Vaasan tiedepuiston ydinala. Energiateknologian tutkimusresurssit Vaasassa ovat nyt jo mittavat ja t&k-sektorin panostukset ovat vuositasolla liki 40 miljoonaa euroa ja t&k -tehtävissä työskentelee noin 1000 henkilöä, joista yli 95 % yrityksissä. Tutkimusrahoitus nojaa pitkälti yksityiseen sektoriin. Tavoitteena on nyt erityisesti vahvistaa julkisen sektorin tutkimus- ja kehityspanostuksia. Energia ja ympäristö SHOK:n toimintaan osallistuvat osakkaina ABB, Oy, Wärtsilä Oyj ja Vaasan yliopisto. Osaamiskeskustoiminnan yhteistyön hoitamiseksi on tavoitteena saada klusterin koordinaattori jäseneksi energia-alan SHOK:n tutkimusvaliokuntaan.

Vaasassa toimivat korkeakoulut ovat tehostamassa energia-alan koulutustaan elinkeinoelämän tarpeiden mukaisesti. Uudistaminen tulee koskemaan niin Vaasan yliopiston antamaa DI-koulutusta kuin myös insinöörikoulutusta. Alan liiketoiminnallisen osaamisen kehittämiseksi on Vaasan yliopistossa suunnitteilla sekä energia-alan MBA-koulutus- että tohtorikoulutusohjelmat.

Energiaklusterin kehittämiskokonaisuus

Valtakunnallinen hajautetun energiantuotannon tutkimus- ja kehittämissyksikkö

Pohjanmaan maakunta esittää kolmitasoista energiakokonaisuutta, jossa yhdistyvät niin yliopistojen ja korkeakoulujen, elinkeinoelämän sekä valtakunnallista osaamiskeskusohjelmaa koordinoivan Oy Teknologikeskus Merinova Ab:n kehittäminen.

Kehittämiskokonaisuus koostuu seuraavista osa-alueista:

1) **Rakenteiden kehittäminen**

Valtakunnallisen hajautetun energiatuotannon tutkimus- ja kehittämissyksikön perustaminen Vaasaan toteutetaan terävöittämällä alueen osajaverkoston rakennetta. Tutkimus- ja kehittämissyksikön kehittäminen edellyttää jo nykyään toimivan Vaasan energiainstituutin (VEI) toiminnallisten resurssien vahvistamista sekä kahden uuden laboratorion sekä yhden tutkimusyksikön perustamista. Tutkimus- ja kehittämissyksikön hallinnollinen vastuu on organisatorisesti vahvistetulla Vaasan energiainstituutilla. Käytännössä tämä merkitsee tarvetta vahvistaa Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulun ja Novian resursseja. Kehittämissyksikön alle perustetaan sähköenergiatekniikan laboratorio, biopolttoainelaboratorio sekä energia- ja ympäristöliiketoiminnan tutkimusyksikkö. Toiminnan fyysinen pääpaikka tulee olemaan Vaasan tiedepuiston Innotalo Palosaaren kampusalueella.

2) **T&K-ohjelmat ja hankkeet**

Toiminnan tehostamiselle pyritään energia-alan julkisten tutkimus- ja kehittämisresurssien lisäämiseen. Jo tällä hetkellä on tiedossa erittäin mittavat tarpeet seuraavan listauksen mukaisten tutkimushankkeiden toteuttamiseksi. Hankkeet on suunniteltu ja toteutetaan pitkälti Vaasan energia-instituutin ja Oy Teknologikeskus Merinova Ab:n yhteistyönä, osin osana osaamiskeskusohjelmaa.

Energiateknologian osaamiskeskusohjelmaan liittyvät tutkimus- ja kehittämishankkeet (TEM)

Uusiutuvan energian EU-direktiivin vaikutukset suomalaisen uusiutuvan energian teknologian kysyntään Euroopassa (klusterin yhteishanke)
Biokaasu energiayrittäjyystoimintana (yhteishanke Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan kanssa)
BIOMODE-hankeohjelma biokaasun liikennekäytön edistämiseksi

Vaasan energia-instituutin tutkimus- ja kehittämishankkeet (OPM, TEM)

Biopolttoaineiden tutkimus- ja kehittämisohjelma
BIETRO biodieselin tutkimusohjelma
- Biopolttoainelaboratorion käynnistäminen
- BIOMODE-hankeohjelma biokaasun liikennekäytön edistämiseksi (myös OSKE-hanke)
Sedimenttilämmön ja matalaenergiatekniikan hyödyntämisen tutkimus- ja kehittämisohjelma
Kasvihuoneiden energihuollon tutkimusohjelma
Matala- ja passiivienergiakasvihuone
Tuulivoiman tutkimus- ja kehittämishanke
Energiamarkkinoiden toimivuus – kuluttajan näkökulma –tutkimus
Ostrobothnia 3E – Energy, Economy, Environment – energiaratkaisujen inventointi- ja aluetalousmallin kehittäminen
Smart Village –energiaomavarainen kunta ja microgrid-suunnitelma
Kestävän energihuollon mallit
Energiamarkkinoiden toimivuus
Automaattinen mittarinluku ja 2-suuntainen tiedonsiirto
DESME- Designing Smart Energy (MUOVA), Tekes-hanke (MUOVA)
RESGEN, EU:n 7. puiteohjelman tutkimus- ja kehittämishanke

3) **Koulutus (OPM)**

Vaasan alueella erityispiirteensä on tiedekorkeakoulun (VY) ja ammattikorkeakoulujen koulutus- ja tutkimusyhteistyö. Pohjanmaan alueella yhteistyötä tehdään Vaasan ammattikorkeakoulun ja Novian kanssa sekä ylimaakunnallisesti laajemmin Seinäjoen, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulujen ja Turun ammattikorkeakoulun kanssa. Vaasan yliopiston, Novian ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteiskäytössä on Technobothnia HighTech-laboratorio, jota hyödynnetään sekä tutkimuksessa että koulutuksessa.

Vaasan yliopisto sekä alueella toimivat ammattikorkeakoulut tulevat kehittämään koulutustaan vastaamaan entistä paremmin energia-alan yritysten työvoimatarpeita. Tästä esimerkkinä voidaan mainita Vaasan yliopiston tekniikan alan keskittämisen energia-alaan ja suunnitelmat energia- ja ympäristöliiketoiminnan tutkimusyksikön perustamiseksi sekä ammattikorkeakoulujen energia-alan koulutuksen ja tutkimuksen vahvistamiseksi. Yliopisto kehittää energia-alan toimialatutkimustaan ja tavoitteena on sekä energia-alan MBA- ja tohtoriohjelman käynnistäminen. Aloituspaiikkojen lisätarpeeksi voidaan tässä vaiheessa arvioida 20 Vaasan yliopistossa ja 20 VAMK:n ja Novian insinöörinkoulutuksessa yhteensä.

Rahoitussuunnitelma

Rahoitussuunnitelmassa on esitetty hajautetun energiantuotannon kehittämissyksikön rahoitussuunnitelma. Esitykset kohdentuvat sekä opetusministeriön että työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloille. Aloituspaiikkojen lisääminen liittyy yliopistojen ja korkeakoulujen perusrahoituksen tasonkorotustarpeeseen eikä sitä ole tarkemmin yksilöity tässä esityksessä.

Valtakunnallinen hajautetun energiantuotannon kehittämissyksikkö Rahoitussuunnitelma, milj. euroa.

Valtion osuus momentti:	Valtakunnallinen hajautetun energiantuotannon kehittämissyksikkö	S 2009	S 2010	S 2011	S2012	S2013
29.50.01/32.60.40	Rakenteet	0,425	0,340	0,340-	0,340	0,340
32.60.40	T&K –ohjelmat		0,725	0,340	0,280	0,225
29.50.01	Koulutus		0,050	0,050	0,050	0,050
Valtio yhteensä		0,325	1,015	0,630-	0,570	0,515
Kuntien rahoitus	Rakenteet		0,135	0,135	0,135	0,135
	T&K –ohjelmat	-	0,155	0,120	0,105	0,080
	Koulutus		.	-	-	-
Kunnat yhteensä		-	0,290	0,255	0,240	0,215
Yksityinen rahoitus arvio	Rakenteet		0,105	0,105	0,105	0,105
	T&K –ohjelmat		0,085	0,090	0,090	0,090
	Koulutus		0,225	0,225	0,225	0,225
Yksityinen yhteensä			0,415	0,420	0,420	0,420

7. RAHOITUSSUUNNITELMA

Pohjanmaan vuosien 2009–2010 toteuttamissuunnitelman rahoitussuunnitelma on liitteenä 3.

Liite 2

Selvitys Pohjanmaan vuosien 2009–2010 toteuttamissuunnitelmassa käytetyistä lyhenteistä

AKO	Aluekeskusohjelma
ALKU	Aluehallintouudistus
ALLU	Aluehallintoviranomainen
AMK	Ammattikorkeakoulu
AMO	Maaseutupoliittisen erityisohjelman alueellinen maaseutuosio
BOTNIA-ATLANTICA	EU:n alueellisen yhteistyön tavoite Botnia-Atlantica –alueella (Suomi: Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Satakunnan maakunnat, Ruotsi: Västerbottenin ja Västernorrlandin läänit ja Nordanstigin kunta, Norja: Norrlands fylke)
EAKR	Euroopan aluekehitysrahasto
EKTR	Euroopan kalatalousrahasto
ELLU	Elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskus
EMR	Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto)/ EU:n alueellinen maaseutuohjelma
ESR	Euroopan sosiaalirahasto
ICT	Information and communication technology/ Viestintä- ja kommunikaatioteknologia
ICZM	Integrated Coastal Zone Management/Rannikkoalueiden yhdennetty käyttö ja hoito
IPPC	Yhdennetty päästöjen ja vaikutusten hallinta teollisessa toiminnassa
KOKO	Koheesio- ja kilpailukykyohjelma
LEADER	Euroopan alueellisen maaseutuohjelma/paikallisten toimintaryhmien toteuttama maaseudun paikallisiin kehittämistarpeisiin perustuva ohjelma
LVM	Liikenne- ja viestintäministeriö
MKR	Maakunnan kehittämisraha
MMM	Maa- ja metsätalousministeriö
MYR	Maakunnan yhteistyöryhmä
NATURA	EU:n luonnonsuojelualueverkosto
NOPUS	Nordiska utbildningsprogrammet för utveckling av social service
OPM	Opetusministeriö
OSKE	Osaamiskeskusohjelma
PARAS	Kunta- ja palvelurakennemuudistus-hanke
SOnetBOTNIA	Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus
SOVA	Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi
STM	Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
TA	Talousarvio
TAE	Talousarvioesitys
TEKES	Teknologioiden ja innovaatioiden kehittämiskeskus
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö (kauppa- ja teollisuusministeriö ja työministeriö yhdistyvät suunnitelmien mukaan 1.1.2008 muodostaen uuden työ- ja elinkeinoministeriön)
TE-keskus	Työvoima- ja elinkeinokeskus
VEI	Vaasan energiainstituutti
YM	Ympäristöministeriö

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA

Liite 3 20.10.2008

Rahoitus 2009-2013, milj.€ (1 000 € tarkkuudella esim. 1,234 milj.€)

Kaikille maakunnille yhteiset määrärahat.

 Maakunta: **Pohjanmaa**

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013
LVM	31.60.63	Joukkoliikenteen palveluiden osto ja kehittäminen	3,312	3,200	3,200	3,200	3,200	3,200
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	0,700	1,200	1,300	1,400	1,400	1,400
TEM	32.30.51	Työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimet	12,555	10,850	10,700	10,700	10,700	10,700
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	0,200	0,267	0,200	0,200	0,200	0,200
TEM	32.50.43	Maakunnan kehittämisraha (yhteensä)	1,656	1,700	1,725	1,750	1,775	1,850
TEM	32.50.43	- OSKE	0,340	0,350	0,350	0,350	0,350	0,350
TEM	32.50.43	- KOKO	0,691	0,700	0,700	0,700	0,700	0,700
TEM	32.50.43	- Ohjelmiin sitomaton	0,625	0,650	0,675	0,700	0,725	0,800
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha						
YM	35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen	0,000	0,200	0,200	0,200	0,200	0,200
YM	35.10.77	Ympäristötyöt	0,747	0,355	1,170	2,230	1,355	0,135
		Valtion rahoitus yhteensä	19,170	17,772	18,495	19,680	18,830	17,685
		Kuntien rahoitus *	2,800	2,200	2,200	2,200	2,200	2,200
		Julkinen rahoitus yhteensä	21,970	19,972	20,695	21,880	21,030	19,885
		Yksityinen rahoitus *	1,000	0,900	0,900	0,900	0,900	0,900
		RAHOITUS YHTEENSÄ	22,970	20,872	21,595	22,780	21,930	20,785

* Arvio rahoituksen määrästä.

**) sis. EP, KP ja Pohjanmaa)

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013
TEM	32.30.42	Finnvera Oyj:n korkotuet	-	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300
TEM	32.20.42	Energiaklusteri-osaamiskeskusohjelman koordinointi	0,185	0,185	0,185	0,185	0,185	0,185
TEM	32.60.40	Energiaklusterin kehittäminen	-	0,125	0,960	0,580	0,580	0,465
TEM	32.20.06	TEKES-toimintamenot, pk-sektorin t&k-hanke, metsä ja puu	-	-	1,200	1,200	1,200	1,200
MMM	30.60.45	Metsäluonnon hoidon edistäminen	0,520	0,700	0,800	0,800	0,800	0,800
MMM	30.50.31	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen	0,250	0,575	1,250	1,850	3,225	3,950
MMM	30.20.47	Laatujärjestelmien kehittäminen (Martens tutk.kasvihuone)	-	1,500	-	-	-	-
MMM	30.01.40	Bioenergian tuotantoavustukset (kasvihuoneiden energiaratk.)	-	0,070	0,050	0,050	0,050	0,050
MMM	30.20.43	Maatalouden ympäristötuki ym. (Happamat sulf.maat)	-	0,120	-	-	-	-
MMM	30.01.03	Maaseutuviraston toimintamenot (ruotsinkielinen yksikkö)	-	0,150	0,150	0,150	0,150	0,150
MMM	30.40.50	Riistatalouden edistäminen/kansallinen hyljekeskus	-	0,200	0,300	0,500	-	-
LVM	31.24.78	Eräät tiehankkeet	-	-	0,500	20,000	30,000	8,000
LVM	31.24.21	Perustienpito (sis. alueelliset investoinnit)	23,112	23,184	23,616	23,256	23,256	23,256
LVM	31.25.50	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon	0,905	0,780	0,780	0,780	0,780	0,780
LVM	31.40.78	Eräät ratahankkeet	3,000	57,900	68,000	25,000	24,000	8,000
LVM	31.50.52	Ilmaliikenteen korvaukset	-	0,765	1,000	1,000	-	-
LVM	31.60.63	Joukkoliikenteen ostopalvelut (Merenkurkun liikenne)	0,500	0,600	0,600	-	-	-
LVM	31.30.77	Väyläverkon kehittäminen	-	-	14,000	8,500	-	-
YM	35.10.52	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät(maailmanperintö)	0,600	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
YM	35.20.37	Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen	0,014	0,010	0,010	0,010	0,010	0,010
YM	35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	0,500	0,100	0,100	0,100	0,100	0,100
YM	35.99.65	Eräät avustukset	0,010	0,010	0,010	0,010	0,010	0,010
YM	35.20.87	Luonnonsuojelualueiden hankkiminen	-	2,800	2,800	2,800	-	-
YM	35.20.63	Luonnonsuojelualueiden rauhoitukset	-	2,800	2,800	2,800	2,100	1,577
YM	35.01.65	Avustukset järjestöille ja ympäristön hoitoon (ICZM)	-	0,100	0,200	0,075	0,075	-
YM	35.10.21	Eräät luonnonsuojelun menot (happamat sulfaattimaat ym)	0,060	0,160	0,210	0,210	0,210	0,060
STM	33.80.40	Maatalousyrittäjien lomitus toiminta	-	2,125	2,125	5,100	5,100	5,100
STM	33.03.63	Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin	1,485	0,799	3,494	3,494	1,600	1,600
STM	33.60.63	Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan	0,320	0,320	0,320	0,320	0,320	0,320
OPM	29.50.01	Yliopistojen toimintamenot (sis. n.5 % korotus+hankerahoitus)	-	3,297	3,417	4,032	2,965	2,965
OPM	29.40.20	Ammattikorkeakoululaitoksen yhteiset menot(VAMK,Novia)	0,100	0,303	0,600	0,600	0,100	0,100
OPM	29.50.04	Yliopistojen palvelukeskuksen toimintamenot(sis.kielipalv.kesku)	5,000	5,400	0,800	1,000	0,300	-
OPM	29.80.52	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot,urheilukaupat	-	0,050	0,050	0,050	0,050	0,050
OPM	29.80.52	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot, tanssikeskus	-	-	0,080	-	-	-
OPM	29.80.52	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot, lastenkulttuuriv.	-	0,060	0,060	-	-	-
OPM	29.80.52	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot,hevosurheilukeskus	-	0,550	-	-	-	-
OPM	29.80.32	Valtionosuudet ja avustukset museoille	-	0,192	0,192	0,192	0,192	0,192
SM	26.40.62	Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden...	-	0,040	0,040	0,040	0,040	0,040
		Valtion rahoitus yhteensä	36,561	106,270	130,999	104,984	97,698	59,200
		Kuntien rahoitus *	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
		Julkinen rahoitus yhteensä	40,561	110,270	134,999	108,984	101,698	63,200
		Yksityinen rahoitus *	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
		RAHOITUS YHTEENSÄ	45,561	115,270	139,999	113,984	106,698	68,200

* = arvio rahoituksesta

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA

Rahoitus 2009-2013, milj.€ (1 000 € tarkkuudella esim. 1,234 milj.€)

EU-ohjelmat

 Maakunta: **Pohjanmaa**

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi ja toteutettava ohjelma	Lähtötaso 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012	Esitys 2013
MMM	30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen						
		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma:	6,068	2,700	2,700	2,700	2,700	2,700
MMM	30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä						
		Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma:	6,945	3,300	3,300	3,300	3,300	3,300
MMM	30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepoliitikan edistäminen	1,285	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
TEM	32.50.64 (32.70.64)	EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013	3,023	3,085	3,118	3,148	3,179	3,209
		EAKR -toimenpideohjelma:	1,589	1,623	1,626	1,626	1,626	1,626
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:	1,434	1,462	1,492	1,522	1,553	1,583
		- Valtakunnallinen	0,689	0,702	0,717	0,731	0,746	0,760
		- Alueellinen	0,745	0,760	0,775	0,791	0,807	0,823
TEM	32.50.65 (32.70.65)	Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013	3,289	3,317	3,354	3,388	3,422	3,457
		EAKR -toimenpideohjelma:	1,662	1,657	1,661	1,661	1,661	1,661
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:	1,627	1,660	1,693	1,727	1,761	1,796
		- Valtakunnallinen	0,777	0,793	0,809	0,825	0,841	0,858
		- Alueellinen	0,850	0,867	0,884	0,902	0,920	0,938
			9,091	5,785	5,818	5,848	5,879	5,909
EU:n rahoitus yhteensä								
Valtion rahoitus yhteensä			11,519	8,617	8,654	8,688	8,722	8,757
Kuntien rahoitus *			2,500	1,700	1,700	1,700	1,700	1,700
Julkisen rahoitus yhteensä			23,110	16,102	16,172	16,236	16,301	16,366
Yksityinen rahoitus *			1,300	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
RAHOITUS YHTEENSÄ			24,410	17,102	17,172	17,236	17,301	17,366

* Arvio rahoituksen määrästä.

Pohjanmaan maakunta

Maakunnan yhteistyöasiakirja 2009–2010

1. Maakuntaohjelma - Kilpailukykyinen kestävän kehityksen ja sosiaalisen pääoman Pohjanmaa	3
2. Maakunnan yhteistyöasiakirja	3
2.1. Rakennerahasto-ohjelmien toteuttamisen ja alueiden kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittaminen	6
2.2. Pohjanmaan maakunnan rahoituskehykset	7
3. Rakennerahasto-ohjelmien painopisteet toimintalinjoittain	8
3.1. Länsi-Suomen Alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoite -ohjelma (EAKR)	8
Pohjanmaan maakunnan määrälliset tavoitteet 2007–2013	8
3.2. Priorisoidut toimenpiteet Pohjanmaan maakunnassa	8
3.2.1. EAKR-ohjelma	8
Yhteiset arviointiperusteet	8
Yhteiset arviointiperusteet pohjautuvat Eura 2007 -järjestelmässä esitettyihin kriteereihin.	8
Toimintalinja 1: Yritystoiminnan edistäminen	9
Toimintalinja 2: Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen	10
Toimintalinjat 1 ja 2	10
Toimintalinja 3: Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen	10
Toimintalinja 4: Suurten kaupunkiseutujen kehittäminen	11
3.2 ESR-ohjelma	11
Yhteiset arviointiperusteet	11
Yhteiset arviointiperusteet pohjautuvat Eura 2007 -järjestelmässä esitettyihin kriteereihin.	11
Toimintalinja 1: Työorganisaatioiden, työssä olevien ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyyden lisääminen	12
Toimintalinja 2: Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy	13
Toimintalinja 3: Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis- ja palvelujärjestelmien kehittäminen	13
Toimintalinja 4: Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa	14

1. Maakuntaohjelma - Kilpailukykyinen kestävän kehityksen ja sosiaalisen pääoman Pohjanmaa

Maakuntaohjelma on strateginen suunnitelma, josta käy ilmi maakunnan oma tahto sekä toimijoiden välinen työnjako ja yhteistyö. Pohjanmaan kilpailukykyyn vahvistamiseksi vuosina 2007–2010 toimijoiden tavoitteena on erityisesti

- innovaatiojärjestelmän ja osaamisen kehittäminen
- saavutettavuuden, tasapainoisen aluerakenteen ja hajautetun energiatuotannon kehittäminen
- sosiaalisen pääoman kehittäminen
- luonnon ja ympäristön hyvinvoinnin edistäminen.

Nämä neljä tärkeintä tavoitetta muodostavat vuosien 2007–2010 Pohjanmaan maakuntaohjelman toimintalinjat.

Maakuntaan eri EU-ohjelmien kautta kohdennettavat varat muodostavat osan maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman rahoituksesta. Kullakin EU-ohjelmalla on kuitenkin omat tavoitteensa, painopisteensä ja toimenpiteensä, joilla pyritään toteuttamaan EU:n Lissabonin strategiassa vahvistetut tavoitteet.

2. Maakunnan yhteistyöasiakirja

Maakunnan yhteistyöasiakirjassa määritellään toimintalinjoittain maakunnan priorisoimat toimenpiteet ja rakennerahastovarojen jakautuminen eri viranomaisten välillä seuraavana varainhoitovuonna. Rahoitusosuuksiin sisältyy myös valtion, kuntien ja muiden julkisten tahojen vastinrahoitus. Rakennerahastovarat koostuvat maakunnalle osoitetuista Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) alueellisen osion varoista. Yhteensovitusta varten huomioidaan maaseudun kehittämisohjelma (maaseuturahasto), paikallisten toimintaryhmien ohjelmat, kalatalousrahasto (EKTR) ja ESR-ohjelman kansallinen osio.

Maakunnan yhteistyöasiakirja laaditaan samanaikaisesti maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman kanssa ja hyväksytään maakunnan yhteistyöryhmässä vuosittain lokakuussa.

EAKR-ohjelma

Pohjanmaalla keskitymme Länsi-Suomen Alueellinen kilpailukyky- ja työllisyys -tavoiteohjelmassa yrittäjyyden edistämiseen, yrittäjyystoiminnan edellytysten kehittämiseen sekä innovaatiojärjestelmien ja osaamisen siirron kehittämiseen alueellisella ja paikallisella tasolla. EAKR-ohjelman kautta tuetaan lisäksi elinkeinotoiminnan ja yrittäjyyden edellytyksiä edistäviä kulttuuri- ja ympäristöhankkeita. Ohjelma jakaantuu toimintalinjoihin ja erityistee-moihin.

Toimintalinjoilla tuetaan suoraan ohjelma-asiakirjassa haasteellisiksi määriteltyjä alueita (Suupohjan rannikkoseutu ja Kyrönmaa).

Erityistee-moilla panostetaan koko ohjelma-alueen kehitystä vahvistaviin sekä osaamis- ja aluekeskusohjelmien puitteissa tapahtuvaa toimintaa tukeviin osa-alueisiin.

Pohjanmaalla erityisteemat on sisällytetty maakuntaohjelmaan. Päävastuu EAKR-ohjelman hallinnoinnista maakunnassa on Pohjanmaan liitolla.

ESR-ohjelma

ESR-ohjelmalla tuetaan ensisijaisesti eri työvoima- ja koulutuspoliittisia toimia. Niissä huomioidaan ikääntyvä väestö, rakennetyöttömyys, osaavan työvoiman saanti, maahanmuuton tarve, työelämän kehittäminen, sosiaalisten innovaatioiden lisääntyvä käyttö, mm. pk-yritysten ja niiden henkilökunnan sopeutumiskyky sekä tarve yrittäjien määrän kasvattamiseen, yritystoiminnan vahvistamiseen ja alueellisen kilpailukyvyn lisäämiseen. Toimenpiteet toteutetaan lähinnä erilaisin osaamista kehittävin toimin ja koulutuspanostuksin. ESR-ohjelma koostuu valtakunnallisesta ja alueellisesta osiosta. Valtakunnallinen osio kattaa koko Suomen ja sitä johtavat asianosaiset ministeriöt (ensisijaisesti työ- ja elinkeinoministeriö sekä opetusministeriö). ESR-ohjelman alueellinen osio kanavoidaan suuralueittain maakuntiin, missä eri viranomaiset päättävät hankkeista.

Päävastuu ESR-ohjelman hallinnoinnista maakunnassa on TE-keskuksen työvoimaosastolla.

Maaseutuohjelma

Maaseudun kehittämistä rahoitetaan ohjelmakaudella 2007–2013 EU:n uuden maaseuturahaston (Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto) varoin. Rahastolla on neljä toimintalinjaa. Ensimmäinen toimintalinja käsittää mm. nuorille maanviljelijöille, maa- ja metsätaloustuottajien koulutukseen, maatalouden investointeihin sekä elintarvike-, puutavara- ja bioenergiasektorin kehittämiseen tarkoitettut tuet. Toiseen toimintalinjaan kuuluvat mm. haasteellisten alueiden tuki, Natura 2000 -tuet (LFA), maanviljelyyn liittyvät ympäristötuet ja eläinten hyvinvointi. Kolmas toimintalinja sisältää mm. maaseutuelinkeinojen monipuolistamisen, elinkeinojen kehittämisen tiloilla ja muissa maaseudun mikroyrityksissä, maaseutumatkailun sekä maaseutupalveluiden ja kylien kehittämisen. Neljänteen toimintalinjaan kuuluvat paikallisten toimintaryhmien työ näiden toimintalinjojen mukaisesti ja yhteistyö toimintaryhmien alueiden ja valtioiden välillä. Aivan uusia toimenpiteitä ohjelmassa ovat mm. tuki elintarvikkeiden jalostukseen, eläinten hyvinvointiin ja maaseudun mikroyritysten kehittämiseen (http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maaseutu_rakentaminen/ohjelmakausi20072013/manner-suomi.html). Päävastuu maaseudun kehittämisohjelman alueellisen osion hallinnoinnista maakunnassa on TE-keskuksen maaseutuosastolla.

Katsaus maakunnan EU-rahoitukseen

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMIS- SUUNITELMA

Rahoitus 2009–2013, milj.€ (1 000 € tarkkuudella esim. 1,234 milj.€)

EU-ohjelmat

Maakunta: Pohjanmaa

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi ja toteutettava ohjelma	Lähtötaso 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011
MMM	30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen				
		Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma:	6,068	2,700	2,700	2,700
MMM	30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä				
		Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma:	6,945	3,300	3,300	3,300
MMM	30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen	1,285	2,000	2,000	2,000
TEM	32.50.64 (32.70.64)	EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013	3,023	3,085	3,118	3,148
		EAKR -toimenpideohjelma:	1,589	1,623	1,626	1,626
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:	1,434	1,462	1,492	1,522
		- Valtakunnallinen	0,689	0,702	0,717	0,731
		- Alueellinen	0,745	0,760	0,775	0,791
TEM	32.50.65 (32.70.65)	Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013	3,289	3,317	3,354	3,388
		EAKR -toimenpideohjelma:	1,662	1,657	1,661	1,661
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:	1,627	1,660	1,693	1,727
		- Valtakunnallinen	0,777	0,793	0,809	0,825
		- Alueellinen	0,850	0,867	0,884	0,902
EU:n rahoitus yhteensä			9,091	5,785	5,818	5,848
Valtion rahoitus yhteensä			11,519	8,617	8,654	8,688
Kuntien rahoitus *			2,500	1,700	1,700	1,700
Julkinen rahoitus yhteensä			23,110	16,102	16,172	16,236
Yksityinen rahoitus *			1,300	1,000	1,000	1,000
RAHOITUS YHTEENSÄ			24,410	17,102	17,172	17,236

* Arvio rahoituksen määrästä.

2.1. Rakennerahasto-ohjelmien toteuttamisen ja alueiden kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittaminen

Pohjanmaan liitto käyttää EAKR-ohjelman kaikkia toimintalinjoja (1–4) tukeakseen elinkeinoelämän ja aluekehityksen kannalta merkittäviä yleisiä kehittämishankkeita. Keskiössä ovat maakunnan priorisoitujen klustereiden toteuttamista tukevat hankkeet painopisteenä metalli-, energia- ja ICT-ala, innovaatiojärjestelmän kehittäminen alueiden eri edellytysten mukaan sekä toimenpiteet, jotka kohottavat alueiden imagoa ja luovat edellytyksiä tulomuutolle ja työperäiselle maahanmuutolle. Hankkeiden tulee olla ensisijaisesti maakunnallisia tai seutukunnallisia. Yhden kunnan alueella toteutettavilla hankkeilla tulee olla keskeinen merkitys myös kyseisen maakunnan tai seutukunnan kehittymiselle. Hankkeiden pitää rohkaista uuteen ajatteluun lisäämällä tietämystä, vahvistamalla alueen kilpailukykyä ja luomalla verkostoja, jotka voivat edesauttaa yhteistyötä ja osaamisen siirtoa.

Koska Pohjanmaan liitolle osoitettu rahoitus ESR-ohjelman alueellisesta osiosta on niukka, maakunnan kehitystä tukevien tehokkaiden hankekokonaisuuksien aikaansaaminen on liiton mielestä mahdotonta. Tämän vuoksi liiton ei ole tarkoituksenmukaista osallistua ESR-ohjelman rahoitukseen. TE-keskuksen yritysosastolla on sitä vastoin mahdollisuus hyödyntää varoja suoraan pk-yrityksiin kohdennettuihin toimenpiteisiin, jotka näin täydentävät liiton yleisiä kehittämishankkeita tavalla, joka olennaisesti tukee maakunnan elinkeinotoiminnan kehittämistä. Pohjanmaan liitto on tämän takia valmis luovuttamaan rahoitusosuutensa ESR-ohjelmasta TE-keskukselle.

Lääninhallitus käyttää EAKR-ohjelman toimintalinjaa 2. Siinä priorisoidaan hankkeita, joissa kehitetään korkeakoulujen ja ammattikoulutuksen oppimisympäristöjä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Lääninhallituksen tavoitteena on koordinoinnin lisääminen tutkimus- ja kehityshankkeissa. Lisäksi tuetaan osaamisen siirtoa edistäviä pilottihankkeita ja teknisiä, sosiaalisia ja kulttuurisia innovaatioita alueen elinkeinoelämälle tuottavaa soveltavaa tutkimusta.

Lääninhallitus voi myöntää hankerahoitusta Länsi-Suomen suuralueen ESR-ohjelman alueellisen osion toimintalinjoissa 1–3. Painopiste on toimintalinjassa 3, jolla pyritään parantamaan työmarkkinoiden toimivuutta kehittämällä erilaisia osaamis-, innovaatio- ja neuvontapalveluja. Tavoitteena on kehittää koulutuksen työelämävastaavuutta, helpottaa siirtymistä koulutuksesta työelämään ja parantaa työmarkkinoilla tarvittavaa osaamista. Erityistä huomiota kiinnitetään aikuiskoulutuksen kehittämiseen.

TE-keskuksen yritysosasto käyttää EAKR-ohjelman toimintalinjoja 1 ja 4. Yritysosasto myöntää näiden toimintalinjojen alla suoraa tukea pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin sekä toimintaympäristön parantamiseen. Kehittämishankkeilla tarkoitetaan tuotekehitystä, tuotantomenetelmien kehittämistä, markkinointiin ja yrityksen johtamiseen liittyvää osaamisen kehittämistä sekä kansainvälistymistä. Suorien yritystukien lisäksi yritysosasto voi myöntää kehittämisavustusta innovatiivisille vaasalaisyrittäjille. Avustusta voidaan myöntää myös usean yrityksen yhteishankkeille ja yritysten toimintaympäristöä parantaville hankkeille. Tarvittaessa yritysosasto siirtää varoja Finnveralle tai TEKESille.

TE-keskuksen yritysosasto käyttää ESR-ohjelman toimintalinjaa 1 ns. oman tuotannon hankkeeseen, Koulutus ja konsultointi Pohjanmaa. Sen tavoitteena on pk-yritysten kasvun edistäminen ja osaamisen kehittäminen, kansainvälistyminen, aloittavien yritysten kehittäminen ja verkostojen kehittäminen.

TE-keskuksen työvoimaosasto on aktiivinen toimija Manner-Suomen ESR-ohjelman toteuttamisessa niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti. Työvoimaosasto käyttää ESR-ohjelman kaikkia neljää toimintalinjaa yritysten osaamista vahvistavien toimien tukemiseen, työttömien työllistymisen edistämiseen, uusien palvelumallien kehittämiseen ja työvoimapulaa lievittävien toimenpiteiden edistämiseen.

Länsi-Suomen ympäristökeskus käyttää EAKR-ohjelman toimintalinjaa 3. Painopisteenä on ympäristöriskejä ehkäisevien ja vesiensuojelua edistävien hankkeiden tukeminen sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen luonnonsuojelualueille ja luonnonperintökohteelle.

Täydentävää rahoitusta on lisäksi TE-keskuksen maaseutuosastolla – maaseudun kehittämisohjelma (maaseuturahasto) – ja paikallisilla toimintaryhmillä (Leader-rahoitus). Keskeisiä ovat elinkeinoja kehittävät hankkeet, suorat yritystuet, koulutushankkeet ja yleishyödylliset kehittämis- tai investointihankkeet. Elinkeinoelämän kehittämishankkeilla parannetaan mm. elinkeinotoiminnan yleisiä toimintaedellytyksiä sekä palvelujen suunnittelua, kehittämistä ja toteuttamista maaseudulla. Koulutushankkeiden avulla edistetään mm. maa- ja metsätalousyrittäjien ja maaseutuväestön ammattitaitoa sekä elintarvikealan ja maaseutuyritysten osaamista. Yleishyödyllisille kehittämis- ja investointihankkeille myönnettävä rahoitus on tarkoitettu mm. maisemanhoidon suunnitteluun, kylätalojen kunnostamiseen ja paikallisen kulttuurin edistämiseen.

2.2. Pohjanmaan maakunnan rahoituskehykset

Pohjanmaan maakunnalle vuonna 2009 kohdennettujen varojen jakautuminen sekä varainhoitovuoden 2010 alustava jako käyvät ilmi oheisista Länsi-Suomen EAKR-tavoiteohjelman ”Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys” sekä ESR-ohjelman alueellisen osion liitteistä. Länsi-Suomen EAKR-ohjelman osalta on sovittu 5 %:n ohjelmareservistä. Tavoitteena on helpottaa maakuntien, yritysten ja muiden toimijoiden yhteistyötä ja tukea alueiden mahdollisuuksia vastata vuoden aikana muuttuneisiin tarpeisiin.

MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA JA LEADER-OHJELMAT

Maaseudun kehittämisohjelma ja paikallisten toimintaryhmien Leader-ohjelmat on suunniteltu erityisesti tukemaan monipuolisemman elinkeinoelämän kehittämistä maaseudulla, ympäristöä parantavia toimenpiteitä sekä kylien ja kulttuurin kehittämistä. Maakuntaohjelmaa toteutetaan tältä osin ensisijaisesti maaseutuohjelman kautta.

3. Rakennerahasto-ohjelmien painopisteet toimintalinjoittain

3.1. Länsi-Suomen Alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoite -ohjelma (EAKR)

Pohjanmaan maakunnan määrälliset tavoitteet 2007–2013

	Nya företag/Uudet yritykset			Nya arbetsplatser/Uudet työpaikat			Nya arbetsplatser kring forsknings- och utbildningsprojekt /Uudet T&K-töpaikat		
	TOT / YHT.	Kvinnor / Naiset	Män / Miehät	TOT / YHT.	Kvinnor / Naiset	Män / Miehät	TOT / YHT.	Kvinnor / Naiset	Män / Miehät
TL 1 Företagsverksamhet / Yritystoiminta	122	49	73	667	267	400	4	1	2
TL 2 Innovativ verksamhet / Innovaatiotoiminta	4	1	2	7	3	4	7	3	4
TL 3 Tillgänglighet / Saavutettavuus	4	1	2	7	3	4	0	0	0
TL 4 Stadsregioner / Kaupungit	44	17	26	44	26	17	0	0	0
TOT. / YHT.	173	69	104	725	299	426	11	4	6

3.2 Priorisoidut toimenpiteet Pohjanmaan maakunnassa

3.2.1. EAKR-ohjelma

Yhteiset arviointiperusteet

Yhteiset arviointiperusteet pohjautuvat Eura 2007 -järjestelmässä esitettyihin kriteereihin.

Yleiset arviointiperusteet	Pisteet
1.	Projektisuunnitelma on toteutuskelpoinen ja perustuu ennalta selvitettyyn tarpeeseen.
2.	Projektin toteuttajalla on taloudelliset edellytykset projektin toteuttamiseksi ja projektille esitetyt resurssit ovat realistiset projektisuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

3.	Projektin toteuttajalla on esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi osaamista ja kokemusta.
4.	Projektin toteuttajalla on toteutuksen kannalta oleelliset verkostot ja järjestetty yhteistyö oleellisiin sidosryhmiin.
	Valintaa ohjaavat arviointiperusteet
5.	Projekti tuottaa pysyvää tai pitkäaikaista lisäarvoa
6.	Projekti on innovatiivinen, alueellista kilpailukykyä, vetovoimaa ja uudistumista edistävä
7.	Projekti edistää työllisyyttä
8.	Projekti synnyttää uutta yritystoimintaa
9.	Projekti edistää pk-yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille
10.	Projekti tukee yrityksen kasvua
11.	Projekti edistää yritysten verkostoitumista ja klustereita
12.	Projekti vahvistaa innovaatiojärjestelmiä
13.	Projekti lisää t&k -toimintaa pk-yrityksissä
14.	Projekti edistää tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntämistä
15.	Projekti lisää alueen vetovoimaa
16.	Projekti tukee tasa-arvoa

Toimintalinja 1: Yritystoiminnan edistäminen

Toimintalinja 1 keskittyy tukemaan pk-yrityksiä ja yritysryhmittymiä sekä kehittämään yritysten sisäisiä ja ulkoisia toimintaedellytyksiä. Pohjanmaan liitto tukee ensisijaisesti yritysten toimialakohtaista kehittämistä edistäviä hankkeita. Pohjanmaan TE-keskus myöntää toimintalinjassa 1 kehittämisavustusta pk-yrityksille ja tukea yritysten toimintaympäristöä parantaviin hankkeisiin. Haasteellisilla alueilla voidaan myöntää kehittämisavustusta investointi- ja kehittämishankkeisiin, kun taas teemarahoitus suunnataan ensisijaisesti kehittämistoimenpiteisiin. Tämänhetkisen työnjaon mukaaan mikroyritysten hakemukset osoitetaan maaseutuosastolle (lukuun ottamatta Vaasan, Pietarsaaren ja Kaskisten mikroyrityksiä sekä Luodon ja Mustasaaren tukialueella 3 toimivia mikroyrityksiä). Finnvera suuntaa rahoituksensa EAKR-ohjelmassa haasteellisiksi määritellyille alueille, joihin kuuluu myös tukialue 2. Maaseutuosasto myöntää yritys- ja investointitukea alle 10 työntekijän mikroyrityksille, painopisteenä ydinmaaseutu.

Tuensaajaryhmät:

- pk-yritykset
- kehitysyhtiöt ja teknologiakeskukset
- yrityksiä palvelevat organisaatiot.

Toimintalinja 1 tukee maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman toimintalinjojen 3.1, 3.2, 3.3.1 ja 3.3.2 toteuttamista.

Toimintalinja 2: Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen

Toimintalinja 2 keskittyy osaamis- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen, missä yhteistyö elinkeinoelämän, tutkimuksen ja koulutuksen sekä julkisen sektorin välillä on keskeisessä asemassa elinkeinoelämän kehittämiseksi klusteripohjaisen mallin mukaisesti. Tähän toimintalinjaan kuuluvat myös koulutus- ja työvoimatarpeiden ennakointi sekä tiedon ja soveltavan tutkimuksen siirtäminen tutkimuslaitoksista elinkeinoelämän käyttöön. Uusia teknisiä, sosiaalisia ja kulttuurisia innovaatioita kehitetään ja sovelletaan pilottihankkeissa. Innovaatioiden käyttöönottoa yksittäisissä yrityksissä tuetaan sen sijaan toimintalinja 1:n alla. Vaikkakin korkeakoulut ja ammattikorkeakoulut ovat keskittyneet muutamaankin kaupunkiin, innovatiiviset ympäristöt ja niiden tuottama tieto tulee olla käytettävissä koko maakunnan alueella. Toimintalinjaa 2 voidaan hyödyntää etsittäessä teknisten ja sosiaalisten innovaatioiden malleja, jotka soveltuvat hyvinvointipalvelujen ja palvelutuotannon uusien edellytysten kehittämiseen.

Tuensaajaryhmät:

- tutkimus- ja kehittämisorganisaatiot
- yliopistot, ammattikorkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset
- kunnat
- yrityksiä palvelevat organisaatiot ja kehitysyhtiöt.

Toimintalinja 2 tukee maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman toimintalinjojen 3.1, 3.2, 3.3.1 ja 3.3.2 toteuttamista.

Toimintalinjat 1 ja 2

EAKR-ohjelman toimintalinjoja 1 ja 2 käytetään monipuolisemman energiatuotannon sekä infrastruktuuriin, IKT:hen ja logistiikkaan liittyvien innovaatioiden kehittämiseen. Toimintalinjoissa 1 ja 2 rahoitetaan klustereita tukevia toimenpiteitä, osaamis- ja innovaatiojärjestelmien kehittämistä sekä uusien teknisten, sosiaalisten ja kulttuuristen innovaatioiden kehittämistä.

Toimintalinja 3: Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen

Toimintalinjalla tuetaan pääasiassa palvelu-, ympäristö-, matkailu- ja kulttuurialalla tehtäviä toimenpiteitä. Toimenpiteiden tulee tukea yritysten toimintaedellytysten kehittämistä.

Tuensaajaryhmät:

- kunnat ja kuntayhtymät
- matkailu-, kulttuuri- ja taideyhteisöt

- alueviranomaiset.

EAKR-ohjelmalla tuetaan pilottihankkeita, jotka edistävät uusien toimintamallien kehittämistä hyvinvointipalvelujen tarpeen tyydyttämiseksi. Ohjelmalla ei tueta infrastruktuurin rakentamista maakunnassa. Toimintalinja 3:n alla voidaan toteuttaa erilaisia selvityksiä ja pilottihankkeita, jotka tukevat infrastruktuuriin, IKT:hen tai logistiikkaan liittyvien toimenpiteiden toteuttamista tai luovat sille edellytyksiä. Tältä osin toimintalinja 3:n toteuttamisesta vastaa Pohjanmaan liitto.

EAKR-ohjelman toimintalinjassa 3 myönnetään rahoitusta kulttuurihankkeille, jotka liittyvät alueen elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittämiseen. Toimenpiteet voivat tähdätä kulttuuriyrittäjien ja -työntekijöiden välisten verkostojen luomiseen tai edistää kulttuuriperinnön käyttöä voimavarana. Toimintalinja 3:n toteuttamisesta vastaa tältä osin Pohjanmaan liitto.

EAKR-ohjelman toimintalinjassa 3 myönnetään rahoitusta esimerkiksi tulvariskien kartoitukseen, luontokohteiden ennallistamiseen ja hoitoon, vesistöjen kunnostuksen suunnitteluun, ympäristöneuvontahankkeille ja ympäristöhankkeille, jotka edistävät luonnon- ja kulttuuriympäristökohteisiin tukeutuvaa matkailua. Luontomatkailussa painopisteenä on maailmanperintökohteen kehittäminen. Toimintalinja 3:n toteuttamisesta vastaavat tältä osin Pohjanmaan liitto ja Länsi-Suomen ympäristökeskus.

Toimintalinja 3 tukee maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman toimintalinjojen 3.2, 3.3.2 ja 3.4 toteuttamista.

Toimintalinja 4: Suurten kaupunkiseutujen kehittäminen

Kaupunkiseutua kehitetään panostamalla innovaatiojärjestelmän vahvistamiseen, energia-alan, meriosaamisen ja digitaalisten sisältöjen osaamiskeskusohjelmia täydentävään toimintaan, logistiikkaratkaisujen kehittämiseen ja puutaloteollisuuteen. Lisäksi panostetaan maahanmuuttajien – sekä pakolaisten että työn perässä muuttaneiden – kotouttamiseen kannustamalla heitä osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan. Pohjanmaan TE-keskuksen yritys-osasto voi toimintalinjan alla myöntää kehittämisavustusta innovatiivisille ja osaamisintensiivisille yrityksille.

Toimintalinja 4 tukee maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman toimintalinjojen 3.1, 3.2, 3.3.1 ja 3.3.2 toteuttamista.

3.2 ESR-ohjelma

TE-keskuksen työvoimaosasto toimii aktiivisesti Manner-Suomen ESR-ohjelman toteuttamiseksi niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti. Länsi-Suomen lääninhallitus voi myöntää hankerahoitusta ESR-ohjelman alueellisesta osiosta. Suuremmat hankekokonaisuudet voivat myös saada rahoitusta ESR-ohjelman valtakunnallisesta osiosta, mikä on erittäin tärkeää.

Yhteiset arviointiperusteet

Yhteiset arviointiperusteet pohjautuvat Eura 2007 -järjestelmässä esitettyihin kriteereihin.

Yleiset arviointiperusteet	Pisteet
-----------------------------------	---------

1.	Projektisuunnitelma on toteutuskelpoinen ja perustuu ennalta selvitettyyn tarpeeseen.
2.	Projektin toteuttajalla on taloudelliset edellytykset projektin toteuttamiseksi ja projektille esitetyt resurssit ovat realistiset projektisuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.
3.	Projektin toteuttajalla on esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi osaamista ja kokemusta.
4.	Projektin toteuttajalla on toteutuksen kannalta oleelliset verkostot ja järjestetty yhteistyö oleellisiin sidosryhmiin.
5.	Projektissa on tarkoitus saavuttaa välittömiä tai välillisiä pitkäkestoisia työllisyyttä edistäviä tai ylläpitäviä tuloksia ja vaikutuksia.

Toimintalinja 1: Työorganisaatioiden, työssä olevien ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyyden lisääminen

Pohjanmaan TE-keskus/työvoimaosasto

Toimintalinjassa 1 työvoimaosasto on valmis toteuttamaan neljää ohjelmatyyppistä projektia. Työvoiman saatavuuden ja riittävyyden varmistamiseksi jatketaan vaihtovalmennustyyppisen henkilöstöpalvelun tuotekehitystyötä. Vaihtovalmennuksella edistetään työssä olevien urakehitystä ja luodaan tilaa uuden työvoiman rekrytoimiselle. Valtakunnallinen ohjelma painottaa yritysverkostojen kehittämistä. Lääkkeeksi tähän on kaavailtu osaamis pääoman kehittämisohjelmaa, jolla voidaan vahvistaa ja hyödyntää yritysten sosiaalista pääomaa henkilöstön osaamista kehittämällä. Lisäksi on ohjelma, jolla edistetään verkostoyritysten teknologiasovellusten hyödyntämistä laadun, tuottavuuden ja kasvun vauhdittamiseksi pk-yrityksissä. Yrittäjyyttä halutaan edelleen vahvistaa hautomotyyppisellä palvelulla, jonka kohteena voivat olla esim. alkavat ja toiminnan alussa olevat yritykset, omistajanvaihdostilanteessa olevat, osuuskuntayritykset, sosiaaliset yritykset ja maaseutuyritykset. Palvelu sopii mainiosti jatkoksi EAKR- ja ESR-ohjelmista rahoitetuille yrityksille. Tähän on luotava selkeä ohjausmekanismi.

Pohjanmaan TE-keskus/yritysosasto

Pohjanmaan TE-keskuksen yritysosasto toteuttaa toimintalinjassa 1 ns. omaa tuotannon hanketta, Koulutus ja konsultointi Pohjanmaa. Sen tavoitteena on pk-yritysten kasvun edistäminen ja osaamisen kehittäminen, kansainvälistyminen, aloittavien yritysten kehittäminen ja verkostojen kehittäminen. Projektissa toteutetaan tuotteistettuja asiantuntijapalveluita, yritys-kohtaisia konsultointipalveluita ja koulutus- ja kehittämisohjelmia. Lisäksi järjestetään seminaareja ja lyhytkestoisia kursseja pk-yrityksille ja yrittäjäksi aikoville henkilöille.

Kohderyhmä:

Kasvuhakuiset ja kasvukykyiset pk-yritykset

Aloittavat yritykset & yrittäjäksi aikovia

Omistaja- sukupolvenvaihdos ja ongelmatilanteessa olevia pk-yrityksiä.

Länsi-Suomen lääninhallitus/Sivistysosasto

Kaikilla koulutusasteilla tarvitaan välttämättä tiivistä yhteydenpitoa koulutuksen ja työelämän välillä, varsinkin ammattikoulutuksessa ja korkeammassa koulutuksessa. Koulutuksen ja työelämän yhteistyöllä voidaan varmistaa, että koulutuksen sisältö vastaa työelämän ja yksilöiden tarpeita ja edistää tutkinnon suorittaneiden työllistymistä. Yritysten ja yrittäjyyden merkitys talouskasvun ja työllisyyden edistäjinä on kasvussa. Aloitteellisuus ja yrittäjyys siivittävät myös opiskeilijoiden menestymistä yhteiskunnassa, jatko-opinnoissa ja työelämässä. Yrittäjyyden edistäminen vaatii yrittäjyyskasvatuksen monipuolistamista ja laajentamista sekä yrittäjyyskoulutuksen vahvistamista. Lääninhallitus priorisoi näitä tavoitteita tukevia hankkeita.

Toimintalinja 1 tukee maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman toimintalinjojen 3.1, 3.3.1 ja 3.3.2 toteuttamista.

Toimintalinja 2: Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy

Pohjanmaan TE-keskus/työvoimaosasto

Toimintalinjassa 2 ehkäistään työttömien työnhakijoiden syrjäytymistä ja kehitetään välityömarkkinoita siten että jäntevällä ja yksilöllisellä tavalla tuetaan prosessia kohti pysyvää työllistymistä. Tässä työssä keskeistä on kehittää Jupiter-säätiön toimintaa työvalmennuskeskukseksi, joka tekee tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin, sosiaalisten yritysten ja välityömarkkinoilla toimivien työvoimaa vuokraavien toimijoiden kanssa. Vaihtovalmennuksen ja työvalmennuksen rinnalla kolmas strateginen keino työvoiman saatavuuden turvaamisessa on rekrytointiohjelma, jolla tuetaan erityisesti maakunnan kasvualoja työelämälähtöisellä täsmälliseen tarpeeseen valmentavalla kouluttamisella.

Toimintalinjassa 2 halutaan lisäksi osallistua valtakunnallisessa ohjelmassa tasa-arvon kehittämiseen työmarkkinoilla. Suuri haaste on myös eräänlaisen kehittämissyksikön perustaminen maahanmuuttajille palvelujen ja palveluverkoston rakentamiseksi Pohjanmaalla. Lisäksi pyritään panostamaan työvalmennuskeskusten menestymiseen kannustamalla asukkaita uusien sosiaalisten yritysten perustamiseen.

Länsi-Suomen lääninhallitus/Sivistysosasto

Lukuisat nuoret ovat vuosittain vaarassa jäädä julkisen koulutusjärjestelmän ulkopuolelle. Syrjäytymisvaaran vähentämiseksi ja koulutusjärjestelmän tehokkuuden kasvattamiseksi lääninhallitus tukee nuorten työpajojen ja ammattioppilaitosten yhteistyön lisäämistä, jotta nuorille tarjoutuu mahdollisuus työelämään perehdyttämiseen. Oppimisympäristöjä ja opetusmenetelmiä tulee monipuolistaa, jotta opintojen keskeyttämisen riski vähenee. Sujuvan siirtymisen peruskoulutuksesta toisen asteen koulutukseen helpottavat neuvonta- ja tukitoiminnot ovat erittäin tärkeitä.

Toimintalinja 2 tukee maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman toimintalinjojen 3.3.1 ja 3.3.2 toteuttamista.

Toimintalinja 3: Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis- ja palvelujärjestelmien kehittäminen

Pohjanmaan TE-keskus/työvoimaosasto

Toimintalinjassa 3 osallistutaan työmarkkinaennakoinnin valtakunnalliseen kehittämiseen. Kehittämishanke pohjautuu vahvasti työvoimaosaston pitkäaikaiseen kehittämistyöhön työvoiman ja työvoiman koulutustarpeiden ennakoimiseksi, ns. TKTT-malliin. Tiedon hankkiminen päätöksenteon pohjaksi ei riitä vaan tarvitaan myös asian ja asiakkaiden tuntemusta ja osaamista, mitä varten on kaavailtu ohjelmaa henkilöstöosaamisen vahvistamiseksi toimijoiden keskuudessa. Nämä toimenpiteet olisivat omiaan tukemaan myös pyrkimyksiä koulutuksen vaikuttavuuden lisäämiseksi työllistämässä.

Länsi-Suomen lääninhallitus/Sivistysosasto

Osaavan työvoiman saannin varmistamiseksi tarvitaan mm. toimiva aikuiskoulutusjärjestelmä. Aikuisväestöä kannustetaan ylläpitämään ja kehittämään omaa osaamista parantamalla mahdollisuuksia osallistua työelämäkoulutukseen. Toiminnassa keskitytään oppimisympäristöjen ja opetusmenetelmien monipuolistamiseen esimerkiksi verkko-opetuksella. Aikuiskoulutuksen tehokkuutta lisätään asiakaslähtöisillä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluilla sekä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista kehittämällä. Opettajan rooli tässä kehittämistyössä on keskeinen. Uusia haasteita opettajille asettavat myös nykyajan monikulttuurinen yhteiskunta ja aikuiskoulutuksen kasvava kysyntä. Opettajien ammatti- ja työelämäosaaminen varmistetaan työelämäjaksoilla, täydennyskoulutuksella ja erilaisilla kehittämishankkeilla. Myös työpaikkaohjaajat ovat keskeisessä asemassa, ja tarve räätälöityjen koulutusmallien luomiseksi työpaikkaohjaajien jatkokoulutukseen on suuri.

Lääninhallitus priorisoi hankkeita, jotka edistävät seudullisten verkostojen luomista sekä yhteistyötä työelämän ja eri asteilla koulutusta järjestävien välillä.

Toimintalinja 3 tukee maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman toimintalinjojen 3.1, 3.3.1 ja 3.3.2 toteuttamista.

Toimintalinja 4: Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa

Pohjanmaan TE-keskus/työvoimaosasto

Toimintalinjassa 4 osallistutaan työperusteisen maahanmuuton edistämiseen erityisellä Mamu-rekrytointiohjelmalla. Kansainväliseen toimintaan osallistutaan tilanteen ja tarpeen mukaan valtakunnallisessa ohjelmassa. Projektit voivat niin ikään toimia kansainvälisissä kumppanuuksissa tarpeen mukaan.

ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA
LIITE 17

Pohja maakuntapohjaisen suunnitelman laatimiseksi vuodelle 2009

VUOSI: **2009**
 OHJELMA: **Länsi-Suomen suuralue**
 MAAKUNTA: **Pohjanmaa** **13,4 %** Miljoonaa euroa
 RAHASTO: **ESR**

HALLINNONALA	TE-KESKUS	MAA-KUNNAN LIITTO	LÄÄNINHALLITUS		Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ	APUSARAKE	
			Siv.os.	Sos.terv.os.				
TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ	58,1 %	3,0 %	34,9 %	2,0 %	2,0 %	100,0 %		
TL 1 YHT / 32 %	0,895	0,000	0,085	0,000	0,018	0,997	0,997	100,0 %
ESR	0,355		0,034		0,008	0,397	0,397	39,8 %
VALTIO	0,431		0,040		0,010	0,481	0,481	48,2 %
Kuntarahoitus	0,109		0,011			0,120	0,120	12,0 %
Muu julkinen						0,000	0,000	0,0 %
TL 2 YHT / 31 %	0,733	0,000	0,155	0,062	0,016	0,966	0,966	100,0 %
ESR	0,291		0,061	0,025	0,008	0,385	0,385	39,8 %
VALTIO	0,315		0,067	0,027	0,008	0,417	0,417	43,2 %
Kuntarahoitus	0,127		0,027	0,011		0,164	0,164	17,0 %
Muu julkinen						0,000	0,000	0,0 %
TL 3 YHT / 31 %	0,095	0,000	0,856	0,000	0,016	0,966	0,966	100,0 %
ESR	0,038		0,339		0,008	0,385	0,385	39,8 %
VALTIO	0,039		0,348		0,008	0,395	0,395	40,9 %
Kuntarahoitus	0,018		0,169			0,187	0,186	19,3 %
Muu julkinen						0,000	0,000	0,0 %
TL 4 YHT / 6 %	0,183	0,000	0,000	0,000	0,003	0,186	0,187	100,0 %
ESR	0,072				0,002	0,074	0,074	39,8 %
VALTIO	0,081				0,002	0,083	0,083	44,2 %
Kuntarahoitus	0,030					0,030	0,030	16,0 %
Muu julkinen						0,000	0,000	0,0 %
TL:t YHTEENSÄ	1,906	0,000	1,096	0,062	0,053	3,116	3,116	100,0 %
ESR	0,756	0,000	0,434	0,025	0,025	1,239	1,239	39,8 %
VALTIO	0,866	0,000	0,455	0,027	0,028	1,376	1,376	44,1 %
Kuntarahoitus	0,283	0,000	0,207	0,011		0,500	0,501	16,1 %
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,0 %

Hallinnonalojen rahoitusosuudet perustuvat valtioneuvoston päätökseen 1.2.2007

	TEM	OPM	STM	Yht
ESR, miljoonaa euroa	0,756	0,434	0,025	1,215
ESR %	61,0 %	36,0 %	3,0 %	100,0 %
Ohjelmareservi jätetään hallinnonaloittain jakamatta 2 % ESR-rahoitusta (M€)	0,000	0,000	0,000	0,000

 Ohjelmareserviin jätettävä 2 %:n ESR-rahoituksen osuus tässä taulukossa on (M€) **0,025**

Taulukossa ohjelmaosion kulmaluvut merkitty punaisella. Ei sisällä teknistä tukea.

Vähennetty varaus äkillisiin rakennemuutoksiin 3 %

S-V = Saarijärven-Viitasaaren seutukunta

	Muu L-S	S-V
Yht.	89,4 %	10,6 %
ESR	23,257	2,757
FIN	9,249	1,097
Kunta	10,268	1,218
Muu julk	3,739	0,443
	0,000	0,000

ESR -RAHOITUSOSUUDEN JA VALTION KANSALLISEN RAHOITUSOSUUDEN SUUNNITELMA
LIITE 17

Pohja maakuntapohjaisen suunnitelman laatimiseksi vuodelle 2010

VUOSI: **2010**
 OHJELMA: **Länsi-Suomen suuralue**
 MAAKUNTA: **Pohjanmaa** **13,4 %** Miljoonaa euroa
 RAHASTO: **ESR**

HALLINNONALA	TE-KESKUS	MAA-KUNNAN LIITTO	LÄÄNINHALLITUS		Ohjelma-reservi	YHTEENSÄ	APUSARAKE	
			Siv.os.	Sos.terv.os.				
TOIMINTALINJA JA SEN OSUUS OHJELMASSA % KEHYKSESTÄ	58,1 %	3,0 %	34,9 %	2,0 %	2,0 %	100,0 %		
TL 1 YHT / 32 %	0,914	0,000	0,087	0,000	0,018	1,018	1,018	100,0 %
ESR	0,363		0,035		0,008	0,405	0,405	39,8 %
VALTIO	0,440		0,041		0,010	0,491	0,491	48,2 %
Kuntarahoitus	0,111		0,011			0,122	0,122	12,0 %
Muu julkinen						0,000	0,000	0,0 %
TL 2 YHT / 31 %	0,748	0,000	0,158	0,064	0,016	0,986	0,986	100,0 %
ESR	0,297		0,062	0,026	0,008	0,393	0,393	39,8 %
VALTIO	0,322		0,068	0,028	0,009	0,426	0,426	43,2 %
Kuntarahoitus	0,129		0,028	0,011		0,168	0,168	17,0 %
Muu julkinen						0,000	0,000	0,0 %
TL 3 YHT / 31 %	0,097	0,000	0,874	0,000	0,016	0,987	0,986	100,0 %
ESR	0,039		0,346		0,008	0,393	0,393	39,8 %
VALTIO	0,040		0,356		0,008	0,404	0,403	40,9 %
Kuntarahoitus	0,018		0,172			0,190	0,190	19,3 %
Muu julkinen						0,000	0,000	0,0 %
TL 4 YHT / 6 %	0,188	0,000	0,000	0,000	0,003	0,191	0,191	100,0 %
ESR	0,075				0,002	0,076	0,076	39,8 %
VALTIO	0,083				0,002	0,084	0,084	44,2 %
Kuntarahoitus	0,031					0,031	0,031	16,0 %
Muu julkinen						0,000	0,000	0,0 %
TL:t YHTEENSÄ	1,946	0,000	1,118	0,064	0,054	3,182	3,182	100,0 %
ESR	0,773	0,000	0,443	0,026	0,025	1,267	1,267	39,8 %
VALTIO	0,884	0,000	0,465	0,028	0,028	1,405	1,404	44,1 %
Kuntarahoitus	0,289	0,000	0,211	0,011		0,511	0,511	16,1 %
Muu julkinen	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,0 %

Hallinnonalojen rahoitusosuudet perustuvat valtioneuvoston päätökseen 1.2.2007

	TEM	OPM	STM	Yht
ESR, miljoonaa euroa	0,773	0,443	0,026	1,241
ESR %	61,0 %	36,0 %	3,0 %	100,0 %
Ohjelmareservi jätetään hallinnonaloittain jakamatta 2 % ESR-rahoitusta (M€)	0,000	0,000	0,000	0,000

 Ohjelmareserviin jätettävä 2 %:n ESR-rahoituksen osuus tässä taulukossa on (M€) **0,025**

Taulukossa ohjelmaosion kulmaluvut merkitty punaisella. Ei sisällä teknistä tukea.

Vähennetty varaus äkillisiin rakennemuutoksiin 3 %

S-V = Saarijärven-Viitasaaren seutukunta

	Muu L-S	S-V
Yht.	89,4 %	10,6 %
ESR	23,746	2,815
FIN	9,458	1,121
Kunta	10,474	1,242
Muu julk	3,814	0,452
	0,000	0,000